

A
NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1915. ÁPR. 29. NAPJÁN SZATMÁR-NÉMETIBEN TARTOTT RENDKIVÜLI
ÉS 1915. OKT. 22. NAPJÁN NAGYBÁNYÁN TARTOTT RENDES

KÖZGYŰLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HETVENKILENCZEDIK DARAB

MELLÉKLET: AZ 1914—104. SZ. BÍRÓSÁGI HATÁROZAT

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA
1915

A
NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE
1915. ÁPR. 29. NAPJÁN SZATMÁR-NÉMETIBEN TARTOTT RENDKIVÜLI
ÉS 1915. OKT. 22. NAPJÁN NAGYBÁNYÁN TARTOTT RENDES

KÖZGYŰLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HETVENKILENCZEDIK DARAB

MELLÉKLET: AZ 1914—104. SZ. BIRÓSÁGI HATÁROZAT

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA
1915

**A nagybányai református egyházmegye
1915. április 29. napján Szatmár-Németiben tartott
rendkívüli közgyűlésén jelenvoltak**

Széll György esperes és Tóth Mór tanácsbíró elnöklete alatt:
Sátor Dávid, Szabó József, Papolczy Zoltán, Magoss Ferencz,
Joó Kálmán lelkészi tanácsbírák;

Szilágyi Tihamér világi tanácsbíró;

Soltész Elemér lelkészi, Torday Imre világi főjegyző;

Bogdán Lajos lelkészi jegyző;

Nagy Lajos pénztárnok;

Dr. Harcsár Géza ügyész;

Balogh István, Baranyi Lajos, Bartók Károly, Czelder Béla, Dávid Sándor, Demjén István, Kató Béla, Kató István, Kolos Vincze, Gy. Kovács József, Kócsi Péter, Makai Elek, Marcsa Imre, Molnár Lajos, Siposs Imre, Siposs Károly, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Szentkirályi Károly, Sziky Ádám, Vincze Sándor, Viski Ferencz rendes lelkészek;

Asztalnok Sámuel amaczi, Boross Zoltán aranyosmeggyesi, Kiss Kálmán batizi, Horvát József garbolczi, Horvát Gábor józsefházai, Meleg György kakszentmártoni, Kulcsár Márton kishódosi, Ölyüs Lajos kőszegremetei, Kis József magosligeti, Géresy János nagybányai, Bálint Zsigmond nagykolcsi, Károly Mihály ombodi, Nagy Mihály patóházai, Tankóczy János pettyéni, Asztalos Zsigmond szatmárhegyi, Szeőke Sándor szatmárudvarii, Rácz Károly szárazberek, Frond Imre vámfalui képviselők.

1. A XC. zsoltár első versének eléneklése után esperes ur egyházmegyénk veszteségének, gyászának érzetét mélyen kifejező, reánk s hazánkra a megpróbáltatás napjai után jobb jövőért könyörgő, buzgósgó imával s elhalt egyházmegyei gondnokunk egyéniségét s érdemeit méltató, rövid beszéddel

a közgyűlést a tagok szíves üdvözlése mellett megnyitja.

2. Esperes ur megnyitó beszédével kapcsolatban

egyházmegyei közgyűlésünk a) jóváhagyólag tudomásul veszi, hogy e rendkívüli közgyűlés a házszabályoktól eltérőleg ad hoc Szatmár-Németibe hívatott össze; b) a társelnöki szék elfoglalására Tóth Mór legidősebb világi tanácsbírót kéri föl, aki ennek a közgyűlési tagok helyeslése között készséggel eleget tesz; c) Papolczy Zoltán tanácsbíró indítványára esperes ur imáját jegyzőkönyvbe íratni rendeli.

Esperes ur imádsága.

A gyász, a veszteség érzetével jöttünk össze a te gyülekezeteid köréből, nagy Isten! A te világi szolgád, kit őrállóul rendeltél közöttünk, elszóltatott a halál angyala által földi működése teréről.

Te adtad őt nekünk, Uram; te tetted szemeink előtt kedvessé! Szolgálatában hűséggel forgolódott, elhívását áldozattétellel erősítette s még sem kedveltél nékie. Megkoronáztad őt tisztességgel, de megvontad tőle a napoknak hosszúságát.

A veszteség ha fáj, a gyász ha lelkünkön ül is, nem zúgolódunk nehéz végzésed ellen, mert hiszen ime, mi a te szolgáid, hirdetjük szent Fiad evangélioma szerint, hogy amit te teszesz, azt bölcs okokból cselekszed! S tudjuk, nap-nap után érezzük, hogy te nem csak egyeseket, de népeket, nemzeteket veszteségekkel látogatsz, a szenvedés mérőserpenyőjébe helyezel, hogy hitüket megpróbáld, hozzád való ragaszkodásuk tüzét szítsad!

Alázattal hajlunk meg hát a te akaratod előtt s édes bizakodással kérünk, hogy te, ki erős és hatalmas vagy a veszteséget pótolni, támassz az elszóltatott helyére új őrállót, ki elhívását hűséggel párosítsa s a te gyülekezeteid életét a te neved félelmében áldottan fejlessze!

Romlást szenvedett egyházainkat hogy építgetni jöttünk össze: elődbe támasztjuk nagy lelki aggodással a gyászt, a romlást, mi a

háboru rémes dúlásában szerte áradt e haza térein. Mennyi elveszett ifju élet, minő veszteség vérben, vagyonban! És aztán a szükség, a tépelődő aggodalom a mindennapiért! Mintha csak a Jelenések könyvének borzalmas látománya napjainkban, közöttünk valósult volna meg!

Kegyelmes Isten, bátoríts minket, hallattasd a te ígédet: „Háboruságot szenvedünk, de abban el nem hagyatunk“ (2. Kor. 4, 9.). Fordítsd hozzánk a te megengeszteltetett orczádat, mutasd meg a te szabadításodat. Védeld meg a csaták mezején küzdő véreinket, szövetségeseinket, adj erőt tagjaikba, sikert küzdelmüknek. Töltsd be rajtunk ama te kegyelmes szózatodat: „Megtartalak titeket és áldottak lesztek“ (Zak. 8, 13.). „Amiképen hoztam e népre háboruságot, azonképen hozok őreájuk minden jót“ (Jer. 32, 42.). Hozd el Uram! reánk a diadalmas békét s annak áldásait, hogy keserűség és gyász helyett a te jó kedved töltsse el a vérző szíveket, a tépelődő lelkeket s jóságod magasztalásától, neved dicsőítésétől visszhangozzék e mi hazánk. Amen.

3. A megbízó levelek beszédésével elnökség Kolos Vinczét bizza meg. A jelen rendkívüli viszonyok között

közgyűlésünk 1907—77. sz. határozatától eltekint s alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja.

4. A jegyzőkönyv hitelesítésére elnökség a jegyzőkön kívül

Sátor Dávid tanácsbírót küldi ki; hitelesítés helye: Nagybánya; ideje: a f. évi rendes közgyűlés alkalmá.

5. Miután e rendkívüli közgyűlésünk egyedüli tárgya az üresedésbe jött egyházmegyei gondnoki szék betöltése iránt teendő intézkedések,

a tanácskozási sorrend megállapításának szüksége fenn nem forgott.

6. Esperes ur jelenti:

„Nagyérdemű és felejtethetlen egyházmegyei gondnokunk elhunytá alkalmából kebelbeli egyházaink lelkészeit körlevélben hívtam fel, hogy a temetés napjáig délben gyásznak jelöl, ugyszintén a temetési idő tartalma alatt minden egyházban harangozzanak, a temetésen — a lehetőségig — részt vegyenek s az egyház képviseltetéséről a temetésen intézkedjenek.

Az egyházmegye nevében a következő gyászjelentést adtam ki:

„A nagybányai református egyházmegye a szeretet és megbecsülés mélységes érzetével s vesztesége keserű hangján tudatja, hogy nagyérdemű és köztiszteletben álló gondnoka, nagyságos *Helmeczy*

József országgyűlési képviselő folyó hó 2-án élete 61-ik évében a halál által elszólított. Az Ur adta gyülekezeteink őrállójául s szolgálatát hűséggel bizonyította, áldozattétellel erősítette. Gyászolva érezzük, hogy imé az Isten az ő szolgáinak sem adott változhatatlan erősséget (Jób 4, 18.). Tettei, közöttünk forgolódása nemcsak a szívekbe, de az emlékezet könyvébe is beirattak az Urnak tekintete előtt. Helye üresen maradt, de érettünk való munkálkodása, sokra törekvése velünk él mindvégig. Kelt Avasujváros, 1915. ápril 2. A nagybányai református egyházmegye.“

Az elhunyt ravatalára úgy az egyházmegye, mint a lelkeszi kar részéről koszorut helyeztettem s a temetési szolgálat végzésében egyházmegyei főjegyzővel résztvettünk.

Az egyházmegye gyászának kifejezőjéül bátor vagyok javaslatba hozni, hogy felejtethetlen gondnokunk emlékének megörökítésére külön gyászlapot szenteljünk jegyzőkönyvünkben, családjához részvétírat intézése mellett. Továbbá méltóztassék határozatilag kimondani, hogy legközelebbi közgyűlésünk alkalmával b. emlékű gondnokunk felett emlékbeszédet tartunk, felkérve erre egyházmegyei főjegyzőnket.“

Közgyűlésünk mély megilletődéssel veszi tudomásul esperes ur kegyeletes intézkedéseit, melyekkel egyházmegyénk részéről külsőképen is igyekezett méltó kifejezésre juttatni a mi szívbeli nagy bánatunkat néhai boldog emlékezetű **Helmezy József** egyházmegyei gondnok gyászos elhunytá fölött.

A mindhalálig hű őrálló, bölcseségnek, buzgóságnak, atyafiúi szeretetnek lelkével megáldott vezér áldásos munkájával örökre beírta a késő utókor előtt is becsült nevét egyházmegyénk történetébe.

Jókedvében adta őt nekünk az Ur s mi boldog büszkeséggel vallottuk a mienknek.

Drága emléke kedves és tisztelt lesz mindazok szívében, kik melegséget árasztó, nemes egyéniségének magával ragadó hatása, a kitartó munkában példát adó vezérlete alatt anyaszentegyházunk javára vele együtt munkálkodhattak.

Kegyeletünket jelezze gyászlap jegyzőkönyvünkben; az igaznak áldott emlékezetét lelkeszi főjegyző ujítsa föl jövő közgyűlésünkön; együttérzésünket, a boldog föltámadás bizonyos reménységében enyhült fájdalmunkat gyászoló szerettei előtt tolmácsolja e határozatunk.

HELMECZY JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI GONDNOK

EMLÉKEZETE

* * *

1854—1915.

7. Esperes ur jelenti, hogy az áldott emlékü egyházmegyei gondnokunk elköltöztetésével reánk szakadt gyászban részvétét fejezte ki főtiszteletü püspök ur a maga s a tiszántuli egyházkerület nevében, György Endre máramaros-ugocsi egyházmegyei gondnok a testvér traktus részére és a bihari egyházmegye nevében annak elnöksége.

Közgyűlésünk a minden jók kegyeletére méltó nemes halott dicső emlékét megtisztelő részvétnyilatkozatokért mély hálával mond köszönetet.

8. Esperes ur fölhívja közgyűlésünket az egyházmegyei gondnoki állás betöltése tárgyában szükséges intézkedések megtételére.

Közgyűlésünk rendeli, hogy az egyházmegyei gondnoki állásra a kebelbeli presbyteriumok folyó évi június hó 1-ig adják be szavazatukat az esperesi hivatalhoz; esperes urat pedig fölhatalmazza, hogy a szavazatbontó bizottság által megállapítandó eredmény alapján s a megválasztott egyházmegyei gondnok elfogadó nyilatkozatának vétele után a gondnokválasztás nyomán megüresedő egyházmegyei tisztségre a szavazást, szükség esetén másodízben is, még a jövő közgyűlés előtt tűzze ki.

9. Esperes ur ama benső összeköttetésnél fogva, mely egyházmegyéink között fennáll, fájdalmas részvéttel jelenti, hogy a heves-nagykunsági egyházmegye ifju és kiváló buzgalmu gondnoka, Horthy Szabolcs, hazája szolgálatában a harcok mezején elesett; egyházi tisztviselőink közül pedig a görbedi lévita, Laczkovics László lelt hősi halált a hazai föld védelmében.

Közgyűlésünk midőn a magyar haza és a református egyház nemes és hű fiának, **Horthy Szabolcs** egyházmegyei gondnoknak dicső eleste fölött érzett méltó bánatban testvéri együttérzését fejezi ki a heves-nagykunsági egyházmegye előtt, ugyanakkor a hon védelmében hősi halált halt derék lévita **Laczkovics László** nevét és áldott emlékezetét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

10. Esperes ur javasolja, hogy a második hadi kölcsön mennél sikeresebbé tételére egyházaink minden lehetőit elkövessenek, az egyházmegyei pénztár is a jegyzésben erejéhez mérten vegyen részt.

Közgyűlésünk 1914—66 b) sz. határozatára utalással fölhívja a kebelbeli presbyteriumokat s egyházmegyei pénztárnokot, hogy a második hadikölcsön jegyzésében tőlük telhetőleg vegyenek részt.

11. Esperes ur előterjeszti, hogy a legjobb esetben is csak augusztus vagy szeptember hó folyamán tarthatunk rendes egyházmegyei gyűlést, amely majd őszi gyűlésünk teendőit is elvégzi. Javasolja azért, hogy e mostani rendkívüli gyűlésre az őszi gyűlésen szokásos napidij, a később tartandó rendes gyűlésre pedig a tavaszi közgyűlésen szokásos napidij utaltassék ki.

Közgyűlésünk azt határozza, hogy az eddig fennállott gyakorlat megváltoztatásával ugy e mostani rendkívüli gyűlésen, mint a jövőben tartandó közgyűléseken mindenkor, lelkeszek részére 8 (nyolcz), egyházközségi képviselők részére 5 (öt) korona napidij adassék az egyházmegye pénztárából.

11a. Több tárgy nem lévén, elnöklő esperes a szatmári ref. egyház elnökségének a tanácsterem átengedéseért

szíves köszönetet mond s berekeszti közgyűlésünket, mely a XXXV. zsoltár első versének eléneklésével lélekemelő módon véget ér.

Függelék.

A 6—11. számokat jegyzette Soltész Elemér.

Az 1—5. és 11a. számokat Bogdán Lajos.

Hitelesítjük.

Szatmár-Németi, 1915. június hó 28.

Széll György
esperes.

Sátor Dávid
tanácsbíró.

Tóth Mór
e. m. gondnok-helyettes.

Szabó József
tanácsbíró.

Soltész Elemér
főjegyző.

Bírósági határozat.

104. A nagybányai egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság, Széll György tárgyalást vezető, Tóth Mór társelnök elnöklete alatt, Sátor Dávid, Nagy Elek, Magoss Ferencz bírák, Bogdán Lajos jegyző részvétele mellett, Bikfalvi Albert, Dávid Sándor, Medgyesi András, Barta József, Medgyesi Gábor, Magyar Ambrus, Pándi János, Kató István és dr. Harcsár Géza ügyész jelenlétében a berendi ref. fiókegyház templomalapjának biztosítása céljából az egyházmegyei közgyűlés 68. IV—1914. számú megkeresése folytán vagyoni felelősség megállapítása végett folyamatba tett ügyben, alantírott helyen és napon nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következően

ítélt:

Az egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság kimondja, hogy a berendi ref. fiókegyház tulajdonát képező 12452 K 14 f tőke, ennek 1914. július 1-től folyó 5°/_o kamataiból álló tőkepénz vagyonáért, amely jelenleg a Bank- és Váltó-üzlet — Kűszner Albert és Tsa — czégnél I. 247. és I. 256. sz. betéti könyveken van elhelyezve, a teljes anyagi felelősség terheli első sorban Bikfalvi Albert berendi lakost, másodsorban Dávid Sándor batizi, Medgyesi András, Barta József, Medgyesi Gábor, Magyar Ambrus és Pándi János berendi lakosokat, mindnyájukat azonban egyetemlegesen, a berendi ref. fiókegyházzal szemben.

Egyben kötelezi Bikfalvi Albert berendi lakost első sorban és külön, Dávid Sándor batizi, Medgyesi András, Barta József, Medgyesi Gábor, Magyar Ambrus és Pándi János berendi lakosokat másodsorban és együtt, mindnyájukat pedig egyetemlegesen arra, hogy 81 K eljárási költséget 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett a berendi ref. fiókegyháznak fizessenek meg.

Barta Zsigmond és Magyar Mihály berendi lakosokkal szemben az eljárást ez idő szerint felfüggeszti.

Megokolás.

Felek előadása s a bemutatott iratok alapján tényállásként megállapítja közigazgatási bíróság azt, hogy Bikfalvi Albert mint a berendi fiókegyház pénzkezelője az egyház tőkepénzét a presbyterium határozata nélkül önkényesen helyezte el a Bank- és Váltóüzlet czégnél betétként; a presbyteriumnak az ítélet rendelkező részében megnevezett tagjai erről utólag a számadás megvizsgálása alkalmával szereztek tudomást s Bikfalvi Albert eljárását hallgatólag tudomásul vették.

Megállapította a bíróság azt is, hogy az egyházmegye elnöksége és az egyházmegyei ügyész intézkedése folytán a Bank- és Váltó-üzlet visszafizetéseket teljesített s ma a czégnél 12452 K 14 f tőke van betétként elhelyezve.

Miután a Bank- és Váltó-üzlet nem olyan cég, amelynél közpénzek gyümölcsözőleg elhelyezhetők volnának, de meg az e. m. ügyész jelentése szerint ott a tőke veszélyeztetve van; miután a fiókegyház pénzét a czégnél Bikfalvi Albert helyezte el s ezt az eljárást a presbyterium tagjai jóváhagyták: kimondandó volt, hogy Bikfalvi Albert és a presbyteriumnak a rendelkező részben megnevezett tagjai anyagi felelősséggel tartoznak a 12452 K 14 f tőke s 1914. július 1-től folyó 5% kamatai erejéig a berendi ref. fiókegyházzal szemben.

Barta Zsigmond és Magyar Mihállyal szemben ez idő szerint a további eljárás felfüggesztendő volt, mert hadba vonultak s e miatt a tárgyalásra megidézhetők nem voltak.

A kihirdetett ítéletben felek megnyugodtak.

Kelt Szatmár-Németiben, 1914. deczember hó 8. napján.

Szell György egyházi elnök. *Tóth Mór* világi elnök. *Bogdán Lajos* jegyzőkönyvvezető.

A nagybányai református egyházmegye
1915. október 22. napján Nagybányán tartott rendes
közgyűlésén jelenvoltak

Széll György esperes s előbb **Szilágyi Tihamér** egyházmegyei tanácsbíró, majd **Csaba Adorján** egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Sátor Dávid, Szabó József, Papolczy Zoltán, Nagy Elek, Magoss Ferencz, Joó Kálmán lelkészi tanácsbírák; Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos, Boross Zoltán világi tanácsbírák;

Soltész Elemér lelkészi, Thordai Imre világi főjegyző;

Bogdán Lajos lelkészi jegyző;

Nagy Lajos pénztárnok;

dr. Harcsár Géza ügyész;

Balajthy Károly, Czelder Béla, Dávid Sándor, Demeter Gyula, Kató Béla, Kató István, Kiss Sándor, Kócsi Péter, Makai Elek, Marcsa Imre, Miszti Mihály, Molnár Lajos, Oláh Sándor, Orosz Ernő, Öry Tamás, Sárközi Lajos, Siposs Imre, Siposs Károly, Szabó Károly, Szász Tihamér, Szentgyörgyi Zsigmond, Szentkirályi Károly, Sziky Ádám rendes lelkészek;

Kádár Károly tanítótestületi képviselő;

Daróczi Albert adorjáni, Gulya Ferencz amaczi, Kulcsár Márton aranyosmeggyesi, Bak Mihály avasujvárosi, Kiss Kálmán batizi, Győri László egrii, Pap Márton felsőbányai, Váradi József garbolczi, Puskás Lőrincz hiripi, Horváth Gábor józsefházai, Melegh György kakszentmártoni, Orosz Gusztáv kishódosi, Gacsályi József kispaládi, Kőnya István kispereskei, Ölyüs Lajos köszegremetei, Kiss József magosligeti, Császi Antal mikolai, id. Vas Sándor misztótfalui, Muzsnay Ferencz nagybányai, Fülöp István nagyhódosi, Bálint Zsigmond nagykolcsi, Kiss Sándor nagypaládi, Nagy Márton patóházai, Gy. Szabó Sándor pettyéni, Kádár Mihály sándorhomoki, Kurpé György sárközi, Kertész István sárközújlaki, Domokos Antal szamoskrassói, dr. Nagy Sándor szatmárhegyi, Károly Imre szárazberekai, Sepsy Károly színérváraljai képviselők.

12. A XC. zsoltár első versének eléneklése után esperes úr, fel-emelvén elébb szívünket a lélek mélyéről fakadt, buzgó imádsága szárnyán a segítő és megtartó Istenhez, lendületes beszéddel — amelyben kifejezést ad annak, hogy e reánk szakadt nehéz időkben, ha sírva gondolunk is vissza a veszteségekre, az áldozatokra, mégis Isten iránt való mélységes hálával kell elismernünk, mikép, bár *szorongattattunk, de nem veszünk el*, mert *mindeddig segítséggel volt nektünk az Ur*; s miután lelkes szavakkal hív föl az egyházi élet buzgóságának fokozására vallásos felolvasások, vallásos iratok intenzivebb terjesztése, ifjúsági egyesületek alakítása útján; végül fájdalommal emlékezvén a nagy veszteségről, mely egyetemes egyházunkat dr. Baksay Sándor dunamelléki püspök, a nagy magyar író elhunytával érte, ugyszintén Bary József volt bihari e. m. gondnokról —

a közgyűlést a tagok szíves üdvözlése mellett megnyitja.

13. A világi elnöki szék elfoglalására a megválasztott új gondnok ünnepélyes beigtatásáig

közgyűlésünk Szilágyi Tihamér tanácsbírót kéri föl.

14. A megbízó levelek beszédésével elnökség Miszti Mihályt bizza meg. Elmaradásukat bejelentették dr. Dezső Kálmán tanácsbíró, dr. Helmeczy József világi jegyző, Balogh István, Baranyi Lajos, Bartók Károly, Nagy Sándor, Viski Ferencz lelkészek.

Közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja, az elmaradt és magukat igazolt tagok mentségét tudomásul veszi.

Az indokolatlanul elmaradt közgyűlési tagokat illetőleg idevonatkozó 1907—77. sz. határozatától a mai nehéz idők kényszerítő hatása alatt eltekint.

15. A jegyzőkönyv hitelesítésére elnökség a jegyzőkön kívül

Sátor Dávid, Szabó József tanácsbírákat és dr. Harcsár Géza ügyészt küldi ki; hitelesítés helye: Szatmár-Németi; ideje: f. évi okt. 26. d. e. 10 óra.

16. A közgyűlés tagjai között szétszotott tárgysorozatot

közgyűlésünk fölolvasttnak tekintvén, öt rendbeli pótlással a tanácskozás sorrendjéül elfogadja.

17. Az elnöki megnyitóval kapcsolatban

közgyűlésünk a maga részéről is ráhelyezi **dr. Baksay Sándor** dunamelléki püspök, konveti elnök, a „Gyalog-ösvény“ és „Szederindák“ halhatatlan írójának emlékére

elismerésének szerény babérágát s úgy az ő, mint **Bary József**, a bihari egyházmegye nagyérdemű volt gondnoka emlékezetét jegyzőkönyvében kegyelettel megörökíti.

18. A szavazatbontó bizottság 1915. jun. 28-án Szatmár-Németiben tartott ülésében megállapítja, hogy az egyházmegyei gondnoki állásra beérkezett 42 szavazatból szabályszerűen van kiállítva 41; ebből 38 Csaba Adorján, 2 Bay Lajos, 1 Tóth Mór tanácsbíróra adatott. A kőszegremetei presbyterium szavazata érvénytelennek minősített, mert hiányzott róla a lelkészi hivatal pecsétje. Bizottság a szavazatbontás eredményeként Csaba Adorján egyházmegyei tanácsbíró, Szatmárvármegye és Szatmár-Németi sz. kir. város főispánját a nagybányai egyházmegye megválasztott gondnokául jelenti ki.

Közgyűlésünk a választás eredményét örömmel veszi tudomásul; gondnok ur meghívására Sátor Dávid, Bay Lajos, Oláh Sándor tagokból álló bizottságot kiküldi; elrendeli a szavazólapok megsemmisítését s kimondja, hogy a kőszegremetei érvénytelen szavazat miatt bírságot nem alkalmaz.

19. Gondnok ur a közgyűlésben megjelenván, a hivatalos esküt letette s következő beszédet mondotta:

„Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Hosszú, évtizedekre visszamenő hivatalos működésem ideje alatt fájdalmasabb érzések között s nehezebben nem léptem másnak az örökébe, mint ma, midőn a mélyen tisztelt egyházmegye igazán megtisztelő bizalmából nagyérdemű volt gondnokunk, a mindnyájunk lelkében örök emlékű Helmeczy József helyét elfoglalom.

A fájdalom érzetén kívül aggodalom is tölti el lelkemet, hogy ezekben a nehéz időkben, mikor igazán mondhatom, hogy vállamra tulságos teher is nehezedett, bármennyire is megfeszítsem gyenge erőimet, képes leszek-e nagyérdemű elődeim nyomdokába lépni s a reám ruházott feladatoknak oly mértékben megfelelni, amint arra a mai napon kötelezettséget vállalok?

Én magamnak voltam mindig a legszigorubb kritikusa; ismerem saját gyengeségeimet s fogyatkozásaimat s éppen ezért sohasem túlekedtem exponált és nagy felelősséggel járó állások elnyeréseért; s ha mégis elfogadtam ilyent s elfogadom ma is: arra az adott bátorságot, hogy erős akarattal és munkakedvvel igen nagy nehézségekkel is meg lehet küzdeni; s nem tartottam soha sem férfiasnak a nehézségek elől kényelmi szempontokból kitérni.

Vallásunk és egyházunk iránti tiszteletben és szeretetben nőtem föl; a hit volt az, ami fentartott megpróbáltatások idején; ma is az Istenben vetett bizalom az, ami erőt és bátorságot ad e felelősségteljes állás elfogadására.

Az a nagy evolúció, mely egy világrészt borított lángba s országokat árasztott el vérözönnel, most van a sulypontján.

Bár jogos bizalommal tekinthetünk a jövőbe, a Mindenhatón kívül nincs senki, aki megmondhatná, hová fognak az események kifejlődni.

Hogyan merjen tehát egy gyöngé ember a jövőbe terveket építeni? Hogyan merjen jövőbeni működését illetőleg körvonalozott irányelveket felállítani, mikor ezeknek a nagy időknek egy fuallata s nagy tervek és ember: por és hamuvá válhatnak.

Engedje meg tehát a nagytiszteletű és méltóságos egyházmegyei közgyűlés, hogy jövőbeni működésemet illetőleg irányelveimet részletebben ne fejtegessem.

Egyről azonban biztosíthatom: hogy működésemet mindenkor egyházunk iránt érzett törhetetlen ragaszkodás és szeretet fogja irányítani s annak érdekeit — bárhol és bárkivel szemben — egész egyéniséggemmel, összes erőimmal kötelességemnek ismerem megoltalmazni s minden téren előre vinni.

Kötelességemnek tartom mindent elkövetni arra, hogy egyházunk hívatásos képviselőit megszabadítva az élet nehéz küzdelmeitől, lehetővé tegyük nekik azt, hogy szellemi tőkéiket ne kényszerüljenek a megélhetés gondjaiban fölemészteni; hanem megadassék a mód arra, hogy ne csak szellemileg, de külsőségekben is méltó repraesentánsai legyenek egyházunknak.

Akármit rejt a jövő méhében — keletkezhetnek és megsemmisülhetnek államok — egyet tudok: hogy az egyháznak élni kell és élni is fog.

Hiszen a szenvedések áradatában egyedül csak a vallás és a hit az, ami a rettenetes végzet által sujtott embert az összeomlástól megmentheti.

Özvegyek, árvák és szülők kiktől várhatnának vigaszt, ki segíthetné tekinteteket az egyedül Örökkévalóhoz fölemelni, ha azt a vallás szolgálja nem tennék?

Krisztusi feladat vár e téren reájok s magasztos és hazafias kötelességet kell nekik és tanítóinknak végezniök egy újabb erős, öntudatos és mindenek felett vallásos generáció fölnevelésével; mert csakis

egy ilyen nemzedék lesz képes az érettük hozott véráldozatot meghálálni s a tengernyi áldozattal szerzett előnyöket a nemzet jövőbeni nagyságának megalapozására tőkésíteni.

Ismerem a nagybányai egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak szellemét. Hitem és meggyőződése, hogy e nagy föladatak végzésére összes szellemi és phisikai képességeiket fogják áldozatul adni.

Ebben a nagy munkában akarok én is nekik segédkezet nyújtani.

Egyháznak és közigazgatásnak karöltve kell működnie e téren. Azért fogadom igaz örömmel megválasztásomat, mert összekötő kapocs akarok lenni e két tényező között, melynek mindegyike arra van hívatva, hogy a népet nevelje, a népet vezesse.

E két tényező céltudatos és harmonikus működésétől lehet várni, hogy egy egészséges társadalom keletkezzék s csak egy egészséges társadalom lehet képes egy nagy magyar nemzeti állam kiépítésére.

Most pedig az egyházmegye nt. esperésének és lelkészeinek, valamint az egyházközségek vezetőségének hálás köszönetemet fejezve ki az irántam tanúsított megtisztelő bizalomért, kérem őket, hogy az egyház érdekében kifejtendő működésemet sokszor kipróbált erejükkel támogatni kegyeskedjenek.

Közgyűlésünk a feszült figyelemmel hallgatott székfoglaló beszéd elhangzása után meg-megújuló éljenzéssel köszönti gondnok urat. Majd esperes ur üdvözlí elnöktársát meghatott szavakkal; azután Sátor Dávid a tanácsbírói kar, Kádár Károly a tanítóttestület, Molnár Lajos a lelkészek részéről ad kifejezést a gondnok ur személye iránt táplált bizalomnak és ragaszkodásnak. Mindezeket a bensőségteljes nyilatkozatokat gondnok ur szeretettel fogadja, viszonozza s az elnöki széket általános éljenzés közt elfoglalja.

20. A szavazatbontó bizottság 1915. szept. 17-én Szatmár-Némethiben tartott ülésében megállapítja, hogy a Csaba Adorján gondnokká választása következtében megüresedett világi tanácsbírói állásra az uszkai presbyterium nem adott szavazatot, az egrii presbyterium szavazata pedig érvénytelen, mert a gondnoki aláírás és pecsét hiányzik róla. A 40 érvényes szavazatból Boross Zoltán 22, Ujfalussy Miklós 9, Isaák Elemér 4, öten 1—1 szavazatot nyertek. Ezek szerint bizottság Boross Zoltán aranyosmeggyesi földbirtokost a nagybányai egyházmegye általános szavazattöbbséggel megválasztott világi tanácsbírájának jelenti ki.

Közgyűlésünk a választás eredményét örömmel veszi tudomásul; megválasztott tanácsbíró az eskü letételére fölhívja; a szavazólapok megsemmisítését elrendeli; az uszkai és egrii presbyteriumot 4—4 K bírságnak az egyházmegye pénztárába 1915. dec. 1-ig beküldésére kötelezi.

Boross Zoltán tanácsbíró a hivatalos esküt letévén, hálás köszönetet mond az iránta megnyilvánult bizalomért s esperes ur meleg üdvözlő szavai után székét a közgyűlés éljenzése közt elfoglalja.

21. Soltész Elemér egyházmegyei főjegyző felolvassa boldog emlékü Helmeczy József, egyházmegyénk felejthetetlen volt gondnoka emlékére írott beszédét (lásd a mellékletek közt).

Egyházmegyei közgyűlésünk elhalt jelesünk alakját, jellemét, szerető s áldozatos szívét-lelkét a leghívebb színekkel festő, a legnagyobb megértéssel, ragyogó tollal megírt emlékbeszédet áhítatos figyelemmel meghallgatván, főjegyző urnak kifejezett köszönete mellett kimondja, hogy az emlékbeszédet külön is kinyomatja annyi példányban, hogy azt egyházmegyénk egyházaiban minden presbyternek, egyházi közéletünk kiválóságainak, a család és rokonság tagjainak, szeretete és hálája soha el nem múló jeléül, kezébe adhassa.

22. Egyházmegyei gondnok ur indítványozza, hogy b. e. Helmeczy József, egyházmegyénk szeretett volt gondnokának emlékére egy alapítvány létesíttessék, amelyhez ő 200 K-val járul.

Közgyűlésünk gondnok ur indítványát lelkesedéssel magáévá teszi; kimondja, hogy tagjai között e célra azonnal gyűjtést indít, esperes ur útján az egyházakat is fölhívja adományaik megtételére, a begyűlt összeget *Helmeczy József alapítványa* néven kezeli s hogy az alapítvány évi kamata a kebelbeli lelkészek és tanítók árva tanuló gyermekeinek ösztöndíjul adandó; végül esperes és főjegyző urakat fölkéri az alapítólevél annak idején való elkészítésére és bemutatására.

23. Esperes ur jelenti, hogy néhai Helmeczy József elhunyt fölött b. e. jelesünk érdemeit méltató határozat megküldésével részvétét fejezte ki a beregi, debreczeni, középszabolcsi és szatmári egyházmegye.

Közgyűlésünk a testvéregyházmegyéknek gyászunkban osztozó részvételért mély hálával mond köszönetet.

Erről a beregi, debreczeni, közép-szabolcsi, szatmári egyházmegye elnöksége kivonaton értesítettik.

24. Az 1914. évről szóló, nyomtatásban a közgyűlés minden tagjának előre megküldött esperesi jelentést (lásd a mellékletek közt) közgyűlésünk fölolvastottnak tekinti s egyes pontjaira a következő határozatokat hozza:

1. Lelkészek, tanítók és presbyteriumok a világháború nyomában mutatkozó veszteségek s egyre súlyosbodó megélhetési viszonyok között, hivatásuk magaslatára emelkedve, templomban, iskolában, házanként és nyilvánosan, vigasztaló szóval, jótanácsokkal, vallásos íratok terjesztésével, példát adó munkálkodással, önmegtagadó áldozatkészséggel s mindezekben a lélek erejének megmutatásával szolgálják Isten országának szent ügyét, semmit nem kételkedvén a felől, hogy a Mindenható, aki ezt a mostani nagy megpróbáltatást hazánkra, nemzetünkre, egyházunkra s egyes családokra bocsátani jónak látta: bizonyára elég hatalmas és kegyelmes azt mindnyájunk javára fordítani.

2. A jelentésben felsorolt 11 egyházban a presbyteriumok az elhagyatott szegényekről stb. kiadott kerületi szabályrendeletet léptessék életbe és szegény-alap gyűjtését — ha még oly szerény mérték szerint is — megkezdeni ne halogassák.

3. Jelentékenyebb adományukért, buzgó áldozatkészségükért fogadják az egyházmegye hálás köszönetét és elismerését: Sepsy Károlyné (Adorján), Püspök ur (Avasujváros), Baranyi Lajos (Kakszentmárton), Vallás- és közoktatásügyi miniszter ur (Kispeleske), özv. Horváth Pálné (Nagybánya), gr. Degenfeld Sándor (Erdőszáda), Veszprémi József (Nagyhódos), Cholnoky Imre (Nagypalád), Demeter Anna (Sárköz), Fogyasztási szövetkezet (Szamoskrassó), Halmi Jánosné (Szatmárhegy), néh. Mándy Erzsébet (Erdőd), Szőke Sándor (Szatmárudvari), Budai Józsefné (Tisztaberek).

4. Azok az egyházak, amelyekben az alapítványok előző évben kimutatott állaga nem változott, ezután egy összegben mutassák ki a régi, ámde név szerint az év folyamán nyert új alapítványokat.

5. Hátralékok behajtását tapintatos erélyvel szorgal-

mazzák, az állami adót, belhivatalnoki fizetést idejében leróni buzgólkodjanak az egyes egyházak.

6. A gyermekek beiskolázására, iskolák és iskolaügy fejlesztésére fokozott figyelmet fordítsanak a presbyteriumok.

Ezekről a határozatokról az illetékes lelkészek s általuk az egyes presbyteriumok és név szerint nevezettek jelen jegyzőkönyv útján értesítetnek.

25. Olvasatott a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Az időközi változásokra és más fontosabb dolgokra vonatkozó jelentésemet van szerencsém az alábbiakban betérjeszteni.

I. Az elhalálozás folytán üresedésbe jött kőszegremetei lelkészi állásra mult évi okt. 25-én meghívás útján Vincze Sándor velimirováci h. lelkész választatott meg, ki is állását dec. hó 6-án foglalta el. Folyó évi junius havában tábori lelkészi teendők végzésére hivatott be s a kassai katonai kórházakhoz nyert beosztást. Sajnos! kórházi szolgálata teljesítése közben typhuszba esett s szept. 19-én elhunyt. Hazája szolgálatában, a sebesültek gondozása közben, ha életét veszttette is: Urunk kijelentése szerint megnyerte azt. Legyen emléke a hazáért elhullottak között megörökítve. Az adorjáni lelkészi állás — tevékeny és buzgó lelkésze, Demjén István, Kevevárára választatván meg — üresedésbe jött s szept. hó 12-én meghívás útján — Szabó József és Boross Zoltán tanácsbíró urak vezetése mellett — Demeter Gyula debreczeni s. lelkésszel töltetett be. A választást a törvénnyel megegyezőnek találván s ellene felebbezés nem adatván be: nevezett meghívására az esperesi engedélyt kiadtam s okt. hó 3-án állásába beigtattattam.

A kőszegremetei lelkész hadba vonulása majd elhunytá folytán a felügyelő lelkészi teendők végzésével Kolos Vincze vámfalui lelkészt bíztam meg. Gy. Kovács József ombodi lelkész még mindig hadi szolgálatot teljesít a szatmári kórházakban. S lehetővé vált részére, hogy saját egyházában a vasárnapi istentiszteleteket ő maga lássa el, úgyszintén a közigazgatási teendőket is.

Nyugdíjba menetelét Nagy Sándor rozsályi lelkész jelentette be fogyatékos erőire tekintettel, előbb jul. 1-re, majd jan. 1-re. Ismételt ízben, felszerelt kérvénye benyújtására hívtam fel.

A segéd-lelkészek közül Takács Imre (május 23.), Vincze Lajos (július 15.) eltávozott az egyházmegyéből; Balogh István lelkész mellé május 23-tól kezdődőleg Kovács Elek, oldalam mellé pedig okt. 1-től Bodnár László s. lelkész nyert elhelyezést.

A tanítói karból 18-an vonultak hadba. Adorjában tanítóul választott Demjénné Bod Irén; Dobrácsapátiban Csúri Ferencz; Apahegyen Erdei Lajos; Szatmárgörbeneden Kulcsár Márton; Erdőszádán Széles Lajos, kiket tanítókul ideiglenesen megerősítettem, Erdei Lajosra azon feltétellel, hogy egy év alatt a vallás és ének tanításból képesítést szerez. Ürögi Erzsébetet Sárközre rendes tanítóul; Sipos Bélát erdélyi kántori oklevél alapján szatmárhegyi kántorúl megerősítettem. Helyettes (segéd) tanítókul hatáskörömből folyólag megerősítettem Tisztabereken Szendrei Juliát (jan. 12.); Nagypaládon Karikás Juliát (ápr. 7.). Mindkettőt a múlt iskolai évre. Adorjában Balaskó Rózát félévre (szept. 1.); Erdőszádán (aug. 18.) Szerző Rozáliát; Felsőbányán Léway Ilonát (szept. 6.); Kishodoson Oroszlán Erzsébetet (okt. 7.); Hiripen Papp Lászlóné Kovács Etelkát, mind okleveles tanítónőket.

Intézkedést tettem, hogy ahol a tanító hadba vonult, helyettes alkalmaztassék; de jelentés még több helyről a helyettes alkalmazásáról nem érkezett be (Rozsály, Garbolcz, Nagypalád, Sárközüjlak, Kispesleske).

II. Egyházmegyénk 1914—70. sz. határozatára tisztelettel jelentem, hogy a rozsályi egyház elmaradt szavazata tárgyában az egyházkerületi tanácsbírói állásra igazolással nem élt.

III. Tisztelettel jelentem egyházmegyénk 1914—67. sz. intézkedésére vonatkozólag a 6. és 7. ponchoz, hogy a jelen háborus és nehéz megélhetési viszonyok között a szigorú végrehajtástól eltekinteni voltam kénytelen.

IV. Egyházmegyei közgyűlésünk 1914—66. sz. b) pont a. határozata folytán tisztelettel jelentem, hogy egyházmegyei pénztárunk az I. hadi kölcsönből 10.450 K-t, a II-ből 1000 K-t, összesen 11.450 K-t jegyzett. A III. hadi kölcsönnel szemben útasítást kérek adni egyházmegyei pénztárnokunknak, hogy az egyházmegye minden megmozdítható tőkéjét újabb hadikölcsön jegyzésére fordítsa.

V. A nyilvános ellenőrzés szempontjából jelentem, hogy *katonáink vallásos iratokkal* ellátására egyházainkból 319 K 85 f gyűlt be (összeadták: Apa 5 K, Szárazberek 2 K, Avasujváros 15 K 41 f, Adorján 6 K 40 f, Pettyén 13 K 10 f, Kishodos 5 K, Kiskolcs 10 K, Dobrácsapáti 10 K, Szamoskóród 6 K, Batiz 2 K, Garbolcz 10 K, Aranyosmeggyes 10 K, Szatmárgörbed 5 K, Kakszentmárton 10 K, Nagyhodos 12 K 34 f, Józsefháza 12 K, Nagybánya 18 K 20 f, Méhtelek 14 K 30 f, Szinérváralja 10 K, Hirip 5 K, Tisztaberek 12 K 90 f, Szamoskóród 6 K, Misztótfalu 10 K, Patóháza 14 K 10 f, Egri 12 K

10 f, Amacz 10 K, Hirip 11 K, Nagypalád 10 K, Mikola 10 K, Szatmárhegy 34 K, Kispalád 8 K).

Ujévi üdvözlét megváltásául 58·94 K (Joó Kálmán 3 K, Pettyén 11·48 K, Szamoskóród 4 K, Garbolcz 6·46 K, Szinérváralja 5 K, Sátor Dávid 5 K, Hirip 3 K, Széll György 4 K, Nagypalád 17 K).

Hadba vonult lelkeszek felszerelésére 10 K (Szinérváralja).

Rokkant katonáink részére az aug. 8-adi perselyi adakozás címén 1086·93 K (összeadták: Adorján 2·08 K, Aranyosmeggyes 25·68 K, Szatmárgörbed 13·20 K, Batiz 10·40 K, Berend 15·12 K, Egri 3·60 K, Garbolcz 8·34 K, Józsefháza 30 K, Felsőbánya 32·50 K, Hirip 20 K, Sándorhomok 29·84 K, Kakszentmárton 130 K, Kishodos 5 K, Kiskolcs 12·60 K, Kispalád 180 K, Kőszegremete 34 K, Lázári 5·60 K, Magosliget 3·82 K, Misztótfalu 20·10 K, Nagybánya 26 K, Nagyhodos 8·44 K, Nagykolcs 20 K, Ombod 241 K, Patóháza 7 K, Pettyén 6 K, Rozsály 15 K, Sárköz 2 K, Sárközujlak 1·66 K, Szatmárpálfalva 22·30 K, Szatmárudvari 23·26 K, Szinérváralja 17·28 K, Uszka 10 K, Vámfalu 19·78 K, Avasujváros 10·89 K, Amacz 7·04 K, Szatmárhegy 10 K, Szárazberek 30·50 K, Méhtelek 18 K, Tisztaberek 4 K, Mikola pótlólag 4·10 K).

Mindemez adományokat a püspöki hivatalhoz és hadsegélyző hivatalhoz beszolgáltattam.

Jelentésem zártán vagyok, Avasujváros 1915. okt. 14. kiváló tisztelettel, *Széll György* esperes."

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi, a jóváhagyást, illetve megerősítést igénylő esperesi intézkedéseket jóváhagyja, megerősíti;

a hazáért Krisztus hűséges vitézeként életét áldozó kőszegremetei ifjú lelkesz, **Vincze Sándor** áldott emlékeztét kegyelettel és az Urban való dicsekedéssel örökíti meg;

Demeter Gyula adorjáni lelkeszt testvéri szeretettel és közöttünk munkálkodása felől jó reménységgel üdvözli tagjai sorában;

a rozsályi egyház presbyteriumát az egyházmegye pénztárába 1915. decz. 1-ig beküldendő 4 K bírság megfizetésére kötelezi;

végül a kebelbeli presbyteriumokat és egyházmegyei pénztárnokot az 1914—66. b) számú határozat szerint való eljárásra — a III. hadikölcsön jegyzésében részvételre, az egyházmegye s egyes egyházak minden mozdítható tőkepénzének fölhasználásával — fölhívja és utasítja.

26. Olvasatott az egyházkerületi közgyűlés 1915—64. számú határozata, mely a V. K. miniszternek az alapok és alapítványok vagyonában és gazdálkodásában a mostani háboru által okozott károsodások nyilvántartása tárgyában kelt leiratát egész terjedelmében közli s utasítást ad.

Tudomásul szolgál.

27. Az e. ker. közgyűlés 1915—314. sz. határozatának 19. pontja fölhivja esperes urat az iskolafentartási alapok apadásának indokolására. Ide vonatkozólag olvasatik Papolczy Zoltán apahegyi felügyelő lelkész jelentése, amely szerint az apahegyi leányegyház 2000 K iskolafentartási alapja az 1913—14. évi statisztikai iven csak tévedésből nincs kimutatva s egész épségében megvan.

Egyházmegyei közgyűlésünk a fenti egyházkerületi határozatnak eleget óhajtván tenni, jegyzőkönyvének e számát az egyházkerületre fölterjeszti.

28. Esperes ur jelenti, hogy a f. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvében függőben levőknek jelzett ügyek közül a dologi tandíj kártalanítás ügyében vizsgálat s jelentés (1914—268₈. e. ker. jkvi sz.) elintézést nyert s ide vonatkozólag utal az egyházkerület 1915—326. sz. határozatára.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn esperes ur jelentését tudomásul veszi, felhivja mindazokat az egyházakat, amelyeknek nyilvántartásban levő ügyeik vannak, hogy azok lebonyolításával a hozott határozatoknak minél előbb eleget tegyenek.

29. A patóházai presbytérium elnöksége, Bartók Károly lelkész és Tóth Mór főgondnok, az 1913—807. számú egyházkerületi határozattal egyházmegyénknak visszatért ügyben az egyházkerület által megállapított kérdőpontokra feleletet adnak, illetve jelentésüket megteszik.

Egyházmegyei közgyűlésünk a patóházai egyház elnökségének okmányokkal támogatott, az egész ügyet megvilágosító jelentését, utalással 1913—129. sz. határozatára, annak hangsúlyozása és nyomatékos kiemelése mellett, hogy az E. T. I. t.-cz. 15. §-a bérszerződéseknek az egyházkerület által való megerősítését nem írja elő, ilyenekre vonatkozólag tehát közgyűlésünk jóváhagyását teljesen elegendőnek s az ezzel ellenkező eljárást egyházmegyei autonomiánkba ütközőnek tartja, tudomásul veszi s a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

30. Az adorjáni presbyterium f. évi február hó 22-én kelt 2. sz. határozata kapcsán jóváhagyás végett bemutatja az egyház kezelése alatt álló, néh. Sepsy Károly-alapítvány alapító levelét.

Egyházmegyei közgyűlésünk a szabályszerűen 3 példányban kiállított alapító levelet jóváhagyja, egy eredeti példányát az egyháznak visszaadja, egyet saját, egyet az egyházkerület levéltárában elhelyezni rendel.

31. Soltész Elemér egyházmegyei főjegyző, hivatkozással arra, hogy egyházkerületi aljegyzővé történt megválasztásával az egyházkerületi közgyűlésnek hivatalból tagja lett, kerületi képviselői megbízatásáról igaz hálájának őszinte kifejezése mellett, lemondását be-terjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk élénk örömét fejezván ki szeretve tisztelt főjegyzőjének emez újabb kitüntetése fölött, a lemondást tudomásul veszi.

32. Egyházkerületi rendes képviselőkül Sátor Dávid lelkészi és Bay Lajos világi tanácsbíró, pótképviselőkül Magoss Ferencz lelkészi tanácsbíró és dr. Harcsár Géza egyházmegyei ügyész

közgyűlésünk az 1916—1918. évekre megválasztja.

33. Eskütételre jelentkeztek Horváth Gábor józsefházai, Erdei Lajos apahegyi tanítók és Ürögi Erzsébet sárközi tanítónő.

Miután a hivatalos esküt letették, esperes ur hozzájuk intézett meleghangu beszédben lelkőkre köti, hogy ne csak a kultúra szolgálatában álljanak, hanem mindenkor érezzék, hogy a református anyaszentegyházhoz tartoznak, jó reformátusokat neveljenek, a lelkészeknek egyházépítő munkájokban munkatársai legyenek s gyűlésünk jókívánatai között elbocsátja őket további munkájukra.

34. Kócsi Péter nagyhódosi lelkész, hivatkozással közgyűlésünk 1914—75. sz. határozatában nyert megbízatására, jelenti, hogy a kishódosi lelkészi lakás ujjaépítése az épület alacsony s egészségtelen volta, apró helyiségei miatt, csak e mostani háborus idők nyomása alatt halasztható, de azután haladéktalanul végrehajtandó.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentés tudomásul vétele mellett, fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja a kishódosi presbyteriumot, hogy a háboru megszűnte után — hogy e régen vajudó ügy véget érhessen — azonnal építési tervet és költségvetést készíttessen és terjesszen — esetleg esperes ur előzetes jóváhagyását is kikérve — közgyűlésünk elé.

35. A batizi presbyterium 1915. okt. 3-án hozott 5. sz. határozatában az egyház takarékmagtárának kezeléséről szóló, 1910—99. sz. egyházmegyei határozattal megerősített alapszabály 1. §-ában foglalt rendelkezés hatályának újabb hat évre meghosszabbítását kéri. Az idézett szakasz szerint a magtár kamatjövedelmének 70 %-a 1915. decz. 31-ig az egyház szükségletei fedezésére fordítható, 30 % azonban a tőkéhez csatolandó; 1916. jan. 1-től kezdve pedig az összes kamatjövedelem belhivatalnoki fizetés-alap javára tőkésítendő.

Tekintettel arra, hogy a batizi egyház, közszükségletei fedezésénél, a lefolyt évek alatt nem vette igénybe a takarékmagtár támogatását, úgy, hogy az öt év előtt 95 köböl buza és 3642·45 K készpénz-vagyon időközben 69 mm. búza és 7271·62 K készpénz-vagyonra növekedett, emellett az egyház külön egyházfentartási alapot is gyűjt; tekintettel továbbá arra, hogy épületeinek javítása több ezer korona rendkívüli költséget ró az egyházra, amelynek ez idő szerint rendkívüli adója is van, rendes bevételei pedig csökkentek: közgyűlésünk beleegyezik abba, hogy a batizi magtár-alapszabály 1. §-a így módosíttassék: „... az évenként tényleg bevett kamatjövedelem 70 %-a *bezárólag 1921. decz. 31-ig* az egyház szükségleteinek fedezésére fordítható, 30 % azonban a tőkéhez csatolandó; *1922. jan. 1-től* pedig az összes kamatjövedelem tőkésítendő.” Egyszersmind utasítja presbyteriumot, hogy a megváltoztatott szakaszt jegyzőkönyvében jegyezze föl.

36. A kakszentmártoni presbyterium 1915. okt. 3. napján tartott gyűlésében 31. sz. a. elhatározta, hogy tekintettel a mérhetetlen drágaságra, a nyert tőkesegélyből kifizetett építkezési kölcsön fölszabadult kamataiból a folyó évtől kezdve Baranyi Lajos lelkésznek évi 300 K, Karikás Sándor tanítónak évi 150 K személyi pótlékot ad.

Közgyűlésünk a kakszentmártoni presbyterium idézett korszerű és az egyház belhivatalnokainak érdemes munkásságát méltányló határozatát szívesen jóváhagyja és példának okáért a kebelbeli egyházak presbyteriumainak figyelmébe ajánlja.

37. A kishódosi presbyterium 1915—56. sz. szabályszerű határozata kapcsán az iránt kérélmez, hogy kántortanítói állomását, mivel férfitanítót nem kap, állandóan nőtanítóval tölthesse be.

Egyházmegyei közgyűlésünk, bár az E. T. VI. t.-cz.

43. §-a s a Népiskolai Szervezet 102. §-ának rendelkezései e tekintetben nagy nehézséget támasztanak, e mostani válságos idők kényszerítő hatása alatt a kishódosi egyháznak engedélyt ad arra, hogy kántortanítói állomását nőtanítóval tölthesse be; felhívja egyszersmind a presbyteriumot, esperes úrhoz jelentéstétel kötelezettsége mellett, hogy a kántori teendők ellátásáról, a kántortanítói javadalom terhére történő díjazásáról a legmegfelelőbb módon gondoskodják.

38. Az 1915—18. sz. egyházkerületi határozat értelmében állandó káplántartó helyül elismertetésért folyamodik Avasujváros, Felsőbánya, Szatmárhegy és Szinérváralja.

Avasujváros és *Felsőbánya* azzal okolják meg kérelmüket, hogy mindkét egyház lelkésze a gondjára bízott missziói körben az igehirdetés és vallástanítás munkáját mindeddig csak az anyaegyház érdekeinek rovására végezhetette, amennyiben missziói lelkészi teendők végzése idején kénytelenek voltak az anyaegyházban a katedrai szolgálatot esetről-esetre a tanítóra bízni.

Szatmárhegy lelkészének hasonló helyzete mellett még arra hivatkozik, hogy az anyaegyházban három különböző telepen I—VI. osztályu állami népiskolában, tehát 18 osztályban, a vallástanítást is a lelkész végzi, akinek nagymérvű lekötöttsége a kötelességek gyakori összeütközését vonja maga után, ennek pedig vagy a szoros értelemben vett lelkészi szolgálat, vagy a vallástanítás adja meg az árát.

Szinérváralja lelkésze az anyaegyház és szerteszét fekvő szórványainak gondozása mellett Apahegy leányegyház gondozását csak úgy vállalhatná, ha állandó segítséget nyer. Mindeddig éppen e segítség hiánya miatt nem egyezhetett bele Apahegynek Szinérváraljához csatolásába; noha az átcsatolás mielőbb való végrehajtása úgy az egyházmegye, mint a jelenlegi anyaegyház (Apa), valamint a szinérváraljai presbyterium álláspontja szerint a leányegyház érdekében kívánatos volna. Folyamodó nem említi, de köztudomásu, hogy lelkész az anyaegyházban állami iskolában vallást is tanít.

Közgyűlésünk a fől sorolt egyházak előterjesztését mindenben a magáévá teszi; a megokolásban kifejtett s közgyűlésünk előtt jól ismert tényállás alapján mind a négy egyháznak állandó káplántartó helyül elismerését kéri.

39. A misztótfalui egyház presbyteriuma jóváhagyás végett betervezti 1914. június hó 14-én törvényes formák között hozott III. számú

határozata kapcsán a m. kir. kincstárral kötött bérszerződését, amely szerint az egyház a 265. sz. betétben 326—7. hrszám és 11. összeírási szám alatt foglalt, tulajdonát képező bérházát a m. kir. kincstárnak állami óvoda céljára 6 egymásután következő évre, 1914. október hó 1-től 1920. szeptember 30-ig terjedő időre, évi 600 K bérösszeg fizetése mellett bérbe adja.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházra nézve előnyös s már esperesi előzetes jóváhagyást nyert bérszerződést megerősíti.

40. A nagybányai anyaegyház és az erdőszádai leányegyház, valamint az alsófernezelyi fiókegyház között a közigazgatás viszonyát és az ebből származó jogokat és kötelezettségeket szabályozó, mindegyik egyház presbyteriumának külön-külön hozott szabályszerű határozatában megállapított következő egyességeket:

I. Az erdőszádai leányegyház presbyteriumának 1915—4. sz. határozata szerint

a) Az anyaegyház lelkésze, mint missziói lelkész és iskolaszéki elnök, a leányegyház híveit gondozza, részökre évenként négyszer, u. m. karácson, husvét, pünköst másodnapján és szeptember első vasárnapján urvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet tart, a leányegyház valláserkölcsei, iskolai és anyagi ügyeit vezeti s ezért a leányegyház részéről semminemű ellenszolgáltatásra igényt nem tart; az esetről esetre előforduló szertartási cselekményeket a rendes stóla- és fuvar-díj megtérítése mellett végzi.

b) Az erdőszádai hívek a leányegyház pénztára javára fizetik az egyházi adót; azért egyházi szükségleteik fedezéséről maguk gondoskodnak és nem tartanak — mert jogosan nem is tarthatnak — igényt arra, hogy az anyaegyház ügyeibe avatkozzanak és ott jogokat gyakoroljanak, kivéve, ha mint külbirtokosok az anyaegyház javára is fizetnek egyházi adót.

A nagybányai presbyterium 1915—21. sz. határozatában a leányegyház e határozatában foglaltakat tudomásul veszi; beleegyezik, hogy lelkipásztora az erdőszádai hívek érdekében a jelzett lelkészi szolgálatokat teljesítse és kijelenti, hogy nem tart igényt az erdőszádai hívek egyházi adójára; viszont nem vállal szavatosságot az erdőszádai leányegyház szükségleteinek fedezése és tartozásainak kiegyenlítése iránt; a leányegyház tagjai után kivetendő országos közalapi járulékot azonban ezután is készséggel fizeti a leányegyház helyett. Kimondja a presbyterium, hogy az erdőszádai egyháztagok az anyaegyház ügyeibe nem

avatkozhatnak s ott jogokat nem gyakorolhatnak, kivévn, ha mint külbirtokosok, az anyaegyház pénztárába is fizetnek egyházi adót.

II. Az alsófernezelyi fiókegyház presbyteriumának 1915—1. sz. határozata szerint

a) Az anyaegyház lelkésze, mint missziói lelkész, a fiókegyház híveit gondozza, részökre évenként 4 vasárnapi istentiszteletet tart, az elemi iskolai vallástanítást, mit ez idő szerint az államtól nyert tisztelet-díj fejében egy ref. vallásu állami tanító teljesít, ellenőrzi, a fiókegyház valláserkölcsei s anyagi ügyeit vezeti s ezért a fiókegyház részéről semminemű ellenszolgáltatást nem fogad el; az esetről-esetre előforduló szertartási cselekményeket a rendes stóla- és fuvardíj megtérítése mellett végzi.

b) Az alsófernezelyi hívek a fiókegyház pénztára javára fizetik az egyházi adót; azért egyházi szükségleteik fedezéséről maguk gondoskodnak és nem tartanak — mert jogosan nem is tarthatnak — igényt arra, hogy az anyaegyház ügyeibe avatkozzanak és ott jogokat gyakoroljanak.

A nagybányai presbyterium 1915—20. sz. határozatában a fiókegyház e határozatában foglaltakat tudomásul veszi; beleegyezik, hogy lelkipásztora az alsófernezelyi hívek érdekében a jelzett lelkészi szolgálatokat teljesítse és kijelenti, hogy nem tart igényt az alsófernezelyi hívek egyházi adójára; viszont nem vállal szavatosságot az alsófernezelyi fiókegyház szükségleteinek fedezése és tartozásainak kiegyenlítése iránt, a fiókegyház tagjai után kivetendő országos közalapi járulék kivételével, amit ezután is készséggel fizet a fiókegyház helyett. Kimondja presbyterium, hogy az alsófernezelyi egyháztagok, amennyiben a nagybányai egyház pénztára javára külön nem fizetnek egyházi adót, az anyaegyház ügyeibe nem avatkozhatnak s ott jogokat nem gyakorolhatnak —

egyházmegyei közgyűlésünk a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületre fölterjeszti.

41. A szatmárhegyi anya- és az erdődi leányegyház között a közigazgatás viszonyát és az ebből származó jogokat és kötelezettségeket szabályozó, mindkét egyház presbyteriumának szabályszerű határozatában megállapított következő egyességet:

„Az erdődi leányegyház fölkéri a szatmárhegyi anyaegyházat, egyezzek bele abba, hogy mindenkor lelkésze az erdődi leányegyházban évenként 12 ízben istentiszteletet tartson és pedig a három nagy

ünnepek hónapjának kivételével minden hónap 2-ik vasárnap d. e. valamint karácson, husvét, pünköst ünnepek második napjain, amikor az urvacsora is kiszolgáltatandó. Továbbá a felekezeti iskola, presbyteri és egyéb egyházi gyűlések valláserkölcsi és anyagi ügyeit vezesse.

Mindezekért a leányegyház 140 K évi tiszteletdíjat ad az anyaegyház lelkészének; a szükséges palástos szolgálatokat — keresztelek, esketés, temetés — a rendes stóláért a hivatkozott megterítendő fuvardíj mellett végzi.

Az erdődi és erdődhegyi hívek egyházi adóikat saját egyházi céljaikra fordítják és gondoskodnak minden a leányegyházról való szükséglet fedezéséről.

A szatmárhegyi anyaegyház készséggel beleegyezik, hogy mindenkor lelkésze az erdődi hívek érdekében a fent megnevezett szolgálatokat teljesítse és nem tart igényt arra, hogy az erdődi hívek a szatmárhegyi egyház szükségleteinek fedezéséhez hozzájáruljanak, de viszont az anyaegyház sem vállal szavatosságot a leányegyház szükségleteinek vagy tartozásainak kiegyenlítése iránt. Végül kiköti a szatmárhegyi egyház, hogy az erdődi leányegyház tagjai nem tarthatnak igényt arra, hogy az anyaegyház ügyeibe beavatkozzanak és ott bármilyen jogokat gyakoroljanak.

egyházmegyei közgyűlésünk a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett a főt. egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

42. Az aranyosmeggyesi anyaegyház és a szatmárgörbedi leányegyház között a közigazgatás viszonyát és az ebből származó jogokat és kötelezettségeket szabályozó, a két egyház presbyteriumainak közös gyűlésében megállapított következő egyességet:

„1. Mindenik egyház presbyteriuma önállóan intézi a maga egyházának szellemi és anyagi ügyeit. Maga tartja fenn és igazgatja iskoláját. Tanítóját, gondnokát, presbytereit és alkalmazottait mindenik egyház maga — a másik befolyása nélkül — választja. Általános érdekű ügyekben azonban — mint eddig — közös presbyteri gyűlések is tarthatók.

2. Az aranyosmeggyesi, illetve közös lelkész választására a leányegyház szavazó tagjai az aranyosmeggyesiekkel egyenlő jogosultsággal bírnak.

3. A szatmárgörbedi leányegyház hívei, mint eddig, úgy ezután is használhatják az anyaegyház templomát, részt vehetnek ott mindenkor az istentiszteleteken. Sőt minden urvacsoraosztáskor, a három

sátoros ünnep első napja, ujév, nagypéntek, áldozócsütörtök s reformáció emléknapja reggelén Aranyosmeggyesen vesznek részt az istentiszteleten. Lelkész gondozza a leányegyház összes egyházi és iskolai ügyeit, ki évenként 12 ízben tart Görbeden istentiszteletet. A szatmárgörbedi hívek a lelkész minden egyéb lelkészi szolgálataival élnek az itt szokásban levő stólák mellett. Ha az esketés Görbeden történik, lelkésznek fuvart szolgáltatnak oda és vissza. A keresztelezés az anyaegyházban történik.

4. A szatmárgörbedi leányegyház az érvényben levő felügyelő lelkészi díjlevélben megállapított javadalmat fizeti lelkésznek, mely jelenleg a következő: 1) buza váltság 177 K 60 f; 2) tengeri váltság 68 K; 3) széna váltság 59 K; 4) a szatmárgörbedi 1. sz. tkvi betét A. lapján felvett közös legelőből járó $\frac{16}{344}$ -ed rész földhőzi jog és haszonélvezete; 5) a szatmárgörbedi 2. sz. tkvi betét A. lapján felvett közös erdőből járó $\frac{16}{344}$ -ed rész és a sikárlói közös bércki erdőből ez arányban járó földhöz, fához és legeltetési haszonhoz való jog. Most reménybeli. E két utóbbi szám alattiak után az adót a leányegyház, a sikárlói erdőőrzési költséget a lelkész fizeti; 6) 3137 K 60 f lelkészi erdőtőkepénz, illetve az ezen vett hadikölcsön kötvény kamatja. Ezen fizetések polgári év szerint adatnak, illetve számíttatnak.

E fenti lelkészi javadalmon kívül a szatmárgörbedi leányegyház semmivel sem járul az aranyosmeggyesi egyház fentartásához, valamint az anyaegyház sem járul semmivel sem a leányegyház iskolája és tanítói állomása fentartásához.

egyházmegyei közgyűlésünk a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

43. A felsőbányai anyaegyház és a kapnikbányai fiókegyház között a közigazgatás viszonyát és az ebből származó jogokat és kötelezettségeket szabályozó következő egyességet:

„A felsőbányai anyaegyház készséggel hozzájárul, hogy mindenkor lelkésze a kapnikbányai hívekhez istentisztelettartás végett évenként 6 ízben, u. m. a 3 főünnep második napjain, szept. hó első vasárnapján — ez alkalmakkor urvacsorát is oszt — ezenkívül még más 2 vasárnap a körülményekhez képest legalkalmasabb időben eljárjon, amikor Felsőbányán valamelyik tanító helyettesíti istentiszteleten a lelkészt.

Az anyaegyház a fiókegyháztól ezért semmi anyagi áldozatot nem kér, de viszont semmivel sem járul lelkész odautazási vagy más

e részben felmerülhető költségéhez. Ezenkívül az anyaegyház ügyeinek intézésébe a fiókegyház tagjai be nem folynak, azoknak azonban, kik saját kapnikbányai egyházuknak már megkezdett egyházi alapjához akár egyházi adófizetéssel, akár önkéntes adománynyal hozzájárulnak, az anyaegyház megengedi, hogy az előforduló lelkészválasztásban az egyházi törvényben meghatározott módon részt vehessenek, ha ez irányban jogaikat gyakorolni akarják Felsőbányán.

A kapnikbányai fiókegyház hívei köszönettel és örömmel veszik az egyházi felsőbb hatóságoknak atyai gondoskodását, hogy 200 K évi missziói segélylyel lehetővé teszik a felsőbányai lelkésznek körükbe utazását s ott istentisztelet tartását, nemkülönben elismeréssel fogadják az anyaegyház fenti jóindulatát. Amennyiben körülményeik s anyagi viszonyaik megengedik, igyekezni fognak a már megkezdett egyházi alapot növelni, hogy majdan egy tulajdonukat képező házban dicsérhessék Urokat Istenöket“

egyházmegyei közgyűlésünk a kapnikbányai fiókegyház idevonatkozó határozata esperes urhoz leendő sürgős beterjesztésének feltétele mellett a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

44. Apa, Kiskolcs, Ombod, Szatmárudvari és Vámfalu egyházak presbyteriumait

közgyűlésünk utasítja, hogy leányegyházaikkal az E. T. I. t.-cz. 12. §-ában megkivánt egyességet jövő évi tavaszi közgyűlésünk elé terjesszék be.

45. A berendi fiókegyház Szabó József aranyosmeggyesi lelkész, esperesi kiküldött elnöklete alatt 1915. jun. 27-én tartott gyűlésében az anyaegyház lelkészével 1915. jul. 1-től 1916. jul. 1-ig terjedő időre egyességet kötött, amely szerint lelkész a fiókegyházban minden négy vasárnapból három egymás után következő vasárnap, ezenkívül nagypénteken, áldozócsütörtökön, újévben délelőtt és óév utolsó napján délután istentiszteletet tart, évenként hat ízben urvacsorát oszt; ezért a fiókegyház lelkésznek, aki fuvarról maga gondoskodik, évnegyedes részletekben 500 (ötszáz) koronát fizet s megigéri, hogy ha a háboru véget ér, ezt a fizetést föl fogja emelni.

Közgyűlésünk elsőben is fölhívja a szatmárudvari egyház lelkészét, hogy a berendi fiókegyházzal kötött egyességet az anyaegyház presbyteriumával vétesse tudomásul s a vonatkozó határozatot küldje be az esperesi hivatalhoz;

esperes urat pedig fölhatalmazza, hogy az anyaegyház presbyteriuma által tudomásul vett egyességet 1916. július 1-ig való hatálylyal erősítse meg. Fölhivja továbbá nevezett egyház lelkészét, hogy a szatmárudvarii anyaegyház és berendi fiókegyház kölcsönös viszonyát minden részletében (egyházi adózás, vallástanítás, lelkészi szolgálat, jogok gyakorlása, stb.) szabályozó s úgy az anya-, mint a fiókegyház presbyteriuma által elfogadott egyességet a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésre terjeszse be.

46. Az egyházmegyei lelkészegyesület arra kéri az egyházmegyét, keresse meg az egyházkerületet oly irányu rendelkezés végett, hogy a kongrua, korpótlék és adócsökkentési segély küldessék le egy összegben az egyházmegyei pénztárnokhoz, aki azokat felelősség mellett küldje szét; mert a mai rendszer mellett az egyes egyházak illetve lelkészek nagyon későn jutnak ez illetményekhez s egy pontatlan egyház vagy lelkész késedelme miatt a többi pontos is szenved.

Közgyűlésünk tisztelettel megkeresi az egyházkerületet, hogy a kongrua, korpótlék és adócsökkentési segély kezelésénél ily értelemben rendelkezni méltóztassék.

A testvéregyházmegyéket pedig hasonló határozat hozatalára kéri.

47. Az avasujvárosi ref. egyház presbyteriuma az iránt folyomodik, hogy egyházmegyei közgyűlésünk erősítse meg az egyház presbyteriumának a községi képviselőtestület megkeresésén alapuló azon határozatát, hogy az 1915. évre a kivételes állapotok figyelembe vétele mellett a község által a belhivatalnokok részére adni szokott tűzifát ezuttal ne az egyháztagok, hanem a község fuvaroztassa le bércki erdeiből a belhivatalnokok udvarára és ezzel szemben a tűzifa befuvarozásával tartozó egyháztagok, a fuvarozási díj fejében annak egy harmadrészét, vagyis 8 koronát fizessenek ölenként a község pénztárába.

Az egyhangulag hozott határozatot, tekintettel annak előnyös voltára, közgyűlésünk jóváhagyja.

48. A felsőbányai ref. egyház presbyteriuma 1915. augusztus hó 22-én 27. sz. a. hozott határozatával kimondta, hogy az 1916. év folyamán templomát befedeti, erre a célra 6000 K-t az egyház készpénzéből felhasznál s a felhasznált 6000 K-t évi 300 K részletekben 20 év alatt visszaállítja.

Egyházmegyei közgyűlés a felsőbányai ref. egyház-község presbyteriumának idézett keletű és számu határo-

zatát jóváhagyja s figyelmezteti a folyamodó egyházközséget, hogy a javítás szakértő iparossal teljesítendő s fogatatosítás előtt az esperes ur jóváhagyása kikérendő a tervek bemutatásával.

49. A kakszentmártoni egyház presbyteriuma folyamodik az iránt, hogy egyházmegyei közgyűlésünk engedje meg részére, hogy a költségvetésében mutatkozó 350 K hiány fedezésére úgy a folyó 1915. évben, mint a következő években is mindaddig, míg a szükség kívánja, a rendes egyházi adó 70 %-át vethesse ki rendkívüli egyházi adó czimén.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kakszentmártoni presbyterium egyhangulag hozott határozatát azzal hagyja jóvá, hogy a 70 %-os rendkívüli adó az 1915. 1916. és 1917. évekre vethető ki.

50. Olvastatott a sándorhomoki presbyteriumnak 25 %-os rendkívüli adó kivetése iránt előterjesztett kérelme.

Egyházmegyei közgyűlésünk a sándorhomoki presbyterium által 1915. márcz. 14-én 5. sz. a. hozott határozatot helybehagyja s engedélyt ad arra, hogy az 1915. évre rendes egyházi adója 25 %-át rendkívüli adóként kivesse.

51. Olvastatott az egyházmegye nyugdíjbizottságának Szatmárt, 1915. január 27-én tartott ülésében felvett jegyzőkönyve az 1914. évi nyugdíjszámadásról, mely szerint belépési járulék előírányzott összege a múlt évi hátralékkal együtt 10339 K 19 f; évi tagsági díj 5685 K 65 f; kamat 557 K 39 f; fentartói járulék 2678 K 03 f; késedelmi kamat 182 K 47 f; összesen 19442 K 73 f.

Befizettetett 1914. évben belépési járulék 6294 K 21 f; évi tagsági díjban 3330 K 54 f; kamatban 279 K 61 f; fentartói járulékbán 2612 K 73 f; késedelmi kamatban 182 K 47 f; összesen 12699 K 56 f; perselypénz 59 K 28 f.

Hátralék 1914. év végén 4044 K 98 f; évi tagsági díjban 2358 K 90 f; kamatban 277 K 78 f; fentartói járulékbán 66 K 18 f.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bizottság jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi, Bogdán Lajos pénzkezelőnek pontos működéséért elismerését fejezi ki s az 1914. évről a felmentvényt a szokásos óvások fentartása mellett megadja.

52. Olvastatott Nagy Lajos egyházmegyei közalap-kezelő által beterjesztett és az 1914. évi közalapi pénzekről szó számadás megvizsgálásáról Szatmárt, 1915. január 27-én felvett jegyzőkönyv, mely

szerint a) közalap járulék 2100 K 08 f; b) tőke természetű bevételek 67 K 76 f; c) Gusztáv Adolf egyesületi perselypénz 24 K 65 f; összesen 2192 K 49 f; kiadás ugyancsak 2192 K 49 f. Miután a fenti bevétel a csatolt nyugták igazolása szerint az Országos Földhitelintézethez a pénzkezelő által be lett küldve, bizottság a jelen számadást okmányokkal egyezőnek és rendben levőnek találta, mint illet helyben hagyta és kezelőnek felmentését javaslatba hozza.

Egyházmegyei közgyűlésünk a vizsgáló bizottság jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi és maga részéről is elismeréssel adózik kezelő pénztárosnak és részére a végleges felmentvényt megadja.

53. Olvastatott a következő jegyzőkönyv, mely felvétellett Szatmár-Németiben a nagybányai ref. egyházmegye tanügyi bizottságának 1915. szeptember 23-án tartott gyűléséből. Jelenvoltak Sátor Dávid e. m. tanácsbíró elnöklete alatt Nagy Elek, Magoss Ferencz, Nagy Lajos, Miszti Mihály, Sárközi Lajos, Kádár Károly biz. tagok és Bogdán Lajos biz. jegyző.

1. Elnök hálával Isten jóságos kegyelme iránt, hogy e nehéz időben együtt lehetünk, meleg szavakkal emlékezik meg a harcztéren hősi halált halt Laczkovics László görbedi előkönyörgő-tanítóról s miután kifejezést ad annak, hogy egyházmegyénk iskoláiban a tanítás, bár a háboru hatása alatt sok helyen alig leküzdhető akadályok miatt fogyatékosan, mégis folyamatban volt, a gyűlést szívélyes üdvözléssel megnyitja.

2. Az egyes körlátogatói jelentések tárgyalása kapcsán kitűnt, hogy a sárközujlaki és rozsályi iskolákban az elmúlt tanévben a rendes tanítók hadbavonulása következtében tanítás nem volt.

Tanügyi bizottságunk fölkéri a nagyt. és mélt. e. m. közgyűlést, méltóztassék vizsgálatot rendelni el arra nézve, hogy kit terhel a felelősség mindkét helyen helyettes-tanító be nem állítása miatt, Sárközujlakon pedig azért is, hogy végső esetben lelkész mi okon nem vette a maga kezébe a tanítás ügyét; egyszersmind e két szomorú esettel kapcsolatban méltóztassék az általános eljárást megszabni s intézkedni, hogy a jelen tanévben a nevezett helyeken is rendes tanítás legyen.

3. Elnök jelenti, hogy a múlt évi tavaszi e. m. közgyűlés 39. II. f. sz. határozata értelmében az ismétlő iskolai vallástani tananyag besosztásának elkészítésére felkérte Sólyom Ferencz nagybányai kántor-vallástanítót, a tervezet felülvizsgálásra pedig Sinka Lajos nyug. tanító s e. m. tanácsbíró.

Tanügyi bizottság a bemutatott tervezetet, amely az ismétlő iskolai vallásitanítást ideális magaslatra óhajtja emelni, az előadó Sinka Lajosnak kifejezett köszönete mellett elfogadás végett egész terjedelmében fölterjeszti az e. m. közgyűlésre azzal a megjegyzéssel, hogy a tanítás minden fokon a legintenzívebb énektanítással együtt haladjon.

4. Ugyancsak elnök jelenti, hogy Nagy Lajos biz. tag egy a felsőszabolcsi ref. egyházmegye iskoláiban kötelező „Iskolai házirend”-et küldött be hozzá azzal, hogy azt tanügyi bizottságunk átvizsgálván, terjessze föl esetleges elfogadás végett e. m. közgyűlésünk elé.

Tanügyi bizottság a bemutatott „Iskolai házirend”-et iskoláinkba bevezetni feleslegesnek tartja s afelett napirendre tér.

5. Az apai körben Tóth József volt adorjáni nyug. tanító elhalálozása folytán s a paládi körben Nagy Elek lemondásával megüresedett bizottsági helyekre

bizottságunk az e. m. közgyűlésnek megválasztásra ajánlja Szilvásy Sándor sárközüjlaki tanítót és Kócsi Péter nagyhódosi lelkészt.

6. Indítvány folytán tanügyi bizottságunk a nagy- és mélt. egyházmegyei közgyűlés intézkedő figyelmébe ajánlja, hogy a körlátogatói fuvardíjak a mai nagy drágaság és nehéz viszonyok között nem elegendők s tisztelettel kéri azok felemelését.

Egyházmegyei közgyűlésünk a rozsályi és sárközüjlaki mulasztás megvizsgálására Papolczy Zoltán és Miszti Mihály urakból álló bizottságot küldi ki azzal, hogy minden méltánylást érdemlő körülményt földerítvén, f. évi decz. 31-ig esperes urnak jelentést tegyenek; esperes urat pedig fölkéri, hogy a felelősnek talált presbyterium vagy lelkész ellen a fegyelmi eljárást indítsa meg. Végül kötelezi a kebelbeli lelkészeket, hogy nemzeti művelődésünk szent ügye érdekében, ha a tanítói állás semmiképen be nem tölthető, ily nehéz időkben siessenek áldozatot hozni s a kedvezőbb állapot beálltaig jó lelkiismerettel maguk tanítsanak.

Az ismétlő iskolai vallástani tananyag beosztására vonatkozó tervezetet Sinka Lajos előadónak kifejezett köszönet mellett elfogadja, iskoláinkban kötelezővé teszi s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe igtatja (lásd a mellékletek közt).

A megüresedett tanügyi biz. tagsági helyekre az apai körben Szilvásy Sándor sárközüjlaki tanítót, a paládi körben Kócsi Péter nagyhódosi lelkészt megválasztja.

Egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag kimondja,

hogy az egyes körlátogató bizottságok e mostani nehéz időben a szükség és körülmények mérlegelésével belátásuk szerint végezzék munkájukat.

54. A segélyosztást véleményező bizottság jegyzőkönyve szerint egyházmegyei államsegélyből Egri iskolaépítésre 1000 koronát, Erdőd templomépítésre ugyancsak 1000 koronát kér. Bizottság mindkét kérvényezőt 1000—1000 K segélyre ajánlja.

Közügyülésünk Egri 1000 K, Erdődöt 400-K segélyben részesíti; a fenmaradó 600 koronára nézve pedig utasítja pénztárnokot, hogy azt az egyházmegyei pénztár javára hadi kölcsön jegyzésre fordítsa.

55. A segélyosztást véleményező bizottság jegyzőkönyve szerint a Református Segélyegylethez segélyért folyamodnak: Pettyén, lelkészlaképítésre; Batiz, adósságtörlesztésre; Alsófernezely, imaházalapra; Avasfelsőfalu, imaházalapra; Tisztaberek, adósságtörlesztésre. Bizottság mind az öt kérvényezőt ajánlja.

Közügyülésünk a bizottsággal egyetértően mind az öt egyház kérelmét pártoló ajánlattal terjeszti föl a Segélyegylet mélt. választmányához.

Egyszersmind figyelmezteti közügyülésünk különösen azokat az egyházakat, melyekben az iskola évek óta hiányos felszerelésűnek van jelezve, hogy a segélyforrásokat fölkeresni buzgólkodjanak.

56. Olvastatott a számvevőszék következő jelentése:

„Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közügyülés!

A beérkezett és alantírott bizottság által megvizsgált számadásokról jelentésünket és javaslatainkat következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

I. Mint teljesen rendben talált, okmányolt számadásokat, észrevétel nélkül javasoljuk elfogadásra és megerősítésre a következőket:

Apa, Apahegy, Aranyosmeggyes, Avasujváros, Avasfelsőfalu, Batiz, Berend, Egri, Felsőbánya, Garbolcz, Hirip, Józsefháza, Kishódos, Kiskolcs, Dobrácsapáti, Kakszentmárton, Lázári, Méhtelek, Mikola, Misztótfalu, Nagybánya, Nagyhódos, Nagykolcs, Patóháza, Pettyén, Sándorhomok, Sárköz, Sárközujlak, Szamoskrassó, Szárazberek, Szatmárgörbed, Erdőd, Szatmárpálfalva, Szatmáruddvari, Sziénváralja egyházak 1914. évi és *Köszegremete* 1913. évi számadásait.

II. A következőket alábbi észrevételekkel ajánljuk elfogadásra és megerősítésre:

a) *Magosliget.* Miután a gondnoki napló 155. tételénél 98 koronaösszegekről nincs nyugta, mely hadbavonult tanító fizetésrészlete kiadását igazolná, gondnok utasíttatik, hogy a nyugtát szerezzé be s folyó év végéig mutassa be esperes urnál.

b) *Rozsály.* Utasíttatik, hogy számadási főkönyvét mindig év végén zárja le (nem jun. 12-én) s az év első negyedében vizsgálja meg (nem jun. 13-án). Adók, közalap, lelkeszi nyugdíjintézeti, parókhialis könyvtárdíj tartozásai kifizetését minden évben eszközölje, mert a hátrálékos fizetés folytán előálló kamat és végrehajtási költség gondnok terhére fog íratni.

c) *Köszegremete.* Számadása formailag és számadatilag rendben. Tőkepénz vagyonáról is rendszeres és áttekinthető számadást készített, van már egyházfentartási alapja is, így az előző évi utasítások jó-részt teljesítve vannak. Nem hagyható azonban szó nélkül, hogy tőke-pénzeit az egyházi közpénztárával együtt kezeli s visszafizetett tőkéi egy részét időnkint kamatoztatlanul heverteti s év végén az egyházi számadás pénzmaradványában mutatja ki. Így történhetik, hogy 1300 koronán felüli összeggel zárja számadását, ami egyébként is helyte-len. Felhívatik, hogy jövőben az egyházi közpénztártól függetlenül az adott utasítások szerint kezelje tőkepénzeit, az időközben visszafizetett tőkéket pedig ne hevertesse kamatoztatlanul, hanem tegye be azonnal a helybeli hitelszövetkezetbe.

d) *Adorján.* Számadásához jövőre költségvetését is csatolja s annak összegeit írja be főkönyve fedezet-szükséglet rovatába. Ne adó-kivetési, hanem adóbeszedési naplót csatoljon, melyben tüntesse ki, mennyi a kivetett, beszedett és hátrálékban maradt, esetleg törölt összeg! A naplószámokat pontosan jegyezze be a megfelelő rovatba. A fuvardíjak és utiköltségek a készpénz fizetéstől elkülönítve, a meg-felelő címlet alatt számolandók el. Egyházmegyei gyűlésre napidíj nem számítható fel, csak vasút és fuvar költség. Nyomtatott nyugta-ürlapokat használjon s nemcsak a kiadásokat, hanem a bevételeket is igazoltassa. Terménybeli magtáráról jövőre külön számadást terjesz-szen be, mely világos képet adjon a magtári vagyon kezeléséről, a tőke gyarapodásáról stb.

Megállapítást nyert, hogy az egyháznak nagyobb összegű tőke vagyona (circa 18000 K) van, miről részletes számadást nem csatol. Utasíttatik, hogy tőkepénzeire vonatkozó számadását kellő felvilágo-sítással és okmányokkal együtt 30 nap alatt készítse el és terjessze be esperes urhoz megvizsgálás végett.

e) *Kispalád*. Főkönyve előirányzati rovatát töltsse ki a költségvetés szerint. Helyesbített pénztármaradványa 759.05 K. Unicum, hogy az egyház önmagának egyházi adót fizet, ennek nincs semmi értelme, tehát beszüntetendő. Számadását a vonatkozó utasítások szerint készítse és szerelje fel s a tett észrevételeket vegye figyelembe. Nyugtái hiányosak, jövőre minden 2 koronán felüli tételt nyugtával igazoljon. A perselypénzt és előző évi pénztári maradványt lelkész igazolja. Egyházi adó bevételét ne az év végén, hanem a történt befizetés szerint negyedévenként számolja el naplójában, hogy ennek havi zárata a valóságnak megfeleljen.

f) *Kispeleske*. Főkönyvében az előirányzatot a költségvetéssel egyezően töltsse ki. A kiadásokat a megfelelő czimek alatt számolja el. Adósságtörlesztésre nyert tőkesegélyét fordítsa céljára s ne hevertesse gyümölcsezetlenül. Jövőre tőkepénzéről és egyházfentartási alapjáról szabályszerűen készített és okmányolt számadást terjesszen be.

g) *Szamoskőröd*. A lelkési lakás értékét bevéven költségvetésébe, vegye be számadási főkönyvébe is. Így fog egyezni a főkönyv fedezeti rovata a költségvetéssel. Ne egyházi adó kivetési, hanem beszédési naplót csatoljon, melyben tüntesse fel a kivetett, beszédett és hátralékban maradt, esetleg törölt összeget.

Egyházfentartási alapot még mindig nem létesített, daczára annak, hogy erre az 1914. évi 42. sz. egyházmegyei határozattal köteleztetett felelősség mellett. Utasíttatik, hogy e határozat értelmében létesítendő alapjáról 30 nap alatt tegyen jelentést az esperesi hivatalnak s egyzersmind szegényalapjának miként állásáról is jelentsen.

h) *Amacz*. Főkönyve „Szükséglet“ rovatát töltsse ki költségvetésével egyezően s a bevételt és kiadást nemcsak az átvitelnél, hanem tételek és czimek szerint is összegezze; a megvizsgálási záradékot ne egyedül a lelkész írja alá, hanem a jelenlevő presbyterek is.

Naplója szept. 1-től tulkiadást mutat s e tulkiadás decz. 28-án eléri az 1200 koronát. Ily összeget a gondnok bizonyára nem előlegezett, hanem el nem naplózott bevételből telt; utasíttatik, hogy bevételeit pontosan, a maga idejében naplózza s naplójában az összes belhivatalnoki fizetések értékét tüntesse fel, hogy a főkönyvvel egyező legyen. Alá nem irt nyugtát ne csatoljon. A tagi földek haszonbéréből 245. sorszám alatt bevett 1001 K 05 fillérről az ellennyugtát pótlólag mutassa be; a 144. sorszám alatt feltüntetett 76 K 80 f tényleges kifizetését igazolja, mert e szám alatt csatolt jegyzéke azt bizonyítja, hogy ily összegekig vásárolt ugyan deszkát, de kötvényre (!); készpénz fize-

tést e czimen 204. szám alatt teljesített s így az a gyanu merül fel, hogy fenti összeget kétszeresen számolta el.

Folyó szükségletei fedezésére árvaalapjából 281 K 20 fillért, egyházfentartási alapjából 145 K 66 fillért vett fel kölcsön. Erre nézve csatolja pótlólag az egyházmegyei elnökség engedélyét, mivel kölcsön a felettes hatóság engedélye nélkül nem vehető fel.

Tőkepénztári számadását elég egy példányban beküldenie. Egyházfentartási alapjáról nem számolt, holott ez alapja az előző év végén 1581 korohát tett ki. Pótlólag küldje be e számadást is.

Végül és utóljára szigoruan utasíttatik, hogy a Balog Károly volt gondnok terhére irt 25 K 10 f váltóóvási költséget haladéktalanul vegye be s arról jelentését csatolja a folyó év végéig beküldendő számadásaihoz, mert különben ez ügy áttétetik az egyházmegyei közig. bírósághoz.

i) *Szatmárhegy*. Naplóját hó és nap szerint keltezze nemcsak az év elején, hanem egész éven át. Főkönyve fedezet-szükséglet rovatát a költségvetéssel teljesen egyezően töltsse ki és összegezze; a lakás és földek értékét s a korpótlékot vegye be számadásába; ezekre már a mult évben is utasíttatott. Szegényalapját ne csak a költségvetésben fejlessze, hanem valósággal is, az egyházkerületi szabályrendelet által e célra megjelölt bevételeiből. A termény bevételek ellennyugtáit az írja alá, aki a terményt megveszi és nem a gondnok. Nemcsak a közmunkaváltság, hanem az egyházi adó czimen kivetett, befolyt és hátrálékban maradt összeget is tüntesse ki szabályszerűen vezetendő egyházi adóbeszedési naplójában.

Tőkepénzeiről, u. m.: Betét, Medgyesi féle részvény, Papolczy-Kenéz, magtár, szegény- és harang-alapjáról 30 nap alatt rendszeres, az egyházmegye 1913—48. VI. sz. határozata szerint készített s a presbyterium által megvizsgált számadást terjesszen be az esperesi hivatalhoz.

III. A *kakszentmártoni* számadás megvizsgálása során megállapította bizottság, hogy a lelkész személyes utazgatás és segélykéréssel 3500 koronán felüli összeget gyűjtött az egyháznak, melyből az egyház tetemes építkezési javításokat és beruházásokat teljesített, a költségvetésben felvett ilyennemű összegeken kívül, jórészt esperesi engedéllyel; ezenkívül az istálló megépítésére 2560 koronát tőkésített.

A gyűjtött összeg 20 %-át, 568 K 79 fillért, a presbyterium 1914—50. sz. határozatával tiszteletdíjul, fáradozása jutalmául lelkésznek adta. Ugyanezen gyűjtött összegek terhére, a presbyterium 1914—19.

és 1914—40. sz. határozatával, a főkönyv IX. cz. 112. sorszáma alatt utazási készkiadásokban 617 K 84 fillért számolt el lelkész részére.

Midőn ezeket tudomásul vétel végett bejelentjük, indítványozzuk, hogy mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, miszerint örömmel értesülvén a kakszentmártoni lelkész buzgó és eredményes gyűjtési munkásságáról, helyeslőleg veszi tudomásul a presbytérium azon határozatait és intézkedéseit, melyek folytán a lelkész részére — tiszteletdíja és készkiadásai czimen — az általa gyűjtött tetemes összegből 1186 K 63 fillért kifizetett.

IV. *Nagypalád, Tisztaberek és Uszka* egyházközségek számadásai megvizsgálhatók nem voltak, mert későn, a gyűlés előtti napokban, küldettek be; így ezen számadásokról szóló javaslatainkat legközelebbi közgyűlésünkre bátorkodunk betérjeszteni.

V. Végül tekintettel arra, hogy némely egyház sürgetés nélkül egyáltalában nem, sőt sürgetésre is későn küldi be számadásait, indítványozzuk és kérjük: mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, hogy az egyházközségek mindennemű számadásai a törvényszabta időig, azaz *márczius hó végéig* az esperesi hivatalhoz betérjesztendők s amennyiben ennek daczára is előfordulna, hogy eme rendelkezést az illetékesek figyelmen kívül hagynák, egyházmegyei közgyűlésünk, a törvény szigorát alkalmazva, a mulasztókat fegyelmi alá vonja. Végül hathatósan ajánlja az illetékes tényezők figyelmébe, hogy a számadásokat az 1913—48. VI. sz. egyházmegyei határozat szerint készítsék és szereljék fel s a tett észrevételekhez alkalmazkodjanak, mert különben számadásaik visszautasíttatnak.

Kelt Patóházán, 1915. évi október hó 21. napján. *Tóth Mór* elnök, *Joó Kálmán, Sinka Lajos, Kócsi Péter, Oláh Sándor* biz. tagok, utóbbi ugyanis, mint jegyző.

Egyházmegyei közgyűlésünk számvevőszék jelentését helyeslőleg tudomásul veszi, javaslatait elfogadja és határozati erőre emeli.

57. Számvevőszék jelenti, hogy az egyházmegyei közpénztár s az abban kezelt alapok 1914. évi számadását megvizsgálván, azt rendbenlevőnek találta.

Az előző évi számadásban megállapított pénztármaradvány, tőke, hátrány, a megállapított összegekben áthozatott, a számadás a pénztárkönyv (bevételi és kiadási napló) alapján készült s azzal egyes tételeiben és végösszegében megegyezik s az összes tételek okmányokkal igazolva vannak.

Mindezek alapján Nagy Lajos pénztárnokot a számadás további kötelezettségének terhe alól — a szokott óvás fentartása mellett — felmentésre ajánlja számvevőszék.

A számadás főbb tételei a következők:

A) Közpénztári számadás.

I. Bevétel.

1. Készpénz maradvány 1913-ról 1. t.	165·96 K	
2. E. m. és ker. közg. költségek 2—19. t.	3550·31 K	
3. Különbféle bevételek 20—28. 31—32. t.	530·25 K	
4. Közigazg. államsegély	1265·60 K	
5. Népiskolai államsegély	2254·— K	
6. Kamatok	642·51 K	
7. Átmeneti (jórészt tőkék)	13699·— K	22107·63 K

II. Kiadás.

1. Tiszteletdíjak	2192·12 K	
2. Gyűléstartás és napidíjak	1445·26 K	
3. Egyh. m. és ker. jegyzőkönyv	680·46 K	
4. Egyház- és iskolalátogatóknak	452·55 K	
5. Nyomtatványokra	587·04 K	
6. Segélyezések	1127·94 K	
7. Vegyesek	395·07 K	
8. Átmeneti (jórészt tőkék)	14986·56 K	21867·— K

Maradvány 240·63 K

B) Vagyon.

	1913. év	1914. év
Közpénztári tőkevagyon	10183·98 K	9978·42 K

Külön rendeltetésű alapok:

a) Ujfalussy-alap	1356·14 K	1444·45 K
b) Államsegély-alap	2948·94 K	3352·20 K
c) Kálvineum-alap	107·53 K	1140·31 K
d) Bethlen Gábor-kör alap	—	487·50 K
e) Tanítói gyámegyleti alap	4025·95 K	4287·38 K
Vagyonszaporulat	2067·72 K	—
	20690·26 K	20690·26 K

Közgyűlésünk a számvevőszék előterjesztése és javaslata alapján az egyházmegyei közpénztár és az abban kezelt alapok 1914. évi számadását elfogadja s Nagy Lajos pénztárnoknak, elismerésének nyilvánítása mellett — a szokott óvás fentartásával — a felmentvényt megadja.

58. Számvevőszék bemutatja az egyházmegyei közpénztár 1915. évi költségvetés előirányzatát s azt egész terjedelmében elfogadásra ajánlja.

„A nagybányai ref. egyházmegye közpénztárának 1915. évi költségvetése.

A) Fedezet.

1. 1914. évi pénzmaradvány	240·63 K
2. Egyh. ker. közigazgatás	765·43 K
3. Egyh. m. adó	690·95 K
4. Gyűléstartási költség	690·95 K
5. Egyházker. jegyzőkönyv	420— K
6. Konventi jegyzőkönyv	42— K
7. Költségvetés megerősítés	94— K
8. Esperesi káplán	128·80 K
9. Iskolalátogatók	112— K
10. Egyh. m. jegyzőkönyv	349·60 K
11. Egyh. m. nyomtatványok	373·58 K
12. Betűsoros tárgymutató	168— K
13. Tűzbiztosítási jutalék	93·53 K
14. 4900 K hadikölcsön kamata	294— K
15. 1830 K tőke 7 ⁰ / ₀ -a	128·10 K
16. 2300 K tőke 5 ⁰ / ₀ -a	115— K
17. Közigazg. államsegély	1267— K
18. Népiskolai államsegély	2254— K
19. Hátralékokból	111— K
20. Bekebelezés	24— K
21. Consensus	21— K

Összesen 8383·57 K

B) Szükséglet.

1. Esperesi tiszteletdíj	1000— K
2. Főjegyzői tiszteletdíj	200— K

3. Tanácsbírói napidijak	180.— K
4. Jegyzői tiszteletdíj	100.— K
5. Közpénztárnoki	200.— K
6. Lelkeszi nyugdíjint. pénzt.	100.— K
7. Iskolalátogatóknak	180.— K
8. Egyházlátogatóknak	240.— K
9. Közalapkezelőnek	10.— K
10. Számvevőszéknek	310.— K
11. 2 gyűlésen napidij lelkészeknek	600.— K
12. „ „ „ világi képv.	380.— K
13. Egyh. ker. képviselőnek	120.— K
14. Szatmári nőnövelőnek	300.— K
15. Kálvineumnak	50.— K
16. M. Prot. Irod. Társ.	10.— K
17. Énekvezéreknak	10.— K
18. Egyh. m. jegyzőkönyv	300.— K
19. Egyh. ker. jegyzőkönyv	400.— K
20. Irodai szerek s nyomt.	387.— K
21. Fuvar s napidijak	465.— K
22. Egyh. m. könyvtárnok	40.— K
23. Vegyesek	183.— K
24. Iskolák segélyezése	2000.— K
25. Tőkésítés államsegély alapra	254.— K
	8019.— K

C) Összesítés.

Bevétel 8383·57 K

Kiadás 8019.— K

Maradvány 364·57 K“

Közgyűlésünk az egyházmegyei közpénztár költségvetés előirányzatát az 1915. évre 8383·57 K fedezettel, 8019 K szükséglettel s 364 K 57 fillér maradvánnyal jóváhagyja.

59. Nagy Sándor rozsályi lelkész nagymérvű, állandó jellegű gyöngélkedésére hivatkozással káplántartásra kér engedélyt.

Közgyűlésünk a kérelmet pártoló ajánlattal terjeszti föl az egyházkerületre, felhíván kérvényezőt, hogy a vonatkozó orvosi bizonyítványt haladéktalanul küldje be az esperesi hivatalhoz.

60. Olvastatott a következő javaslat:

„Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Egyházmegyei közgyűlésünk 1914—68. sz. a. határozatával bizottságot küldött ki, hogy az egyházközségek vagyonkezelésének az egyházmegye részéről behatóbb ellenőrzésére nézve javaslatot terjesszen be, melyre nézve egyházmegyei közgyűlésileg kimondandó tiszteletteljes javaslatunk ez:

1. Minden egyház — ahol eddig még nincs — a jövő évi költségvetése terhére szerezzen be egy Wertheim-szekrényt az egyház kötvényeinek, váltóinak s más értékpapirjainak elhelyezésére. Egyik kulcs lelkésznél álljon.

2. Az egyház tőkepénzei gyümölcsöztetés végett mindenkor a presbyterium névszerinti szavazatával helyezendők el,

a) vagy közismert jó alappal rendelkező pénzügyintézetbe, még pedig lehetőleg nem egy helyre, hol a vezetés is kellő garanciát nyújt a pénz biztonságban lételére;

b) egyeseknek váltóra vagy hitelkötvényre, két kezessel, a kölcsönösszeg legalább kétszeresére értékelt ingatlan birtokra első helyre bekebelezés mellett.

3. Havi zárlatok pontosan megtartandók, az esedékes tartozások figyelembe vételével.

4. A tőkepénzek biztonsága évenként felülvizsgálandó jegyzőkönyvi megállapítás szerint.

5. Hiánnyal vagy nagy fölösleggel zárni az évi számadást nem szabad.

6. Pénzkezelőnél készpénz rendszerint csak az egy havi rendes szükséglet fedezésére kívánt összegben maradhat, a többi gyümölcsöztetendő.

Ama nagy erkölcsi és anyagi felelősség érzetében, mellyel a presbyterium az egyház minden vagyonáért tartozik, minden lehető el kell követni, hogy az egyházak még a jóhiszemű károsodástól is mentesek legyenek.

Javaslatunkat elfogadásra ajánlva, kiváló tisztelettel maradtunk, alázatos szolgái: *Széll György, Soltész Elemér, Bogdán Lajos, Nagy Lajos.*“

Közgyűlésünk a javaslatot határozati erőre emeli s a kebelbeli presbyteriumokat annak megfelelő eljárásra utasítja.

61. A tiszántuli egyházkerületi közgyűlés 1915—44. sz. végzésével visszatette egyházmegyénkre, az esperesi értekezlet által megjelölt

hiányok pótlása és helyesbítése végett, az 1912—66. sz. egyházmegyei közgyűlési határozattal megállapított és fölterjesztett kimutatást a nagybányai egyházmegye anya-, leány-, fiókegyházközségeiről és szórványairól.

Egyházmegyénk közgyűlése a hiányok pótlását és a helyesbítéseket a következőkben teszi meg:

1. *Lajosvölgy* szórvány *Vámfalu* anyaegyházhoz osztatik be.

2. *Oroszfalu* kiigazíttatik *Oroszfalvá*-ra.

3. *Batizvasvári* szórvány *Batiz* anyaegyházhoz osztatik be.

4. *Nagypeleske* szórvány a betűsoros kimutatásba is beíratik a megfelelő helyre.

5. *Réztelek* kiigazíttatik *Résztelek*-re.

6. *Lekencze* kiigazíttatik *Avaslekenczé*-re.

7. A missziói jelentésre hozott egyházmegyei határozat szerint Szamoskrassóhoz csatolt szórványok Szinérváraljától, Hiriptől le- és Szamoskrassóhoz iratnak.

Az így kiigazított kimutatás az egyházkerületre felterjesztetni határoztatik (lásd a mellékletek közt).

62. A nagybányai ref. egyházmegye missziói bizottsága a kebelbeli missziói körökről, az 1914. évről az egyes körök beterjesztett jelentése alapján, jelentését a következőkben terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

1. *Avasujvárosi kör.*

I. *Általában.* A missziói központon Avasfelsőfaluban mindenkor vasárnap, vagy ünnepnap délelőtt tartott istentiszteleten az egyes szórványokban lakó hivek szép számmal vesznek részt. Más községben nem tartható istentisztelet, mert amely község területén többen laknak is, tanyákon szétszórta élnek. Egyházunkhoz buzgón ragaszkodnak. A felsőfalui állami iskolába járó ref. iskolakötelesek az istentiszteleteken lehetőleg részt vesznek.

II. *Szervezet.* Hiveink száma a folytonos ki- és beköltözés miatt fogyóban van. A legszegényebb néposztályból valók.

III. *Hitélet.* Missziói munka folytán a hitélet, hitfeleink összetartása erősebbé lett. Az éneklés sokat javult. A vallás átalakító ereje az erkölcsi és mindennapi életben észlelhető, de több kíváncsú. Az imaházi alapra ez évben a rendkívüli viszonyok miatt áldozatot csak szórványosan hoztak hitfeleink.

IV. *A misszió vagyoni helyzete.* Csak Avasfelsőfalunak van vagyona: az imaházi alap, mi 8125 K 61 fillér s a múlt évben 418 K 32 fillérrel gyarapodott.

V. *A háztartás és adózási viszonyok.* Avasfelsőfalunak tulajdonképpen háztartása nincs. Kiadása pusztán a közalap. Párbérrel (2—1 K) adózik az anyaegyháznak. Egyesek ez évben is járultak az imaházi alap neveléséhez.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés.* Nincs jelentés.

VII. *Missziói segély* 300 K. Missziói lelkész tett 12 utat. Elszámol 300 K költséget. Utinaplója rendben s láttamozva.

VIII. *Javaslat és kérelem s ezek indokolása.* Nincs előterjesztés. Missziói lelkész Széll György avasujvárosi lelkész.

A 6. sz. mellékletben az 1. alatt az I. (Altalában) alattira van hivatkozás, egyéb pontok alatt nincs jelentés.

2. *Erdődi kör.*

I. *Általában.* A misszióban élő hivek nagy buzgalommal járnak istentiszteletre. Az intelligencia minden nagy ünnepen urvacsorával él. A köznép, sőt más felekezetűek is sokan részt vesznek a vasárnapi és ünnepi istentiszteleteken.

II—VI. Nincs jelentés.

VII. *Missziói segély* 200 K. Lelkész Erdődre 17, Erdődhegyre 2, Középhomoródra 1, Nagymadarászra 2 utat tett. Utinaplója rendben, láttamozva. Elszámol 300 K költséget, tehát 100 koronával többet a missziói segélynél.

VIII. *Javaslat és kérelem s ezek indokolása.* Ingyenes vallásos iratokra nagy számban volna szükség, kivált nagy ünnepeken a szórványokból, tanyákról Erdődre istentiszteletre begyűlt cselédek és napszamosok számára. Erdődön a templomépítéshez nagy mértékben készülnek a hivek s ha Erdőd tökesegélyt nyerhet: a közel jövőben ismét lesz ott templom. A hivek a nehéz idők daczára is anyagilag a haladás útján vannak. Áldozni készek s óhajtják, hogy lelkész havonkint tartson istentiszteletet, mit a legnagyobb örömmel teljesít, jóllehet az anyaegyházban helyettesítése sok akadályba ütközik és költségébe kerül. Tulkiadásaira s azon körülményre tekintettel, hogy az erdődi misszió fontossága s lelkész munkássága nem áll alatta az egyházmegye egyik missziói körének sem, kéri lelkész segélyének 300 koronára kiegészítését.

Missziói lelkész Makai Elek szatmárhegyi lelkész; tanítónő Erdődön Virág Czella.

A lelkész tevékenysége a lelki gondozás terén.

1. Erdőd anyaegyházzá lenni törekszik.
2. Házasságkötés előtt lelkész a feleket magához hivatja, megcenzurázza. Vegyes házasságoknál igyekszik reversálist javunkra kötetni. Három vegyes házasságnál két esetben javunkra adatott reversális.
3. Az egyházi szertartás nem mellőztetik. Két családból a gyermekek rk. iskolába járnak, de lelkész kérte a szülőket, hogy gyermekeiket felekezetünk iskolájába küldjék. A hittanban a ref. tanítónőtől veszik az oktatást.
4. Az esketést senki sem mellőzi.
5. Vegyes házasságot kötött: egy ref. férfi gk. nővel; egy gk. férfi ref. nővel; egy izr. férfi ref. nővel.
6. Lásd a 2. sz. a.
7. Kitérés nem fordult elő.
8. Áttérés nem fordult elő.
9. Viszázkodók nincsenek.
10. Elválás nem történt.
11. Vadházások nincsenek.

3. Felsőbányai kör.

I. *Általában.* Kapnikbányán szeptemberben nem jelenhetett meg missziói lelkész, mert anyaegyháza tanítói bevonulván, nem volt, ki őt helyettesítse.

II. *Szervezet.* 1910. évben ideiglenesen szervezve. Az ideiglenségnek — missziói lelkész jelentése szerint — nem sok értelme van. Ha céljának nem felelne meg, az állandósított is beszüntethető.

Kapnikbányán a kincstári bánya és erdő, valamint a csendőrség szolgálatában levők be- és áthelyezése folytán a hívek egyrésze változik.

III. *Hitélet.* A hitélet kedvező. Ref. hiveink vallásukhoz ragaszkodók a felekezeti és nemzetiségi erős ellenáramlatok közt is. Örvendenek, ha évenként legalább 5—6 izben is felekezetünk szellemében lehetnek istentiszteleten.

IV. *A misszió vagyoni helyzete.* A kapnikbányai fiókegyháznak adakozásból s önként vállalt csekély egyházi adóból van 1) a felsőbányai részvénytakarékpénztárban 244 K; 2) a kapnikbányai hitelszövetkezetnél 211 K 29 f, összesen 455 K 29 f vagyona.

V. *A háztartás és adózási viszonyok.* Fenti tőkepénzt lelkész és gondnok kezeli. Kiadás nincs. Költségvetés sincs. Fenti vagyon szaporodik.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés.* A központon buzgó ref. ember a jegyző, ki tőle telhetőleg előmozdítja ref. egyházi érdekeinket.

VII. *Missziói segély* 200 K, egyh. ker. határozat szerint ideiglenesen. Utinaplója rendben s láttamozva. Tett 8 utat. Elszámol 142 K 20 f költséget.

Missziói lelkész Nagy Lajos felsőbányai lelkész.

A lelkész tevékenysége a lelki gondozás terén.

1. Kapnikbányán a hiveknél látogatást tesz a missziói lelkész s hiterősítő társalgást folytat, mit jó néven vesznek.

2. Nincs jelentés.

3. Az egyházi szertartást nem mellőzi senki, de rendszeres vallási oktatásra nincs alkalom. A szülők a beszerzett vallásos könyvekből nem képesek oktatni gyermekeiket, nincs idejük se s ez a vallásos nevelésnek hátrányára van Kapnikbányán.

4. *Nagybányai kör.*

I. *Általában.* Lelkész munkássága a megelőző években kialakult keretben mozgott. Az erdőszádai leányegyházban a 3 nagy ünnepen és nyári urvacsoraosztáskor tartott istentiszteletet. Az 1910-ben alakult alsófernezelyi fiókegyházban 4 vasárnap predikált, a hivek részéről minden ellenszolgáltatás nélkül.

II. *Szervezet.* Az erdőszádai tanító 1914. okt. 1-től egy évre ideiglenesen nyugdíjaztatott. A helyére választott ideiglenes tanító, Széles Lajos okleveles tanító, csak októberben taníthatott, mert e hó végén bevonult. Az év két utolsó hónapjában tanítóhiány miatt nem volt tanítás.

III. *Hitélet.* Az alsófernezelyi reformátusok az anyaegyház templomában szoktak urvacsorát venni. Az alsófernezelyi állami iskolában 9 ref. növendék részesült vallásos oktatásban, heti 2 órán. Erdőszádán 9 ref. növendék mellett 1 rk. 48 gk. és 4 izr. = 53 más vallásu tanult iskolánkban. Az egyháztaggokkal istentisztelet végeztével szokott lelkész beszélgetni, ilyenkor látja el őket a szükséghez képpel felvilágosítással, tanácsal, vigasztalással. Az alsófernezelyi vallástanítót isk. év elején látja el utasítással és tankönyvvel. A gyermekekkel istentisztelet, iskolalátogatás és vizsga alkalmával érintkezik. Az istentiszteleten más vallásuak is résztvesznek.

IV. *A misszió vagyoni helyzete.*

Erdőszádára nézve: a vagyonleltár és rovatos kimutatás egyik példánya az esperesi hivatalban, másik az egyház levéltárában van. Alsófernezelynek 1663 K 54 f imaházra gyűjtött s takaréki betétként

kézelt pénzen kívül semminemű vagyona, sem adóssága nincs. Erdőszáda pénzvagyonából gr. Degenfeld-alap 3299 K 86 f; Gergely-alap 206 K 95 f; Iskola-alap 715 K 78 f; 1914. évi pénztári maradvány 158 K 21 f; összesen 4380 K 80 f.

Alsófernezely pénzbeli vagyona 1913. decz. 31-én 1500 K 24 f volt; 1914. decz. 31-én 1663 K 54 f; tehát 1914. évi szaporulat 163 K 30 f.

Erdőszáda pénzbeli vagyona 1913. decz. 31-én volt 4239 K 98 f; 1914. decz. 31-én 4380 K 80 f; tehát 1914. évi szaporulat 140 K 82 f.

V. *A háztartás és adózási viszonyok.* Mindkét missziói egyházban önkéntes az adózás. De míg Erdőszádán ily módon kevesebb az egyházi adó, mint amennyi a törvényben előirt kulcs szerint kivethető volna: addig Alsófernezelyen az önkéntes adó meghaladja az egyháztagok állami adóját, vagyis több, mint az állami adó 100 %-a.

Alsófernezelyen 1914-ben sem volt az egyháznak semmi kiadása.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés* kifogástalan. Alsófernezelyen a kincstári kohóhivatal ág. h. ev. vallásu főnöke a fiókegyház főgondnoka.

VII. *Missziói segély* 300 K. Tett 11 utat. Elszámol 322 K költséget, melyből lelkész egyházi adója Erdőszádán 10 K. Utinaplója nincs mellékelve.

Missziói lelkész Soltész Elemér nagybányai lelkész. Tanító Tréger Béla Erdőszádán.

A lelkész tevékenysége a lelki gondozás terén.

1. Az egyháztagok általában hűségesen ragaszkodnak egyházunkhoz; azért — kevés kivétellel — áldozni is készek. Lelkész látogatását mindenkor örömmel és hálásan fogadják.

2. Nem volt rá szükség, hogy a lelkész házasságra lépni akarókat oktatásban részesítsen.

3. Egyházi szertartások igénybevetelét senki sem mellőzte.

4. Egyházi hirdetést és esketést senki sem mellőzte.

5. Vegyes házasság nem kötött.

6. Ugyanaz.

7—8. Sem ki- sem áttérés nem volt.

9. Viszálykodó házastársak békítésére nem volt szükség.

10. Nem volt házassági elválás.

11. Nincs vadház.

5. *Szamoskrassói kör.*

I. *Általában.* A kör területén idegen nemzetiségűek és más vallásuk között egymástól szétszórta élő csekély számú hiveket az 1914.

évben meglátogatta a missziói lelkész s mindenkor buzdította őket egyházukhoz, vallásukhoz és magyarságukhoz való hűséges kitartásra; szívesen fogadták s mindenkor köszönték látogatását és lelkészi szolgálatát. Mig ők viszont buzgón látogatták az anyaegyház templomát, különösen ünnepeken, mikor urvacsorát vettek.

II. *Szervezet.* A hívek száma szembetűnően fogyott, mert mintegy 6 egyén katonai szolgálatot teljesít s ezek közül 4-nek a családja is visszaköltözött szülőhelyére.

III. *Hitélet.* Lelkész a misszióban csak 1-et keresztelt, 2-t a központon, az ivácskóiak jobbára hiripi elköltözötték lévén, a hiripi lelkész szolgálatát veszik igénybe.

Az iskolai növendékek közül 3 az anyaegyház iskolájába járt.

IV. *A misszió vagyoni helyzete.* Egy helyen alig néhány hívünk él, így egyházszervezetről, adózási, vagyoni viszonyokról stb. szó sem lehet.

V. *A háztartás és adózási viszonyok.* Nincs jelentés.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés.* Szívélyes és bizalmas.

VII. *Missziói segély* 200 K. Ebből csak 121 K használtatott fel. Miután azonban lelkész stólat nem fogad el a misszióban (szegény, jobbára cseléd-emberekről lévén szó): ennek elmaradása folytán a segélyt felhasználtnak tekinti. Több látogatást a háborus bonyodalmak miatt (menekülés stb.) nem tett az ősz folyamán, mit a folyó évben ígér pótolni. Utinaplója nincs mellékelve. A 8. sz. melléklet szerint tett 7 útát. Elszámol 121 K és 1 K zsoltár, összesen 122 K költséget a 200 K missziói segélyből.

Missziói lelkész Oláh Sándor szamoskrassói lelkész.

A lelkész tevékenysége a lelki gondozás terén.

1—4. Nincs jelentés.

5. Vegyes házasságot kötött Miklósi Ferencz Szinfalu, rk. lelkész eskette Nántün. Később kerültek ide.

6. A vegyes házasságot kötők gyermekei az apa (református) vallását követik.

7—11. Nincs jelentés.

Az egyházmegyei bizottság határozati javaslata:

„Egyházmegyénk közgyűlése a missziói bizottság jelentését midőn jóváhagyólag tudomásul veszi s az egyházkerületre felterjesztetni rendeli: ugyanakkor helyeslő elismerésének ad kifejezést a missziói körök lelkészei iránt azon buzgó működésükért, mellyel e nehéz időben is híven megfeleltek gondozói tisztöknek s fel-felkeresvén a szétszórt

csontokat, igyekeztek azokba a hit és nemzetiség iránti hűség s nehéz körülményeik között a vígasztalás, megnyugtató és egy boldogabb állapot iránti reménységnek lelkét beplántálni, erősíteni s őket református anyaszentegyházunk élő, munkás tagjaivá tenni.

Továbbá tekintettel arra, hogy az egyházkerületi közgyűlés, az egyházközségek beosztása tárgyában kelt egyházmegyei munkálatot némely hiányok pótlása és helyesbítése végett visszatette egyházmegyéinkre; tekintettel arra, hogy a szamoskrassói missziói kör — a színérváraljai, apai és hiripi egyházhoz tartozó, de azok lelkészei által természeti akadályok, főképp a Szamos miatt nehezen, ellenben a szamoskrassói lelkész által, mint legnagyobbbrészen a Szamos ugyanazon partján fekvő községek, könnyebben megközelíthető és gondozható alább megnevezendő szórványok hozzácsatolása esetén — fenttartható sőt fentartása szükségszerű, mely esetre a jelzett szórványok beosztása a visszatett munkálat keretében már most eszközendő: ezekre tekintettel egyházmegyéink közgyűlése a szamoskrassói missziói körhöz csatolja a következő szórványokat 1) a *színérváraljai* egyháztól: Alsóhuta, Barlafalu, Borválaszt, Mogyorós (eddig is hozzá tartozott), Papbikó, Szamosveresmart (e. i. h. t.), Szelestyehuta; 2) az *apai* egyháztól: Szamosborhid (e. i. h. t.); 3) a *hiripi* egyháztól: Alsóhomoród (e. i. h. t.), Bükkszoldobágy, Felsőhomoród (e. i. h. t.), Ivácskó (e. i. h. t.), Középhomoród (e. i. h. t.), Páczaalu (e. i. h. t.), Résztelek (e. i. h. t.) községeket, illetve szórványokat, mely szórványok tehát Színérváralja és Hiriptől le s Szamoskrassóhoz irandók a munkálatban. Szamosborhid azonban, mint szórvány, megmarad Apánál is, mert az ottani hívek az apai lelkész díjlevele szerint oda adóznak.

E szerint a szamoskrassói egyházhoz, illetve missziói körhöz tartoznak: Alsóhomoród, Alsóhuta, Barlafalu, Borválaszt, Bükkszoldobágy, Felsőhomoród, Ivácskó, Középhomoród, Mogyorós, Páczaalu, Papbikó, Résztelek, Szamosborhid, Szamoslippó, Szamosveresmart, Szelestyehuta. Szinfalu szórványok.

Minthogy pedig fentiek közül Alsóhomoród, Felsőhomoród, Ivácskó, Középhomoród, Résztelek az erdői missziói körbe is be vannak osztva, innen törlendők.

Kéri egyházmegyéink közgyűlése a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a szamoskrassói missziói kört fent megnevezett szórványok beosztásával fentartani méltóztassék.

Határozati erőre emeltetik.

63. Egyházmegyéinknek, mint a Magyar Protestáns Irodalmi Tár-

saság alapító tagjának, a nevezett társaság által 1915. okt. 27-edikén délelőtt 10 órakor Debreczenben, Hajduvármegye székházának nagytermében tartandó vándorgyűlésen leendő képviselőtére

közgyűlésünk Csaba Adorján egyházmegyei gondnok urat kéri föl s elrendeli, hogy részére e határozat megbízó levélül kiadassék.

64. A szatmárnémetii ref. tanítónőképző igazgatótanácsába egyházmegyénk képviselőjéül, néhai Helmeczy József helyébe,

közgyűlésünk Csaba Adorján egyházmegyei gondnokot küldi ki.

Miről nevezett intézet igazgatótanácsának elnöksége kivonaton értesítettik.

65. Több tárgy nem lévén, elnöklő esperes Nagybánya város polgármesterének a tanácssterem átengedéseért

köszönetet mond s a közgyűlést berekeszti.

Bíróági határozatok.

66. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság, Széll György tárgyalást vezető, Csaba Adorján társelnök elnöklése alatt, Sátor Dávid, Szabó József, Papolczy Zoltán, Nagy Elek, Magoss Ferencz, Joó Kálmán, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos, Boross Zoltán bírák, Bogdán Lajos jegyző részvétele mellett, Gulya Ferencz panaszos és dr. Harcsár Géza ügyész jelenlétében Gulya Ferencz és társa amaczi lakosok panaszára Asztalnok Ferencz amaczi presbyter ellen indított, a tiszántuli egyházkerület fegyelmi bíróságának 465—1915. sz. végzésével visszatett ügyben alantírott helyen és napon nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következően

ítélt:

A nagybányai egyházmegye fegyelmi bírósága Asztalnok Ferencz amaczi presbytert a E. T. V. t.-cz. 34. §. A) 3. és 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki s ezért őt a 35. §. d) és f) pontjai alapján az amaczi egyházban viselt presbyteri tisztségből elmozdítja és a választhatóság jogától 3 évre megfosztja.

Megokolás.

A szatmárnémetii kir. törvényszék 19837. B—1912. sz. ítélettel panaszlottat súlyos testi sértés vétsége miatt 8 napi fogházbüntetésre ítélte s panaszlott e büntetést el is szenvedte.

Fegyelmi bíróság a beszerzett iratokból kétségtelenül megállapította, hogy panaszlott a panasz tárgyává tett cselekmény elkövetésekor presbyter volt s így az ítélezés, mint elsőfoku bíróságnak, hatáskörébe tartozik.

Panaszlott az említett vétség elkövetésével midőn az általa viselt presbyteri állás méltóságát megsértette, ugyanakkor állami törvénybe ütköző vétséget is követett el; azért kellett őt az E. T. V. t.-c. 34. §. A) 3. és 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek kimondani.

A büntetés kiszabásánál a bíróság azért alkalmazta a 35. §. d) és f) pontjaiban megjelölt büntetést, mert a panaszlott által elköve-

tett vétség s az annak következtében elszenvedett fogházbüntetés legalább ez idő szerint alkalmatlannak bizonyítja őt arra, hogy az egyháztagok előtt példaként világoljon [I. t.-c. 121. §. e) pont]; másfelől nem látja a bíróság kizártnak azt, hogy panaszlott a választhatóság jogától való megfosztatás ideje alatt oly tisztos magaviseletet tanúsít, hogy később egyházi tisztség viselésére ismét alkalmasnak bizonyul.

A kihirdetett ítéletben panaszos megnyugszik, panaszlottnak hitelen kiadmányban kézbesítetik.

Kelt Nagybányán, 1915. október hó 22. napján.

Széll György egyházi elnök. *Csaba Adorján* világi elnök. *Bogdán Lajos* jegyzőkönyvvezető.

67. Egyházmegyei ügyész jelenti, hogy az 1914—102. sz. végzésben nyert megbízatásnak megfelelően Nagy Gáspár sárközujlaki lakos ellen becsületsértés vétsége miatt vádat emelt; ennek következtében a szatmárnémetii kir. járásbíróság Nagy Gáspár bűnösségét megállapította s őt megbüntette.

Tudomásul szolgál. Mellékelt jegyzőkönyv és ítélet irattárba helyezendők.

68. Időszaki tanácsba a folyó és jövő évre megválasztatnak az elnökség vezetése mellett

rendes tagokul: Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór;
póttagokul: Nagy Elek, Magoss Ferencz, Bay Lajos tanácsbírák.

Függelék.

A 18—20, 23—25, 35, 36, 38, 45, 46, 54, 55, 59, 60, 63, 64, 67, 68 számokat jegyzette Soltész Elemér;

A 12—17, 21, 22, 26—34, 37, 39—44, 53, 65, 66 számokat Bogdán Lajos;

A 47—52 számokat Torday Imre;

Az 56—58 számokat Oláh Sándor mint előadó;

A 61, 62 számokat Szabó József mint előadó.

Hitelesítjük.

Szatmár-Németi, 1915. október 26.

Szell György,
esperes.

Soltész Elemér,
főjegyző.

Bogdán Lajos,
jegyző.

Sátor Dávid,
tanácsbíró.

Szabó József,
tanácsbíró.

Harcsár Géza,
ügyész.

Betűsoros tárgymutató.

- Adományokért (jelentékenyebb) köszönet. 24₃.
Adorjáni egyház Sepsy Károly-alapítványa jóváhagyatik. 30.
Alapítványok (rég) egy összegben, újak név szerint kimutatandók. 24₄.
Any- és leány- (fiók-) egyházak közt egyesség. 40. 41. 42. 43.
Apa leányegyházával kötött egyességet mutassa be 44.
Aranyosmeggyes-Szatmárgörbed közt egyesség. 42.
Asztalnok Ferenc amaczi presbyter elmozdítatik. 66.
Avasujvárosi egyház állandó káplántartó helyül ajánltatik. 38. — a bel-
hivatalnokok tüzfájának beszállítását a községnél megváltja. 47.
Baksay Sándor emlékének megörökítése. 17.
Bary József emlékének megörökítése. 17.
Batizi takarékmagtár alapszabályának változtatása. 35.
Bay Lajos egyházkerületi rendes képviselő 1916—1918. évekre. 32.
Berendi fiókegyház ideiglenes szerződése a szatmárudvarii lelkészszel
jóváhagyatik; végleges egyességet kössön. 45.
Bérleti szerződések végleges jóváhagyása az egyházmegye joga. 29.
Bodnár László avasujvárosi segédlelkész. 25.
Boross Zoltán egyházmegyei tanácsbíróvá választatik; esküt tesz. 20.
Csaba Adorján egyházmegyei gondnokká választatik. 18. — eskütétele
és székfoglaló beszéde. 19. — *Helmezy József alapítványa* tárgya-
ban indítványa, 200 K adománya. 22. — a M. P. I. T. közgyűlé-
sére kiküldetik. 63. — szatmárnémetii ref. tanítónőképző igazgatóta-
nácsába kiküldetik. 64.
Csüri Ferenc dobrácsapátii tanító. 25.
Demeter Gyula adorjáni lelkész. 25.
Egri 1000 K e. m. segélyben részesül. 54.
Egyházkerület 1915—64. sz. határozata tudomásul. 26.—1915—314₁₉.
sz. határozatára jelentés. 27.—1914—268₈ sz. határozatában foglalt
ügy elintéztetett. 28.—1913—807. sz. határozatára fölterjesztés. 29.
Egyházkerületi rendes és pót-képviselők 1916—1918. évekre. 32.
Egyházközségek vagyonkezelésének ellenőrzése tárgyában beadott ja-
vaslat (1914—68.) elfogadtatik. 60.

- Erdei Lajos apahegyi tanító. 25. — esküt tesz. 33.
- Erdőd 400 K e. m. segélyben részesül. 54.
- Esperesi jelentés az 1914. évről. 24. — az időközi változásokról. 25.
- Felsőbánya állandó káplántartó helyül ajánltatik. 38. — Kapnikbányával kötött egyessége. 43. — templomfedésre vonatkozó határozata (1915—27.) jóváhagyatik. 48.
- Hadikölcsön (III.) jegyzésére e. m. pénztárnok és presbyteriumok felhivnak; eddig (I. II.) az egyházmegye 11450 K-t jegyzett. 25.
- Harcsár Géza dr. egyházkerületi pótképviselő 1916—1918. évekre. 32. — jelentése Nagy Gáspár megbüntetéséről. 67.
- Helmezy József fölött főjegyző emlékbeszédet tart. 21. — emlékére alapítvány gyűjtetik. 22. — elhunyt fölött testvéregyházmegyéek részvéte. 23.
- Horváth Gábor józsefházai tanító esküt tesz. 33.
- Időszaki tanács. 68.
- Jegyzőkönyvhitelesítők. 15.
- Kakszentmártoni lelkész és tanító személyi pótléka. 36. — presbyterium 1915—1917. években 70% rendkívüli adót vethet. 49.
- Káplántartó (állandó) helyekül fölterjesztetnek: Avasujváros, Felsőbánya, Szatmárhegy, Szinérváralja. 38.
- Katonák (rokkant) részére 1086·93 K adomány. — vallásos iratokkal ellátására 319·85 K adomány. 25.
- Kishódosi egyház a háboru után lelkészlakást építsen. 34. — Kántor-tanítóul nőt alkalmazhat. 37.
- Kiskolcs leányegyházával kötött egyességet mutassa be. 44.
- Kovács Elek kiskolcsi segédlelkész. 25.
- Közalapkezelő (egyházmegyei) 1914. évi számadásáról bizottsági jelentés tudomásul. 52.
- Közgyűlés megnyitása. 12. — tagjainak számbavétele. 14. — bezárása. 68.
- Kulcsár Márton szatmárgörbedi tanító. 25.
- Lelkészegyesület (egyházmegyei) kérelme segélyek folyósításánál megelőbb eljárás tárgyában fölterjesztetik. 46.
- Magoss Ferencz egyházkerületi pótképviselő 1916—1918. évekre. 32.
- Magyar Protestáns Irodalmi Társaság közgyűlésére gondnok kiküldetik. 63.
- Missziói jelentés az 1914. évről fölterjesztetik. 62.
- Misztótfalui egyház óvoda bérleti szerződése a kincstárral jóváhagyatik. 39.

BETÜSOROS TÁRGYMUTATÓ

- Nagybánya egyessége Erdőszádával és Alsófernezelylyel. 40. — város polgármesterének köszönet. 65.
- Nagy Sándor rozsályi lelkész káplántartási kérelme fölterjesztetik. 59.
- Nyugdíjbizottság (egyházmegyei) jelentése az 1914 évről tudomásul. 51.
- Ombod leányegyházával kötött egyességét mutassa be. 44.
- Papolczy Zoltán és Miszti Mihály a rozsályi és sárközujlaki mulasztás megvizsgálására kiküldetnek. 53.
- Rozsályi presbyterium 4 K bírságot fizessen 1915. dec. 1-ig. 25. — iskola-ügyben küldöttség. 53.
- Sándorhomoki presbyterium 1915. évben 25% rendkívüli adót vethet. 50.
- Sárközujlaki iskolaügyben küldöttség. 53.
- Sátor Dávid egyházkerületi rendes képviselő 1916—1918. évekre. 32.
- Segélykérvények (Ref. Segélyegylethez) fölterjesztetnek. 55.
- Sepsy Károly-féle alapítvány (Adorjánban) jóváhagyatik. 30.
- Sinka Lajos tervezete az ismétlőiskolai vallástanítás tárgyában. 53.
- Skontróban lévő ügyeiket az illető egyházak mielőbb bonyolítsák le. 28.
- Soltész Elemér emlékbeszédet tart Helmeczy József fölött. 21. — egyházkerületi aljegyző, képviselőségről lemond. 31.
- Szamoskrassói missziói kör fentartását kérjük. 62.
- Számvizsgáló bizottság jelentése és javaslata a megvizsgált 1914. évi számadásokra nézve elfogadtatik. 56. — közpénztárnok 1914. évi számadására nézve 57. — egyházmegyei közpénztár 1915. évi költségvetésére nézve. 58.
- Szatomárhegy állandó káplántartó helyül ajánltatik. 38. — Erdőddel kötött egyessége. 41.
- Szatomárnémetii ref. tanítónőképző igazgatótanácsába Csaba Adorján küldetik ki. 64.
- Szatomárudvari fiókegyházával kötött egyességét mutassa be. 44. 45.
- Széles Lajos erdőszádai tanító. 25.
- Szilágyi Tihamér világi helyettes elnök. 13.
- Szinérváralja állandó káplántartó helyül ajánltatik. 38.
- Szórványok beosztása helyesbítettik. 61.
- Tanítók eskütétele. 33.
- Tanügyi bizottság jelentése; bizottsági taggá Tóth József helyébe Szilvássy Sándor, Nagy Elek helyébe Kócsi Péter választatik. 53.
- Tárgysorozat megállapítása. 16.
- Ürögi Erzsébet sárközi tanítónő. 25. — esküt tesz. 33.
- Vámfalu fiókegyházával kötött egyességét mutassa be. 44.
- Vincze Sándor emlékének megörökítése. 25.

Esperesi jelentés az 1914. évről.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Szokásos esperesi jelentésemet van szerencsém az alábbiakban megtenni az egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján. Magát az egyházlátogatást ez évben is tanácsbíró lelkészeink, egyházmegyei lelkészi jegyzőink és pénztárnok bevonásával öt küldöttséget szervezve május végső napjain végeztük, nem minden nehézség nélkül. Ugyanis a vasuti közlekedés bénultsága, egyik faluból a másikba eljutás nehézsége, ugyyszintén az a körülmény, hogy iskoláink jórésze már május végén zárva volt s az egyes egyházak presbyterei a mezei munka által lekötve voltak, az egyházlátogatás lehetőségét és sikerét gátolták, annyira, hogy egy küldöttség a látogatására bizott 7 egyházat nem is kereshette fel.

Általános tapasztalatul jelenthetem a vallásos élet felbuzdulását, a jótékonyság könyörületos munkáinak nekilendülését, habár azt számokkal az adatok hézagossága miatt nem is jelölhetem meg. Árnyoldalul fel kell említenem a nagyfoku egyházi adóhátralékot, ami szintén számokban ki nem mutatható. A beérkezett adatok a következők:

I. Vallásos erkölcsi élet.

Vasárnap és az ünnepek napjain délelőtt 42 anyaegyházunkban mindenütt rendes istentisztelet tartatik és pedig 18 egyházban buzgó, 24 egyházban kellő eredménnyel. *Vasárnap délután* kátémagyarázat tartatott 10 egyházban (Rozsályban ima is); bibliamagyarázat 15 egyházban (Százazberekén predikáció is, Aranyosmeggyesen könyörgés

is); felváltva káté- és bibliamagyarázat 12 egyházban. Ezenkívül Hiripen, Kiskolcson predikáció, Batizon, Sárközujlakon ima és predikáció, Uszkan predikáció és biblia. *Hétköznapi reggel* mindennap istentisztelet van 19 egyházban. Hetente ötször 3 egyházban, háromszor 17 egyházban, kétszer 2 egyházban, egyszer se Rozsályban. *Hétköznapi délután* háromszor 1 egyházban (Avasujvárosban) 41-ben egyszer. *Bűnbánati héten* úgy délelőtt, mint délután csaknem mindenik helyen van istentisztelet.

Leányegyházunk 6 van. Háromban *vasárnap és ünnepnap délelőtt* rendes istentisztelet. Erdődön havonta egyszer, Erdőszádán évente négyszer (három főünnep másodnapján és szeptember első vasárnapján), Apahegyen évente 3-szor. *Vasárnap délután* egyben predikáció, egyben bibliaolvasás, egyben ima, háromban nincs istentisztelet. *Hétköznapi reggel* hetente háromszor 3-ban, délután hetente egyszer szintén 3-ban könyörgés, 3-ban egyszer se tartatik istentisztelet.

Köznapi bibliamagyarázat Adorjában (husvét előtt) és Avasujvároson (adventkor) tartatott.

Vallásos élet fokozására intézkedés történt 15 egyházban (Apa, Adorján, Avasujváros, Felsőbánya, Hirip, Józsefháza, Kakszentmárton, Kiskolcs, Lázári, Mikola, Misztótfalu, Nagybánya, Pettyén, Szamoskrassó, Szinerváralja). Tavaly 23 egyházban.

Vallásos felolvasás volt 11 egyházban (Apa, Avasujváros, Felsőbánya, Hirip, Józsefháza, Kakszentmárton, Kiskolcs, Lázári [szeretetegyesület] Nagybánya [bibliaórák], Pettyén, Szamoskrassó). Tavaly 19 egyházban.

Énekkar volt 4 helyen. (Tavaly 16 helyen).

Szegényeket segélyező egyesület Lázáriban. *Téli Ujság* járt 785 példányban (tavaly 897) 26 egyházba (tavaly 30 egyházba). *Vasárnap* járt 184 példányban. *Protestáns árvaházi naptár* 230, *Háborus imák* 345, *Kálvin élete* 15, *Jézus vallását követem* 20, *Koszoru* több (a jelentés hiányos) példányban nyert terjesztést. 9 egyházban (Amacz, Aranyosmeggyes, Kiskolcs, Patóháza, Rozsály, Sárköz, Sárközujlak, Szamoskóród, Uszka) sem vallásos íratot, sem vallásos lapot nem terjesztenek.

Konfirmációra a lelkészek készítik elő a növendékeket mindenütt az anyaegyházakban. A konfirmáció Áldozócsütörtökön történik anyaegyházainkban, kivéve Józsefházát és Kőszegremetét.

Urvacsorával élők száma 29,431 (mult évben 26,806). Betegeknek *urvacsora* adatik urvacsoraosztáskor 23, bármikor 19 egyházban.

Nazarénusok nincsenek. *Baptisták* 2 helyen, de át nem tértek. *Egyházi szertartást mellőzők*: esketetlen 1 pár (Nagykolcs).

Vadházak 15.

Áttért nő 2, *kitért* nincs, *felekezetnélküli* nincs.

Szegényekről gondoskodás nyomai láthatók 31 egyházban, részint a szabályrendelet életbeléptetése s némi alap létrehozásával, részint a szegények gyámolításával. E célra kiadatott 788 K (mult évben 894 K); 11 egyháznak nincs szegényalapja (Garbolcz, Kiskolcs, Magosliget, Nagypalád, Patóháza, Rózsály, Sándorhomok, Sárközüjlak, Tisztaberek, Uszka, Vámfalu), tehát ez egyházakban a szabályrendelet sincs életbe léptetve.

Adakozások az egyház és iskola javára.

Adorján. Augusztus 1-ig a perselypénz 37·60 K. 120 ezer téglá behordása közmunkában 600 K. 800 láda homok vájása s behordása 1000 K. Bücs Istvánné templom részére 10 K, Berendi Adolf templom részére 4 K, Sepsy Károlyné templom részére 600 K. Kenyeret urvacsorához: Szilágyi Bálint, Angi Pálné, Tót Lajos, Daróczy Mihályné, Daróczy Albertné 12 K értékben. Bort: Szilágyi Bálint, Vékony András, Vári Ferencz, Sepsy Károlyné, Cseh Imréné, Farkas Gáspár 15 K értékben. Sebesültek részére 136 drb ágynemű és fehérnemű 350 K értékben. Összesen 2628·60 K.

Amacz. Bócsa Bálintné, Katona Ferencné, Asztalnok Sámuelné 15 K értékben.

Apa. Az Ur asztalára kenyeret Kánya Lajos és neje, bort Szentiványi Gyula adott. Ez utóbbi adott még 19 K, Tóth Mór 20 K. Perselypénz 67·70 K. Összesen 106·70 K.

Apahegy. Az Ur asztalát kenyérrel id. Czompa Józsefné, borral Székely Gábor látták el. Perselypénz 3·26 K.

Aranyosmeggyes. Böszörményi Zsigmond és neje kenyeret és bort adtak az Ur asztalára 33 K értékben. Perselypénz 9·44 K. Összesen 42·44 K.

Szatmárgörbed.

Avasujváros. Püspöktől árvizkárosultaknak 100 K. Avasujváros-köszegremetei hitelszövetkezet 50 K. Báljövedelem 57·24 K. Összesen 207·24 K.

Batiz. Kovásznay Zsigmond 6 K. Perselypénz 39·18 K. Kiss Kálmán Ur asztalára 30 K. Összesen 75·18 K.

Egri. Ur asztalára kenyeret adtak: Szabó Pálné 3-szor, Magoss Menyhértné, ifj. Magoss Gedeonné, Szerdahelyi Zsigmondné 1—1 ízben 18 K értékben. Templomépítési célra néhai Mándy Elekné hagyománya 55·08 K, id. Karikás Józsefné 50 K. Összesen 123·08 K.

Felsőbánya. Urasztali bort Percsy Sándorné 2 ízben, Hajdu Lajosné, Lévy Sándor, Szabó Károly 1—1 ízben 30 K értékben. Sólyom Ferencz 5 K, Surányi Gyula csendőrőrmester 2 K. Összesen 37 K.

Garbolcz. Kenyeret mindenkor adott az Ur asztalára Horváth József gondnok 6 K értékben.

Hirip. Templomrenováláshoz fuvar 300 K. Perselypénz 40·70 K. Lelkész több ízben urvacsorai kenyeret adott 12 K értékben, Vida Károly egy ízben 5 liter bort 4 K értékben. Összesen 356·70 K.

Józsefháza. Az Ur asztalát állandóan Jakó Kálmán aranyosmeggyesi földbirtokos látja el kenyérral és borral. Perselypénz 41·22 K.

Kakszentmárton. Meleg Györgyné az Ur asztalára kenyeret adott 6 ízben 12 K értékben. Meleg Györgyné a szószékre bársony terítőt készíttetett 80 K értékben. Az Ur asztalára bort adtak 1—1 ízben 4—4 K értékben: Deme Mihály, Szabó István, Nagy Dániel presbyterek, Baranyi Lajos lelkész, Karikás Sándor tanító. Összesen 20 K. Évi perselypénz 44·28 K. Lelkész gyűjtött 24 magyar és német egyházban 3415·71 K-t. Összes adakozás 3571·99 K.

Kishodos. Az igavonó erővel bíró egyháztagek ingyen fuvarral szolgáltak. Értéke 100 K. Ur asztalára kenyeret adott egy ízben özv. Orosz Ferencné, 5 ízben Török János gondnok. Bort adott egy ízben Juhász Péter 5 K értékben. Összesen 105 K.

Kiskolcs. Perselypénz 27·55 K. Csomay Gáborné egész éven át az urvacsorához kenyeret adott 24 K értékben. Urvacsorához bort adott 1 ízben Nagy Gábor 6 K értékben. Összesen 57·55 K.

Dobrácsapáti. Perselypénz 18·36 K.

Kispalád. Őri Zsigmond özvegye Barta Ágnes 100 K alapítványt tett szegény gyermekeknek. Közzükségletre Tóth Sándor 9·50 K adományozott. Józsa B.-né, Balog Irma 1 szalvétát Ur asztalára 3 K értékben. Urvacsorai kenyeret adtak: lelkész, Gacsályi J. Angyalosi K. Angyalosi Andor, Angyalosi László, id. Angyalosi J. 24 K értékben. Az egyháztagek 100 fuvar teljesítettek 400 K, 50 gyalognapszámot 50 K értékben. Összesen 586·50 K.

Kispeleske. Vallás- és közokt. miniszter az iskolafelszerelés első típusát adta iskoláknak 130 K értékben. Az Ur asztalát kenyérral a hívek látják el 30 K értékben. Összesen 160 K.

Kőszegremete.

Lázári. Urvacsorai kenyeret és bort adtak: Nagy Béláné 2 izben, Kanizsay Jenőné, Nagy Elek, Csüry Elek, Antal István 1—1 izben. Szegényalapra gyűlt 3·40 K.

Magosliget. Urvacsorához kenyeret adtak: Kis Gyula, Zsibai Antal, Biró Lajos, Kis József, Adorján Pál, Kis Bálint 18 K értékben. Egy izben bort adott ifj. Kis Gáborné 4 K értékben. Összesen 22 K.

Méhtelek. Az urvacsorához kenyeret adtak: Péter Dánielné, Barta Jánosné, Fehér Mihályné, Fehér Gáborné, Fehér Antalné, Szilágyi Antalné 24 K értékben. Bort adott Várady Gáborné 3 K értékben. Fehér Jánosné vett egy keresztelő készletet 20 K értékben. Összesen 47 K.

Mikola. Az Ur asztalát kenyérrel minden alkalommal, borral 2 izben dr. Galgóczy István látta el. Értéke 40 K. Dobos András községi koldus hagyatéka 24 K, Francz Andrásné Dobos Róza 1 K az egyház javára. Összesen 65 K.

Misztótfalu. Az Ur asztalára szükséges kenyeret ez éven át Szilvásy Károlyné, a bort pedig Szilvásy Imre adományozták. Perselypénz 50 K. Báljövedelem 130 K. Templomrenoválás czimén 20 K, Szilvásy István 10 K. Összesen 210 K.

Nagybánya. 1) Febr. 1. tartott estély jövedelme 1236·40 K. 2) Egyetemi alapra: Részvénytakarékpénztár 50 K, Torday Imre 10 K, összesen 60 K. 3) Orgona-alapra: Soltész Elemér 50 K, Mórággyi István 40 K, Tóth Mór (Patóháza) 30 K, Tar Károly és neje 26·50 K, Harácsék V. Utódai 25 K, Bay Lajos, Incze József, Kovács Gyula (presbyter), dr. Vass Gyula 20—20 K, Géresy János 14 K, dr. Nagy Gábor 11 K, György Mihályné, Molcsány Gáborné, Smaregla Mihály, Sólyom Ferencz, Szerencsy József, Szücs Károly, Wenk Gyula, Wienerberger Béláné 10—10 K, Nánásy István, Pokol Elek, Révész János, Simon és Valent 5—5 K, Bommerszbach Péter, Kovács István 3—3 K, összesen 382·50 K. 4) Özv. László Ödönné egy konfirmáló gyermek részére 5 K. 5) Templomjavítási alapra: Sz. A. 20 K, özv. Horváth Pálné 400 K, Juhász Kálmán 5 K, Bányai József 2 K, összesen 427 K. 6) Hadbavonult lelkészek felszerelésére: Bay Lajos 20 K, Soltész Elemér 10 K, Szerencsy József 5 K, Géresy János, Szücs Károly, Torday Imre, Virág István 4—4 K, Bányai József, Incze József, Jég Károly, Kovács Gyula, Sólyom Ferencz, Spiczuli Károly 2—2 K, Gálffy Pál, Smaregla Mihály 1—1 K, összesen 65 K. 7) Perselypénz gyűlt egész éven át 608·09 K. 8) Az Ur asztalára: Soltész Elemérné egy Richelieu-himzésű fehér selyem terítőt; kenyeret adtak: Kiss Já-

nosné, Torday Imre, özv. Lajos Györgyné, Marosfy Dezsőné, özv. Dobi Ervinné, Soltész Elemérné; bort adtak: T. Matolcsy Blanka, Torday Imre, Molcsány Gáborné, özv. Czelder Mártonné, özv. Smareglá Pálné Bányai József. Összesen 2783-99 K.

Erdőszáda. A tanító fizetésébe gróf Dégenfeld Sándor főgondnok ad 280 K és tűzifát. Perselypénz 9-93 K. Összesen 289-93 K.

Nagyhodos. Veszprémi József Ur asztalára Amerikából 240 K, Tóth Mór 30 K. Ingyen teljesített napszám értéke 60 K. Perselypénz 15-29 K. Összesen 345-29 K.

Nagykolcs. Urvacsorai kenyeret adtak: N. Kocsis Károlyné (2 K), Bálint Zsigmondné (4 K), Duczon Zsigmondné (2 K), J. Kocsis Zsigmondné (2 K), lelkeszné (2 K); urvacsorai bort adott Oláh György 5 K értékben; egy díszesen himzett urasztalai abroszt adományoztak Imre Zsuzsika és Rózsika 30 K értékben. Készpénz adományok: Vármegyei takarékb. 20 K, Szilágyi József 5 K. Összesen 72 K.

Nagypalád. Cholnoky Imre ajándéka urasztali és kathedra-terítő, értéke 300 K. Sipos Károly lelkesz urvacsora-osztó tányér, értéke 80 K. Urvacsorához kenyeret adtak: Sebestyén Ferencz, Bak Sándor, Kálmán Zsigmond, ifj. Sebestyén Sándor, Pap Sándorné, id. Deák Sándor, Kis Sándor, Kis József, ifj. Deák Sándor, N. N. és Kiss Áron bort 60 K. értékben. Összesen 440 K.

Ombod. Urvacsorához kenyeret a hívek adtak, értéke 12 K. Perselypénz 39-70 K. Összesen 51-70 K.

Szatmárpálfalva. Urvacsorához kenyeret egész éven át Béres Istvánné adott 15 K értékben, bort Fodor Károly, értéke 18 K. Perselypénz 7-27 K. Összesen 37-27 K.

Patóháza. Ur asztalára kenyeret Tóth Mór, bort a lelkesz ad. Perselypénz 24-90 K.

Pettyén. Az Ur asztalára kenyeret és bort adott Böszörményi Sándor főgondnok. Értéke 30 K. Perselypénz 50 K. Báli tiszta bevétel 30 K. Összesen 110 K.

Rozsály. Az Ur asztalát kenyérrel és borral Isaák Elemér és neje látták el. Értéke 26 K. Molnár Bertalan és neje az Ur asztalára egy ezüst rojtu terítőt készíttettek 44 K értékben. Perselypénz 8-54 K. Összen 78-54 K.

Sándorhomok. Az urvacsorai szükségletre kenyeret gondnok, bort lelkesz adott. Értéke 24 K.

Sárköz. Templom-alapra adakoztak: Szentiványi Gyula gyűjtése 55 K, Veress Albert 10 K, Balla András 5 K, Demeter Anna 100 K,

Tóth Péter 5 K, özv. Kovács Györgyné 10 K, Fazekas Jánosné 10 K, Horvát Gyula 4 K, Kurpé György 20·50 K. Perselypénz 133 K. Szegény-alapnak 187·50 K. Urvacsorához kenyeret és bort adtak: Lőrinczy József és neje, özv. Kurpé Józsefné, Angi Lajos és neje, Kovács Antal és neje, Lőrincz Károly és neje. Összesen 560 K.

Sárkőzujlak. Péchy Margit kenyeret és bort adott 30 K értékben.

Szamoskóród. Az Ur asztalára kenyeret és bort adtak: Zs. Vajda Károly és neje, Varga Ferencz és neje, Révész Sándor és neje, Zsigrai Ferencz és neje, Sebestyén Ferencz és neje, Szógrády Józsefné. Katonáink karácsonfáira 14·70 K, sebesült katonák részére 27·31 K. Összesen 42·01 K.

Szamoskrassó. Fogy. szöv. adománya 200 K. Urvacsorai kenyeret adtak: Gergely Sámuel és neje Bonó Ágnes. Értéke 10 K. Urvacsorai bort adtak: Domokos Antal, Bozsó Károly, Tarczy László, Tóth Imre, Oláh Sándor, Sebestyén András. Értéke 32 K. Nagy Zsigmond urvacsorai borra adományozott 10 K. Összesen 252 K.

Szárazberek. Ur asztalát kenyérrel egyes hívek, borral Király László presbyter látták el. Értéke 30 K. Egyháztagek 26 szekér köbefuvarozást teljesítettek. Értéke 78 K. Összesen 108 K.

Szatomárhegy. Az Ur asztalát kenyérrel látták el: özv. Medgyesi Lászlóné, özv. id. Molnár Pálné, Nagy Fehér Józsefné, Sebestyén Lajosné, Szabó Ignáczné, H. Szabó Lajosné 24 K értékben. Borral látták el: özv. Medgyesi Lászlóné, Félegyházi Imre, Asztalos Zsigmond, Erdei Sándor, Ferenczy József erdődhegyi lakos. Értéke 36 K. Görög Gyula mérnök budapesti lakos 8 K, özv. Halmi Jánosné géresi lakos 400 K, Rappos Gábor erdődhegyi lakos 10 K, Kér Antal 4 K-t adtak. Özv. Kurtz Bertalanné szül. Ormánczy Julia egy diszes zsoldárt. Értéke 10 K. Perselyadomány 169·87 K. Összesen 661·87 K.

Erdőd. Erdőd község pénztára 300 K. Urasztali szükségletekre dr. Nagy Sándor presbyter 6 K. Iskolai jutalomkönyvekre többen 20 K. Persely adomány 6·50 K. Szatmári Gazdasági és Iparbank 20 K. Mándy Erzsébet hagyománya 121·17 K. Templom-alapra egyházak és egyesek adománya összesen 488·38 K. Összes adomány 962·05 K.

Szatomárvári. Szőke Sándor minden alkalommal az Ur asztalát borral látta el. Értéke 24 K. Ezenkívül egy borosztó poharat adományozott, értéke 100 K. Az Ur asztalát kenyérrel minden alkalommal Barazsu Péterné látta el 25 K értékben. Összesen 149 K.

Szinérváralja. Községületi célra: Énekkar 76·32 K, ifj. Oláh Ferencz 50 K, Gerber Béla 10 K, Bay Miklós 6 K, dr. Lányi Sándor

4 K, özv. Konrád Dánielné 10 K. Templomjavításra: Szilágyi Tihamér 50 K, Makray Gergelyné 2 K, N. N. 4 K. Súlyom Zsigmond kenyérrel, Ujfalussy Miklós borral látta el az Ur asztalát egész éven át. Perselypénz 168·50 K. Összesen 380·82 K.

Tisztaberek. Budai Józsefné urnő, hajdunánási lakos, az egyház aranyveretű csipkéjéhez urasztali terítőt adományozott 100 K értékben. Hivek az Ur asztalára kenyeret adtak 12 K értékben. Ur asztalára bort adtak: Szabó István, Szöllősy Jánosné, Ur János. Értéke 15 K. Csűry Miklós adománya templomalapra 2 K. Perselypénz 14·60 K. Összesen 143·60 K.

Uszka. Perselypénz volt 8·97 K.

Vámfalu. Perselypénz 124·60 K. Tatár Béla adománya 3 K. Az urasztali kenyérhez buzát adtak: Cseh Imre, László Gábor, Cseh József, Rákos Ferencz, Mali Gézané, László György, Gy. Cseh András, özv. Mali Bálintné, Rákos Imre, Pethő Zsigmond 21·60 K értékben; bort adtak: Mali Gusztáv, Cseh Imre, Gy. Kovács Márton ujjvárosi lakos 1—1 izben, Székely Gábor apahegyi lakos 3 izben 28 K értékben. Összesen 177·20 K.

Adakozás összesen 16,222 K (Mult évben 19,849 K).

Alapítványok.

Adorján. (Lásd mult évben: Sepsy Károly-alap 3125 K.)

Amacz.

Apa.

Apahegy.

Aranyosmeggyes.

Szatmárgörbed.

Avasujváros. (Lásd mult évben: 500 K.)

Batiz.

Egri.

Felsőbánya. Almási Sándor alapítvány 3411·78 K; Czelder Márton alapítvány 504·81 K; Sipos Sámuel alapítvány 186·03 K; Gál Károly alapítvány 677·28 K; Kádas István alapítvány 613·63 K; Hajdu Sándorné alapítvány 419·10 K; összesen 5812·63 K. Mind a czélnak megfelelően használatnak.

Garbolcz.

Hirip.

Józsefháza.

Kakszentmárton.

Kishodos.

Kiskolcs. (Lásd mult évben: 100 K.)

Dobrácsapáti.

Kispalád. Békásyné alapítvány 200 K; Talpas Zsuzsánna alapítvány 80 K; Barta Ágnes alapítvány 100 K; összesen 380 K. A cél-
nak megfelelően használtatnak (1912-ben 1780 K, 1913-ban 780 K,
ezuttal csak 380 K alapítványt mutat ki!).

Kispeleske.

Kőszegremete.

Lázári.

Magosliget.

Méhtelek.

Mikola. (Lásd mult évben: 300 K.)

Misztótfalu.

Nagybánya. (Lásd mult évben: 13,225 K.)

Erdőszáda.

Nagyhodos.

Nagykolcs.

Nagypalád.

Ombod. Márton Bálint alapítvány 1163 K; Márton Bálint alapít-
vány 554·08 K; Soltész János alapítvány 200 K; összesen 1917·08 K.
A cél-
nak megfelelően használtatnak.

Szatmárpálfalva.

Patóháza.

Pettyén. Böszörményi László alapítvány 400 K; Márton Bálint
alapítvány 2888·03 K; összesen 3288·03 K. A cél-
nak megfelelően hasz-
náltatnak.

Rozsály.

Sándorhomok.

Sárköz.

Sárközujlak.

Szamoskóród.

Szamoskrassó.

Szatmárhegy.

Erdőd.

Szatmárudvari.

Szárazberek. (1911-ben: Galgóczy-alapítvány 6 q buza.)

Szinérváralja. (Lásd mult évben: 20,554 K.)

Tisztaberek.

Uszka.

Vámfalu.

Alapítványok összege 49,201.74 K (mult évben 40,472.21 K).

II. Anyagi élet és igazgatás.

A *presbytérium* minden egyházban törvényesen megalakított. Jegyzője 4 egyház kivételével a tanító. Ez egyházak közül 3-ban (Rozsály, Sárköz Kispalád) szükségből a lelkész teljesíti a jegyzői tiszte, egyben pedig (Nagybánya) a segédlelkész.

Anyakönyvek mindenütt rendben vezetnek. Áttértek, kitértek anyakönyve van mindenütt, kivéve Amaczt, Kiskolcsot, Patóházát (tavaly csak Patóházán nem volt).

Egyházmegyei, kerületi, konventi jegyzőkönyvek mindenütt megőrzöttek.

Vagyonleltár mindenütt van.

Lelkészi igtató, postakönyv mindenütt van.

Az egyház ingatlanai telekkönyvileg rendben vannak.

Egyházi adó, kamat, haszonbérből 29 helyen hátrálék van 2932 K (az adat nem teljes). Behajtására a rendkívüli időre tekintettel nem mindenütt történt intézkedés.

Állami adó, illetékből 8 egyháznál 3467 K hátrálék van.

Földadót egyház és belhivatalnok közösen fizetik 2 egyházban, tisztán a javadalmas 3 esetben, a többi helyen az egyház.

Belhivatalnoki fizetésből hátrálék van 3 egyházban (Patóháza, Uszka, Apa) 882 K és 34 véka élet.

Templom van az anya- (40) és leányegyházakban (4) összesen 44. Ebből javítandó 5 (Szamoskrassó, Nagybánya, Sándorhomok, Kőszegremete, Apa); építendő 2 (Tisztaberek, Egri), építés alatt van 1 (Szamoskóród), lebontva 1 (Sárköz).

Lelkészi lakás van 42. Javítandó 3 (Batiz, Kispeleske, Lázári), építendő 4 (Egri, Kishodos, Misztótfalu, Pettyén).

Iskola. 48 anya- és leányegyházunk közül 38 egyház tart fent 49 iskolát. 10 egyházban (Apa, Aranyosmeggyes, Misztótfalu, Nagybánya, Nagykolcs, Patóháza, Szamoskóród, Szatmárhegy, Szatmárudivari, Vámfalu) az állami iskola folytán felekezeti iskolánk megszűnt. 5 egyházban (Batiz, Hirip, Lázári, Mikola, Szinerváralja) az állami iskola mellett is fennáll. Iskoláink közül 36. jó, 13 pedig [Avasujváros (2) Egri, Hirip,

Józsefháza, Kakszentmárton, Kispalád, Kőszegremete, Lázári, Méhtelek, Mikola] átalakítandó.

Melléképületek javítandók 9 egyházban (Batiz, Hirip, Kakszentmárton, Kispalád, Kispeleske, Kőszegremete, Méhtelek, Sándorhomok, Szamoskóród), 1-ben rosz (Szatmárudvari).

Az egyházak épületei tűz ellen a Fonciere pesti biztosító intézetnél vannak biztosítva 1,014.514 K értékben (mult évben 782.739 K)

Uj építkezésre fordítatott 48.581 K (mult évben 42.099 K.

Epületek fentartására 15.287 K (mult évben 19.104 K).

III. Népiskolai adatok.

Tanköteles 6—12-ig fi 1699, nő 1632, összesen 3331 (m. é. 2976).

Iskolába jár „ „ 1534, „ 1484, „ 3018 (m. é. 2732).

Isk. elhagyta „ „ 118, „ 101, „ 219 (m. é. 151).

Iskolázatlan „ „ 47, „ 47, „ 94 (m. é. 93).

Tanköteles 12—15-ig „ 634, „ 538, „ 1072 (m. é. 1276).

Iskolába jár „ „ 381, „ 267, „ 648 (m. é. 1122).

Az iskola 1) IV osztályu 3 egyházban (Adorján, Szatmárgörbed, Dobrácsapáti).

2) V osztályu 8 egyházban (Mikola, Magosliget, Kishodos, Garbolcz, Tisztaberek, Erdöd, Sárközujlak, Ombod).

3) A többiekben VI osztályu. Fiuk, leányok külön két egyházban (Felsőbánya Ombod).

4) Osztott 5 egyházban (Egri, Nagypalád, Kispalád, Kőszegremete, Szamoskrassó).

5) Osztott 1 egyházban (Avasujváros), hol az I—II. osztály (osztály összevonással külön iskolában) vegyes és a négy felső osztály külön fiu és külön leány.

Konfirmált fi 284, nő 245, összesen 529 (m. é. 543).

Egyházkerületi tanterv megtartatik és kerületi kiadványok használtatnak mindenütt.

A tanítás eredménye: 27 helyen vizsga nem volt. 3 helyen nem volt tanító (Erdőszáda, Rozsály, Apahegy). Osztályösszevonás 2 helyen. Kitünő 1, jeles 5, jó 11, elgendő 10.

Az állami iskolákban a vallást mindenütt a lelkészek tanítják egy egyház kivételével (Nagybánya), hol a vallástanító tanítja.

A vallástanítás eredménye: kitünő 3, jeles 1, jó 1, elégséges 1

helyen. A többi állami iskolákban a vallástani vizsga nem volt megtartható, amennyiben már az iskolai év bezáratott.

Az iskola felszerelése pótlendő 10 egyházban (Garbolcz, Kak-szentmárton, Kiskolcs, Dobrácsapáti, Kispalád, Kisperleske, Kőszegre-mete, Magosliget, Sárközújlak, Szamoskrassó). Egésségi tekintetben kifogásolt 13 iskola.

Az állami népiskolákban 14 lelkész tanított vallást és a nagybányai vallástanítót. A nagybányai áll. főgimnáziumban és az állami polgári leányiskolában lelkész és segédlelkész tanították a vallást.

IV. Népmozgalmi adatok.

Született törvényes fi 434, nő 418, együtt 852 (m. é. 906); törvénytelen fi 30, nő 38, együtt 68 (m. é. 72); született összesen 464 fi, 456 nő, együtt 920 (m. é. 978).

Meghalt fi 328, nő 347, együtt 675 (m. é. 694).

Házasságra lépett tisztán ref. pár 156, vegyes 26, együtt 182 (m. é. 230).

Reversalist adott javunkra 3 (m. é. 9), kárunkra 0 (m. é. 2).

Népesség 1914. dec. 31-én fi 12.900, nő 13.190, együtt 26.090. A hozzátartozó egyházakban: fi 363, nő 386, együtt 749. Összesen fi 13.263, nő 13.576, együtt 26.839 (m. é. 26.841).

Jelentésem zártán kiváló tisztelettel vagyok

Avasujváros, 1915. okt. 1.

Széll György
esperes.

Kimutatás

**az egyházak jótékonyságairól, számadásairól,
alapjairól.**

Kimutatás az egyházak jótékonyságairól, számadásairól, alapjairól.

Sorszám	E g y h á z	Jóté- konyság	Bevétel		Kiadás		Marad- vány	Követelés		Alapok		Szegény- alap		M a g t á r			Adósság	
			K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	búza	tengeri	pénz	K	K
1	Adorján	1	20882	20576	306	—	—	8663	11	—	—	—	—	—	—	—	8000	
2	Amacz	2	7813	7795	18	—	—	9372	1049	—	—	—	—	—	—	—	7000	
3	Apa	37	6709	5817	892	—	—	1104	45	209	234	10604	—	—	—	—	1135	
4	<i>Apahegy</i>	—	adat nem érkezett be		—	—	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	
5	Aranyosmeggyes	63	4579	4061	518	—	—	4734	43	—	—	—	—	—	—	—	1805	
6	<i>Szatmárgörbe</i>	4	3847	3401	446	120	—	5533	6	—	5	—	—	—	—	—	—	
7	Avasujváros	44	16903	16845	58	—	—	12038	52	39	—	489	—	—	—	—	7668	
8	Batiz	27	6982	6975	7	407	—	120	304	60	—	7271	—	—	—	—	8200	
9	Egri	22	10426	9513	913	203	—	42062	63	—	—	269	—	—	—	—	6000	
10	Felsőbánya	42	12585	11962	623	2814	—	54206	5199	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Garbolcz	—	7013	7059	tulkiadás	45	—	137	—	100	—	—	—	—	—	—	2000	
12	Hirip	19	13785	3439	346	85	—	8402	46	—	—	—	—	—	—	—	5000	
13	Józsefháza	22	16106	15937	169	197	—	6310	10	—	—	—	—	—	—	—	14000	
14	Kakzentmárton.	5	16239	16207	32	615	—	1581	31	25	35	117	—	—	—	—	7353	
15	Kishodos	4	10469	10064	405	—	—	1168	10	80	—	—	—	—	—	—	4090	
16	Kiskolcs	10	2166	1868	298	—	—	—	—	—	46	3820	—	—	—	—	1000	
17	<i>Dobrácsapáti</i>	11	258	156	102	—	—	804	—	—	49	—	—	—	—	—	—	
18	Kispalád	33	16162	15402	760	301	—	13821	250	48	—	—	—	—	—	—	8787	
19	Kispeleske	123	22155	14095	8060	—	—	6274	—	49	—	—	—	—	—	—	36400	
20	Kőszegremete	—	14028	12716	1312	—	—	9145	32	—	—	—	—	—	—	—	10000	
21	Lázári	60	4624	4353	271	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31400	
22	Magosliget	13	5119	5048	71	449	—	4995	—	—	—	—	—	—	—	—	8129	
23	Méhtelek	23	7338	6770	568	83	—	390	—	56	—	—	—	—	—	—	13000	
24	Mikola	20	13591	13557	34	—	—	16634	21	—	—	—	—	—	—	—	6000	
25	Misztótfalu	114	4365	3959	406	750	—	1200	10	—	—	—	—	—	—	—	1400	
26	Nagybánya	496	16759	16246	513	4855	—	32427	—	—	—	—	—	—	—	—	43200	
27	<i>Erdőszáda</i>	—	917	759	158	—	—	4222	—	—	—	—	—	—	—	—	792	
28	—	—	10697	10607	90	—	—	306	102	35	—	—	—	—	—	—	1700	

22	Misztottai	114	4365	3959	406	750	1200	10	—	—	—	—	1400
23	Nagybánya	496	16759	16246	513	4855	32427	—	—	—	—	—	43200
	<i>Erdőszáde</i>	—	917	759	158	—	4222	—	—	—	—	—	792
24	Nagyhodos	20	10627	10607	20	97	306	102	35	—	—	—	1700
25	Nagykolcs	23	6558	6000	558	558	12216	22	—	—	—	1500	3940
26	Nagypalád	15	10274	9877	397	—	2781	—	—	—	—	—	28600
27	Ombod	117	8900	8436	464	—	331	42	108	60	—	—	8060
	<i>Szatmárpálfalva</i>	—	3036	3036	—	—	375	—	23	28	228	—	2827
28	Patóháza	3	12680	12516	164	—	4616	—	—	—	—	—	1200
29	Pettyén	73	5976	5836	140	100	3215	34	17	35	6493	—	3539
30	Rozsály	8	4157	4092	65	—	—	—	—	—	—	—	7280
31	Sándorhomok	112	7392	6189	1203	436	2100	—	80	—	—	—	5200
32	Sárköz	3	10001	9935	66	429	13457	234	—	—	—	—	6000
33	Sárközujlak	2	6087	5867	220	—	13062	—	—	—	—	—	12160
34	Szamoskóród	3	3780	3717	63	160	4100	25	—	—	—	—	3780
35	Szamoskrassó	119	15156	14648	508	112	25948	51	103	111	18049	—	10700
36	Szárzaberek	20	8599	7972	627	508	22899	106	—	—	—	—	2000
37	Szatmárhegy	872	10162	9591	571	4000	7273	2	—	—	—	—	—
	<i>Erdőd</i>	—	858	720	138	250	11755	—	—	—	—	—	4000
38	Szatmárudvari	—	2846	2439	407	—	—	—	—	—	—	—	1600
	<i>Berend (fiók)</i>	—	2466	2225	241	—	—	—	—	—	—	—	4000
39	Szinérváralja	208	5693	5443	250	1606	20990	190	—	—	—	—	6133
40	Tisztáberek	174	5565	5533	32	2766	23801	—	—	—	—	—	14760
41	Uszka	—	8896	8865	31	—	—	—	—	—	—	—	8680
42	Vámfalu	14	6205	5737	468	4331	6908	10	—	—	—	—	17000
Összesen:		2981	417734	393921	23816	26377	423475	8000	1032	603	48840	367518	
Mult évben:		2246	388132	368319	19813	16495	368465	6815	971	331	36656	302000	

Helmeczy József emlékezete.

Gyászosabb Nagypéntek talán soha nem virradt még a magyarra, mint ebben az évben. A református ember szívét különösen bánatos érzések tartják fogva ezen a napon; hitünk Fejedelme kínos kereszthalálának bús emlékezete mélységes gyász sötét leplét borítja mindenkor a hívő lélekre. Óh, de az idén a keresztyén érzület szent fájdalmát csaknem elhordozhatatlanná mélyítette a honfikebel leküzdhetetlen aggodalma a haza sorsa, a nemzet jövője miatt. Népünk élet-halálharczát vívja. A Kárpátok ormain észak óriásának betörő százezreit hónapok óta tartóztatja, veri vissza végevárhatatlan vérhullatással. Alig tíz napja, hogy a kettős birodalom bevehetetlennek hitt büszke erőssége elesett. Csuda-e, ha a legcsüggedetlenebb reménység fényes napját is a kis-hitűség komor felhője árnyékolta be; csuda-e, ha a hitében ingathatatlan lélek is megfelejtkezik egy pillanatra *ilyen* Nagypénteken a husvéti igazságról?

Nekünk, a magyarság keleti végvidékén élő, munkálkodó, aggódó, reménykedő egyházi társaságnak azonban egy cseppel több hullott e napon a keserűség poharába. Egyetlen csöpp, amelytől kicsordul a kehely . . . Mint mikor a szakadatlan ágyúdörgés messziről is dermesztő moráján átsüvölt a közelben kilőtt pisztoly éles csattanása: úgy nyilallott szívünkbe Nagypénteken a villám szárnyán rohanó fekete üzenet, hogy a mi dicsekedésünk, egyházi társaságunk feje, egyházmegyénk gondnoka, Helmeczy József kiszenvedett.

A bús halálhír nem volt váratlan. És mégis, lám, soha nem tudtunk volna rá elkészülni. Az elkerülhetetlen vég régóta elküldte maga előtt reménytelen szenvedés köntösébe öltöztetett gyászpostáját; ám nekünk lehetetlennek látszott nem remélni, elképzelhetetlennek őt ily hamar elveszíteni.

Megtörtént. A megszegyenült reménység összevont szárnyakkal, zokogva omlott össze virágözönnel borított koporsója fölött.

A hit diadalának ünnepén, husvét másodnapján gyűltünk össze ravatala körül. Megadtunk néki minden tisztességet, amit megadhat kedves halottjának a résztvevő fájdalom. Isten szolgái áldották a gond-

viselést az egyház és haza szolgálatában fölemésztődött áldásos életért. A kartársak küldötte ékes szavakban búcsuzott egy tisztán, nemesen és okosan berendezett élettől, mely a jövő nemzedék előtt mindenha példaként ragyog. Választó kerületének szónoka megható közvetlenséggel tett bizonyosságot arról a föltétlen ragaszkodásról, soha meg nem ingott bizalomról, mely a kerület atyja iránt a föld egyszerű népének szívében olthatatlan lánggal égett. Aztán elkisértük utolsó útjára, oda a batizi akáczos sírkertbe. A szeretet áldó szavai után örökszép husvéti énekünk diadalmas hangjai közben ráborult az anyaföld örökéletre érlelő takarója a romlandó porhüvelyre.

De a romolhatatlan lélek áldott emlékezete itt a földön él tovább azok szívében, akik őt szerették s kiket az üdvözült szívébe zárt. Ugy érzem, szeretetében nem valánk utolsó helyen, akik itt egybejöttünk, hogy a bensőségteljes kegyelet oltárán meggyújtsuk az emlékezet fátylóját s fényét rávetítsük eltávozott jelesünk földi életére.

* * *

Ez az élet a kunmadarasi református parókhán pillantotta meg a napvilágot. Óh, ti egyszerű, sokszor szegényes, de a legtöbbször mégis megelégedés, boldog kegyesség üde levegőjében fürdő kálvinista parókhák; ti, a családföntartás verejtékfakasztó gondjai közepette is a családi élet tisztaságának megannyi templomai: hány meg hány hatalmas ívelésű pályának voltak már bölcsője! A származás és lélek szerint való nemesség multja után kutatót fölfedező útja hányszor vezetett többnyire kopott, de mindig barátságos küszöbötökhöz! Te, nem ritkán lenézett, legfőlebb pártfogó vállveregetéssel elbocsátott, érdemed szerint soha nem méltatott református papság: vajjon mikor jön el az idő, melyben évszázados államföntartó munkádat, hősies küzdelmeidet elősmeri a világ, amely rendszerint eltekint fölötted, de ha a tántoríthatatlan hit, józan életbölcseesség, áldozatos hűség, önzetlen hazaszeretet kristályforrásait, meg a céltudatos nemzetépítés munkás műhelyeit keresi, ösztönszerűen hajlékod ajtaján kopogtat s természetesnek tartja, ha megtalálja nálad, amit keres . . .

Negyedik apró jövevény, szeretettel várt és boldogan fogadott vendég köszöntött be a kunmadarasi parókhába a kis Józsiával, az 1854. év május havának 18-adik napján. Kálvinista papoknál öröm és áldás a gyermek. Meg aztán a kunmadarasi eklézsia tekintélyes, nagy egyház; talán restellné is, ha lelkészének a megélhetés gondja búsítaná lelkét a család szaporodtán. Most már két fiú, két leány-gyermek veri föl a

ház csendjét, ékesíti a családi kört, renddel, mint olajveszszők, kikben örül az Ur hű szolgájának, idősebb Helmeczy Józsefnek és hitvesének, Nagy Zsuzsánnának lelke, aki maga is papseány, ott nőtt föl, onnan ment férjhez abból a házból, amelynek nemsokára éltető angyala lett; nagyatya is lelkész volt, az alföld metropolisában, Hódmező-Vásárhelyen.

Mint Istenáldotta szép család, úgy áll előttünk a kunmadarasi parókhia háznépe. Ami borongó, fájó emlék kísért a közelmúltból, mikor a szabadságharcz leveretése után hazafiui lelkes buzgósága jutalmául — mint annyi sok derék — fogságra vettetett a ház feje: az is dicsőség inkább, hogysem bánat. A bresciai hiéna bukása megnyitotta börtöne ajtaját az édes apának, ki ismét ölelhette érte kesergő szeretteit.

Hajh! nem sokáig. A jó pásztor már 1855. aug. 5-ödikén visszaadta életét Teremtőjének. Hivatása hű betöltésének lőn korai áldozata. Egy szomszéd falubeli, kolerában elhalt előkelő birtokos temetésén, hol balsejtelmei ellenére lelkészi szolgálatot végzett, megkapja a szörnyű kórt mely pár nap alatt sírba fekteti a 45 éves életerős férfiut, siralom színhelyévé teszi az imént még oly boldog családi fészket.

Rajzoljam-e az özvegységre jutott édesanya gyászát, gondját, fáradságait, gyermekei jövőjéért vívott hősieletharcát? Ha a mindennapiban szükségét nem lát is: erősen takarékoskodnia kell; hiszen önmagára van utalva; mástól segítséget nem kér, nem vár, nem nyer, de el sem fogadna. Az Isten az ő reménysége; övéinek szeretete hitének, cselekedeteinek forrása. Gyermekeit a leggondosabb nevelésben részesíti. Egyik leánya lelkész-jellegű tanár felesége lesz, másik papné; két fia világi pályára lép: ügyvédnek készül mind a kettő.

A kis Józsi tehát még másfél éves sincs, mikor árván marad. Az édes apai szeretet oltalmazó, áldó, irányító erejét öntudatosan nem is érezhette; ám azért az anyai gondos nevelésnek, az édes otthon tiszta légkörének hatása alatt szívében az öntudat első percétől kezdve kiírthatatlanul gyökeret ver az édesapa magasztos hivatása iránt érzett meleg rokonszenv, sőt kegyeletes tisztelet.

A középiskola első osztályát magánúton végzi szülőhelyén; majd a nagykorösi gimnáziumba kerül, rokoni körbe: egyik testvérnénjének nagykorösi tanár a férje. Az érettségi vizsga után az eperjesi jogakadémia megy, hol már bontogatja szárnyait, mutatja oroszlánkörmeit a közéletben később vezérszerepre hivatott talentum. A jeles ifjú jogásztársai vezérököül ismerik el és segélyegyletük elnökévé választják.

Attól kezdve, hogy iskolái végeztével Szatmárra költözik s még huszonnégy éves kora előtt az ügyvédi vizsgát kitüntetéssel leteszi, a Helmeczy József pályája folytonos emelkedést mutat csaknem mind a végig.

Hajlamból választott hivatáskörében hatalmas munkakedvvel, nemes ambícióval, csüggedetlen kitartással és nem mindennapi eredménnyel dolgozik. Házasságával végképen Szatmármegyéé lesz. Gyönyörű családi életét harmonikusan egészítik ki a közéletben elért sikerei. Kartársai szeretetük és nagyrabecsülésük jeléül évtizedeken át tisztelik meg a szatmárnémetii ügyvédi kamara ügyei intézésének főadatával; elismert magas erkölcsi és jogi érzékét azzal honorálják, hogy önkormányzati fegyelmi bíróságukban ítélő bírājokká emelik; végül kiváló érdemei elismeréseül az országos jogász-közvélemény a magyar királyi kuria ügyvédi tanácsának bírói székébe, tehát a legfőbb bírói székbe ülteti.

A nagybányai egyházmegyével 27 évvel ezelőtt jut összeköttetésbe, hogy attól kezdve egyre kitüntetőbb és kedvesebb kötelékek csatolják hozzánk elválhatatlanul.

A Sárközlakon 1888. júl. 10-edikén tartott közgyűlésen egyházmegyei ügyész-választásra kerülén a sor, „Böszörményi Zsigmond tanácsbíró úr ez állásra Helmeczy József szatmári ügyvéd urat ajánlja.” A szűkszavu határozat szerint „az ajánlat elfogadtatván, Helmeczy József egyházmegyei ügyvédnek megválasztatott” (1888—89.). Az iránta megnyilvánult bizalmat azzal köszöni meg, hogy az egyházmegyei lelkészgyámintézet javára 50 forintot adományoz (1889—11.).

Nagy buzgósággal látja el az egyházmegye jogügyeit, veszi kezébe egyes egyházak ügyes-bajos dolgát. Tanácsot ad, közbenjár, kiküldetésben vesz részt minden díj nélkül (1889—13.). Az egyházmegyei törvényszéki ügyeket alaposan előkészíti, a határozatok megfelelő formába öntésére gondot visel; a „Bírósági ügyviteli szabályzat bírálata” az ő szövegezésében megy föl az egyházkerületre (1900—6.). Hogy mennyit fáradt Isten nevében ügyészi tisztében, eléggé megvilágítja az az adat, hogy pl. 1895-től 1899-ig, tehát öt év alatt, nem kevesebb, mint 119 bírósági ügy kerül elintézés alá az egyházmegyén. 1894-ben a közgyűlés egyhanguan választja meg 10 évre egyházmegyei ügyészül (1894—79.), 1896-ban pedig a gr. Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnokká választatása nyomán megüresedett tanácsbírói székbe emeli a presbyteriumok nagy többségének bizalma (1895—74. és 1896—3.).

Bírói működésében az egyházközségek és egyének alapos ösme-

rete, nagy törvénytudás, a dolgok gyors és tiszta áttekintése, éles és elfogulatlan ítélőképesség teszik nélkülözhetetlenné. Kicsiny egyházi társaságban, sokszor bizalmas baráti körben, olyan testületben, hol a tagok között az egy hit összekötő kapcsa és egymás java munkálásának szent célja a legszorosabb közösséget teremti meg; ahol a törvény kérlelhetetlen betűje mellett, sőt fölött, még sokkal inkább, mint a világi ítélkezés terén, a bírónak lelkében kell hordoznia a legelső, legnagyobb törvényt, a szeretet királyi parancsolatát: nem könnyű föladat az igazságszolgáltatás. Helmeczy József mesterien értett hozzá, hogyan kell az igazság szolgálatában összhangba hozni a törvényt a szeretettel. Az ő bírói működését egyik fél részéről sem érhetette soha sem a rideg szigorúság, sem a lagymatag engedékenység vádja.

1901-ben — inkább egyre nagyobb mérvű elfoglaltsága, mint időleges betegsége miatt (1901—4.) — az ügyészi állásról lemond. Ettől kezdve csupán tanácsbírói minőségben teljesít értékes szolgálatokat. Ám a presbyteriumok bizalma mihamar új, szélesebb munkamezőre hívja el, midőn 1904-ben a gr. Degenfeld Sándor lemondása következtében megüresedett helyre rendes képviselőül küldi föl a zsinatra. Majd két év múlva az egyházmegyei gondnoki székből is visszavonuló nagynevű előd méltó utódját ugyancsak öbenne találja föl egyházmegyénk, ritka egyértelműséggel (40-ből 38 szavazattal) ruházván rá ezt a mindenkor kiváló vezérférfiak által betöltött magas méltóságot.

E két, egymást nyomon követő választással Helmeczy József pályája egyházi téren a zenitre emelkedett. Másrészt az a hatalmasan megnövekedett munkatér, mely közigazgatási és bírói tevékenységét most már a legnagyobb egyházkerület számára is igénybe vette, törvényhozói bölcsességét pedig a magyarországi református egyház egyetemes érdekeinek szolgálatába állította: bizonyos tekintetben elhatározó, döntő befolyással bírt világi pályája újabb alakulására.

Én legalább így látom a Helmeczy József életének legujabb eseményeit, amelyek egyébként mindnyájunk szeme láttára folytak le.

Magas egyházi megbízatásai révén országos nevű férfiakkal jön közvetlen ismeretségbe, akiknek társaságában látókörének intenzitása megfelelő extenzitást nyer; hatása alá, hogy úgy mondjam: bővítő körébe kerül közismert és mégis, vagy talán éppen azért, vajmi sokszor félreismert egyházi és politikai nagyságoknak, ezek között — csuda-e? — a legnagyobbnak, egyetemes egyházunk szemefényének, a monárkhia hasonlíthatatlan államférfiának. Helmeczy mindedig ideális politikus, azaz szívvel-leléssel negyvennyolczas érzelmű. Ám

az ezidőtájt uralomra jutott ugynevezett koalíciós politikának sikerült őbenne is, mint oly sok ideálistában, tökéletesen elvégezni a maga romboló munkáját; a sokszor kicsinyes, mindig önző érdekek kiméletlenül törtető telhetetlensége legyőzhetetlen visszatetszést szül az eszmények önzetlen kultuszától hevített lélekben. És Helmeczy József nem lett volna az az egész ember, az az erős egyéniség, aki volt, ha lelki átalakulásának minden következményét férfiasan le vonja.

Igy látjuk őt 1910-ben a nemzeti munkapárt diadalmas táborában, mint a szamoskrassói kerület országgyűlési képviselőjét, aki utolsó perczéig megállott az általa jobbnak fölsímt irány mellett, a fanatikus hűséggel szeretett és csodált vezér oldalán.

Nyilvánvaló, hogy a nagybányai egyházmegye, mint ilyen, sem egészében, sem részeiben politikai befolyásnak soha ajtót nem nyitott, magát a politika változó szelétől soha nem mozgattatta. Az is nyilvánvaló előttünk, hogy Helmeczy József lelkétől mi sem volt idegenebb gondolat, mint egyházi magas méltóságát politikai emelkedés lépcsőfokául használni föl. Ám kétségtelen, hogy az ő egyházi és politikai pályafutása közt mutatkozó szoros kapcsolatból — az események egymásutánjára figyelemmel — a causalis nexus gondolata alig zárható ki; valamint az is való igaz, hogy egyházmegyénk közönsége világi fejének politikai szereplését az őszinte rokonszenv melegségével üdvözölte s benne a sokrahívatott tehetség méltánylását látta, amit a tisztujítás alkalmával a teljesen egyhangú gondnokválasztásban juttatott ki-jevezésre (1913—6.).

Az egyházmegye kormányának átvételekor tartott székfoglaló-beszédében (1906—64.) — tartalom, alak és előadás valódi szónoki művé tették e beszédet — megindító szerénységgel párosult nemes önbizalommal ajánlja föl magát egyházmegyénk szolgálatára. Szerinte „a fölöttes hatóságnak vagy közegnek arra kell irányítania minde figyelmét, hogy a gyülekezetek anyaszentegyházunk érdekeit szívőkön viseljék.“ Azért inti a presbyteriumokat, hogy „minden lehető kövessenek el a hitélet és hitbuzgóság emelésére;“ ápolják az összetartozandóság érzetét, az áldozatkészséget, tiszta erkölcsöt, egyszóval az igaz vallásosságot, mely legerősebb alapja a családi életnek és az állam rendjének; míg a vallástalanság anárkhiára vezet. Eszménye a „vallásos, hitbuzgó, anyagilag szilárd alapon nyugvó gyülekezet.“ Az építés munkájában mindenkor odaadó támogatásáról biztosítja a presbyteriumokat. Hévvvel, lelkesedéssel hívja föl a lelkészeket a lelki élet terén mutatkozó kóros jelenségek leküzdésére, az egyénekkel való

behatóbb foglalkozásra s eként úgy az egyház hajójának, mint a társadalmi mozgalmaknak helyes irányítására. Ezen a téren a lelkészi kar bízvást számot tarthat igaz baráti érzéstől áthatott szolgálatára. A felekezeti iskolák föntartását elsörendü egyházi és nemzeti érdeknek vallja, mert „mi nemcsak hű állampolgárokat, de lelkes és buzgó egyháztagokat is akarunk nevelni; ezeket pedig csak a felekezeti iskola bízósítja.” A társadalom részéről a tanítói kar iránt fönnálló nagy kötelezettségeknek teljes tudatában, a tanítók jogos érdekeinek megvédésére sorompóba lépni kész. A közgyűléseken örömmel üdvözl minden olyan véleményt vagy indítványt, mely használ a köznek s magas színvonalon tartja a tanácskozást; de kérlelhetetlen ellensége minden meddő szóharcznak, mely csak eltávolítja egymástól a vitatkozó feleket s személyes élével ártalmára van a közügynek. Pártpolitikát az egyházban nem akar ismerni. „Nekünk, mint egyháztagoknak, csak egy politikánk lehet s ez . . . egyházunk bel- és küléletének földi Isten-országgá való átalakítása.” Ragaszkodik az 1848. XX. t.-cz. fokozatos és teljes végrehajtásához; a debreczeni *református* egyetemet minden erőnk összevetésével föllállítandónak tartja s vallja, hogy „egyházi ügyekben összes tevékenységünknek a felebaráti szeretet meleg érzésétől kell áthatva lennie.”

Részleteiben azért idéztem föl ezt a székfoglaló beszédet, hogy az azóta elmúlt évekre visszagondolván, annál hívebben megállapíthassuk, mennyire nem üres fogadkozás volt Helmeczy József ajkán a lelkes szó s az ékes szónoklat mennyire nem zengő ércz és pengő czimbalom. Valóban, amit mondott, mindazt átérezte s nem ígért úgy, hogy bé ne teljesítse.

Gondnoksága alatt négy ízben tartott még gyűléseinken hosszabb beszédet; ezek témáját mindig az egyházi vagy nemzeti élet tényei, kimagasló eseményei és kérdései adták. Ám akár a „Ne temere” ellen emeli föl tiltakozó szavát, akár a 48. XX. végrehajtásának halogatását kéri számon a negyvennyolczas eszmék hangoztatása révén uralomra jutott kormánytól (1908—79.); akár a klerikális irányzat térfoglalása miatt ad kifejezést hazafias aggodalmának, amikor másrészt bölcs mérsékletre int, hogy vallási türelmességünket agresszív föllépéssel meg ne csúfoljuk, egyszersmind a kálvinista öntudatot ébresztgeti s Kálvin emlékezetét ünnepelevén, Kálvin-szövetségek alakítására buzdít (1909—77.); akár elköltözött nagyjainkat parentálja, akár a lelkészek jogos várakozásai kielégítésének örvendez, vagy az O. R. L. E. eredményes szeretet-munkáját méltatja s újra meg újra szociális tevékenységre

serkenti, buzdítja a lelkeszi kart (1911—1.): előterjesztése mindenkor mélyenjáró, tartalmas, komoly, ünnepélyes; előadása a régi orátorokra emlékeztető, lendülettel, hévvel teljes; hangja most fájdalomtól remegő, majd szenvedélytől izzó; olykor kérlelő, rábeszélő, mint ahogy az édes apa szól rossz útra tért fiához; máskor lelkesítő, gyújtó, mint hadvezér szózata csata előtt. Szava mindenkor feszült figyelmet parancsol s viharzó éljenzést fakaszt.

És vajjon elfeledhetjük-e valaha a mult év őszén mondott utolsó nagy beszédét, melynek könyeket fakasztó kezdő szavai még ott rezegnek szívünkön: „Meggyöngült testi erővel, de szívemben és lelkemben a hazaszeretet lángoló érzésével, vallásos hitem egész melegével . . .” Megkapó színekkel ecseteli a borzasztó világégést, törhetetlen bizodalmát fejezi ki az igazság győzelmében, fájoan említi az Anglia magatartása miatt érzett keserű kiábrándulást, de annál nagyobb melegséggel köszönti a szörnyű fölfordulásban egyetlen (akkor még egyetlen) barátunkat és szövetségesünket, a nagy német nemzetet s buzdít egyre nagyobb és teljesebb áldozathozatalra. Ugy érzi, hogy nekünk, protestánsoknak, kell hoznunk a legnagyobb áldozatot, mert a mi létünk jobban össze van forrva a haza sorsával, mint bárki másé. Záradékkul a lelkeszeket és tanítókat kéri, „bátorítsák a csüggedőket, a vallás vígasztaló szavaival keressék föl a kétségbeesetteket,” hiszen „nincs ma ebben az országban se palota, se sárkunyhó, melynek lakói a háboru borzalmainak és veszteségeinek súlya alatt ne szenvednének. Nincs szív, mely ne sajogna, nincs szem, mely a könyek tengerében ne úsznék . . .” Az a „lobogó lelkesedés,” mellyel e „lélekből fakadt” beszédet előadta a már megtört testben lakozó törhetetlen lélek (1914—62.): fájdalom, utolsó föllobbanása volt közöttünk a mi egyházért és hazáért lángoló nagy emberünk mélységes vallásos és hazafias érzelmeinek.

Családjában megáldotta az Ur jobb és bal kezének áldásaival. A leggyöngédebb női lélek megértő vonzalma tökéletes földi boldogság napfényével sugározta be ezt a nem hiábavaló munkálkodásban gazdag pályát. A Helmeczyék házaselete két szívnek az egyesülés első percétől kezdve állandó együttdobogása, két nemes léleknek egymásért féltő szeretettel aggódó gyöngédsége. A gyermekeikért minden áldozatra kész szülék együtt gyönyörködhetek két fiók növekedésében, az édes apa nyomdokát követő pályán. előhaladásukban. Együtt érték meg gyermekeik családalapítását s a nagyszülei édes öröm áldásában is részeltette őket a gondviselés.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy a Helmeczy-fiuk, a családi tradíciókhoz híven, az egyházi közélet munkájában mihamar részt vettek. Örömköny csillogott a boldog apa szemében, mikor — gondnoksága második évében — elsőszülöttje a nagybányai egyházmegye jegyzőjéül fölesküdt (1907—7.). Óh jaj, hogy az az örömköny oly hamar bánat keserű cseppjévé változott! Mert az Ur az ő választottainak sem ad zavartalan örömet. Közgyűlésünk alig hat év múlva már „fájdalmas részvétellel osztozik szeretett gondnoka családi gyászában s a férfikora tavaszán elhunyt dr. Helmeczy Pál . . . boldog emlékezetét megilletődéssel örökíti meg jegyzőkönyvében“ (1913—8.).

Sulyos volt a csapás, mellyel a Mindenható az édes apa hitét próbára vetette. Ám *akik az Istent szeretik, minden javokra van* (Róm. 8, 28.). Az elköltözött kedves ifjú egyházmegyei tisztebe testvéröcscsét hívta el a presbyteriumok nagy többségének bizalma (1913—81.), akit immár két szeretett lélek drága emlékezete kötelez, buzdít, lelkesít egyházunk körében, Isten országa építésében végzendő kitartó, hűséges munkálkodásra.

A Helmeczy József egyháziassága lebilincselő módon jutott kifejezésre abban az őszinte testvéries érzületben, föntartás nélkül való igaz barátságban, melyet ő kiváltképen a lelkeszi karra árasztott. Nem, mintha másokat talán kizárt volna szívéből; avagy másként nem bizonyította volna meg egyházához ragaszkodását. Hiszen, ami pl. az anyagi áldozatkészséget illeti, a Helmeczy-párnak csupán egyik kicsiny egyházunkat támogató adományai, amint az utóbbi évek esperesi jelentéseiből megállapítható, közel kétezer koronára mennek; nyilván nem tartott jótéteményeik számát pedig csak a jó Isten tudja! Ám az ő irántunk mindenkor kifejezésre juttatott testvéri vonzalma Istennek különös ajándéka volt számunkra. „Nem is lehetett ez másként“ — írja hozzám idevonatkozóan a mi idvezült barátunk testvérbátyja, a heves-nagykunsági egyházmegye tanácsbírája — „hiszen ő ároni családból származott.“ Hiszen bárcsak minden ároni családból származott világi előkelőségünkre találna ez az itt egészen természetesnek és elégnek tartott megokolás! Nem vonjuk kétségbe, hogy az átöröklésnek nagy része lehetett a Helmeczy József lelki világa kialakulásában. Mégis, ismétlem, az őbenne irántunk lakozó szeretet több volt a családi tradíciók kultuszánál: Istennek különös ajándéka volt az. Ez a szeretet valószínűleg lerombolta maga körül a hivatalos tekintély elválasztó korlátait és pirúlt volna önmaga előtt még a gondolatára is annak, hogy ama bizonyos kegyes leereszkedés bágyadt gesztusát valaha magának meg-

engedje. Ez a szeretet boldog volt, ha valamelyikünk hivatásszerű életének szemernyi bizonyosságát méltányolhatta és szemmelláthatóan szenvedett, ha egyszer-másszor a kötelességmúlasztás bármely parányi vádoló jelét kellett itt-ott megállapítania és megfeddenie. Ez a szeretet igazi féltő szenvedélyességgel tudott alkalomadtán korholni s a lelkeszi állás tisztességét valósággal személyes ügyeként kezelte. Egészen érthető aztán, ha a „panaszlott“ a dorgatórium áldásos permetegként ható zivatarának elülése után csak még forróbb ragaszkodást érzett szívében a „kérelhetetlen“ bíró iránt.

Hányszor és mily örömet jött közénk teste-lelke fáradalmaait kipihenni, a legboldogabb élettel is együttjáró megpróbáltatások gondját, hacsak néhány órára is, felejtetni; mily tiszta szívből tudott mosolyogni ártatlan tréfáinkon; hogy 'gyönyörködött egy-egy sikerült szellemi torna lefolyásán! És azontul a zöld asztal mellett minő páratlanul tapintatos és erélyes elnök volt! Türelemmel figyelte a leghosszadalmasabb vitát is, amíg eszméltető volt; de amint észrevette, hogy a *saját igazság* több az elégnél: szempillantás alatt rendet csinált s az ő igazságában aztán mindenik fél készséggel megnyugodott.

A veszteség bús sejtelmétől remegett a szívünk, látván most egy éve a végzetes kór romboló munkáját a nemrég még oly daliás férfiú megtört alakján. Testi szenvedéseéhez járult a haza sorsa miatt borongó lelkének fájdalma. Nem, mintha egy perczig is ingadozott volna az isteni gondviselés igazságosságába vetett hite. De beteg szívét nem hagyta nyugodni a mérhetetlen erővesztésnek az a gondolata, hogy a haza jövőjének biztosítása a nemzet színe-virágának százezreit kívánja véres áldozatul. Boldog volt, hogy egyetlen fia ott harczolt, vérzett, a hazáért a többi hősök közt; de elcsitíthatta-e apai szíve kínzó aggodalmát, míg gyermekét kereső lelke ott szálldosott a végtelen harczmezők fölött?

Egyház és haza! Ez a két eszme élt fáradt lelkében az utolsó óráig. Akkor, az utolsó órában is, mikor a kínban égő testnek gyötrelmeit csak egy áldott kéz lágy érintése tudta pillanatra enyhíteni, lázálmban most szeretett lelkéssztestvérei között megnyitó beszédet tartott, majd valamely láthatatlan harczoshoz intézett lelkesítő, buzdító szózatot . . .

Hű volt magához, hű eszményeihez mind a végig.

* * *

Most pedig zárjuk le a Helmeczy József nemes életének mérlegét. Egyfelől egy — fájdalom — hosszúnak sem mondható élet kisebb-

nagyobb megpróbáltatásai; ezeket, mint a földi létnek isteni bölcseség-rendelte elválhatatlan társait, alázatos megnyugvással kell fogadnunk.

Másfelől egy hittel és munkássággal teljes életnek a mindennapi méreteken magasan fölülemelkedő áldásos eredményei: szeplőtelen név, tisztesség, méltóság, anyagi és lelki javak, mindenek fölött sok-sok szeretet; ezekért, mint Isten végetlen jóságának kivételes adományaiért, örvendező lélekkel kell hálát adnunk.

Nyitott sírja fölött állván nem tudtam megállapítani: ő szeretett e minket, vagy mi szeretjük-e őt jobban.

Ma sem tudom. De azt tudom, hogy a szeretet, ami néki osztály-részül jutott; az a szeretet, ami feléje áramlott s amit ő árasztott pazar szívvel családi és baráti körben; az a szeretet *egymaga* kiegyenlítő, sőt meghaladná még oly hosszú élet megannyi bűjét, baját, megpróbáltatását.

És azt is tudom, hogy ma is, róla emlékeztén, szeretettel telik meg iránta a szívünk.

Ez a szeretet őrizze meg közöttünk példaszerű életének mindenkor áldott emlékezetét!

Ismétlő iskolások vallásoktatása olvasókönyv alapján.

Önálló vallástanítás ez, az érettebb és képzetebb református növendékeknél, bibliai alapon.

Szem előtt tartsuk mindig, hogy önálló vallástanítást akarunk, hol az egyéni arravalóság, teljes készültség, hivatottság, a kitűzött cél igaz felismerése mind közreműködnek abban, hogy az értelmi és érzelmi erők összekapcsolása által valóban hasznos oktató és nevelő munkát végezzünk.

Ha — még ezen a fokon is — a vallásoktatás közönséges és rossz iskolai lecketanulás szintjére süllyed alá, vagy csak ismeretbővítő czélt tűz maga elé s úgynevezett tudománnyal terheli meg az *értelmet* és a tanítás menetén a kitűzött anyag beemlézése válik úrrá, az *érzelmi* vonatkozásokat pedig teljesen figyelmen kívül hagyja, vagy csak alig érinti és az érzelem világában felsorakozó nemesebb indulatokat felkölteni, növeli nem tudja, vagy nem is akarja: az ilyen vallásoktatás mellékvágányra került, hiszen az embernevelés legfőbb és legerősebb tényezőit hagyja ki számításából, mert ezek az erők teszik és alkotják az egyetemes életnek gyakorlati ideáлизmusát.

Paradoxnak tetszhetik első hallásra ez a lezárás: gyakorlati ideáлизmus; de hát feltörekvő gondolatokat nem vagyok képes másként találóbb meghatározással kifejezni és bár ma gúnyolódnak és kinevetnek minden magasabb ideális vonatkozást, ideális törekvést: nyilván van, megállapított tétel, hogy maga a vallás el sem képzelhető e nélkül; sőt a vallás épen a legfelségesebben megszentelt *ideáлизmus*.

A gyakorlati ideáлизmus pedig soha sem vált inkább láthatóvá, mint a rettenetes világfelfordulás egyéni és tömeg-életének ezerféle jelenségeiben.

A vallás az embernek elvitázhatatlan lelki szüksége; élete nyugalmanak, elégteltségének s így elérhető boldogságának legelső tényezője. Ezt az igazságot ma nemcsak tudományos, pszichikai alapon bizonyítgatjuk; hanem a legegyszerűbb ember is, vagy a közepes átlagu tömegműveltség a tudományos készültség nagyobb számával együtt örök

törvénynek ismeri s életének külső megnyilatkozásában lépten-nyomon kifejezésre juttatja.

Csak vallásos emberi lélek lehet ép és egészséges és a vallás hiánya vagy könnyelmű lebecsülése — már t. i. amint azt értelmi, érzelmi és isteni vonatkozásában, hatásában felfogjuk és értékeljük — az emberi szellem teljességét és életképességét rontja meg.

Természetes, hogy ezt a vallást úgy kell az emberi lélekbe beplántálni és azt ott az értelem és érzelem magasztos egybekapcsolásával ápolni, hogy Istenre való s magasabb értékű vonatkozásában teljes összhangban maradjon és az emberi élet magasabb rendűvé válásának mindenkor egyik főeszköze és útja legyen.

Ezért térünk át értelmesebb növendékeink lelki szükségének ellátásánál az önálló vallástanításra; ezért kívánjuk ezt a tanítást a Biblia alapjára helyezni és a bibliát mint református-kálvinista kánont, a maga feltárt gyönyörűségével, a könyvek-könyvének el nem homályosítható dicsfényével körülvenni s a magyar református családoknak ismét közkincsévé átvarázsolva, kezökbe adni.

Ezt az önálló bibliás tanítást aztán a legilletékesebb és leghivatottabb emberekre, t. i. a lelkészekre, vagy e munkára teljesen kiképzett vallástanítókra bizzuk, kiknek értelmes, szakszerű és buzgóságtól áthatott oktatási eljárása biztosítja a teljes sikert.

Ennek a tanítási módnak segítő eszköze — de nem sablonos, régi didaktikai felosztott kézikönyve — a Zsigmond Sándor-féle „Református olvasókönyv,” melynek anyagát — lehetőleg — három éves csoportban kívánjuk valamelyes módon összefoglalni.

I. év.

Itt a tanterv kijelölt anyaga az első és legfőbb tekintetet igényli s teljesen elég, ha — bibliaolvasás és tárgyalás rövid menete mellett — felelevenítjük mindazokat a tudnivalókat, melyeket a növendékek rendszeres iskolaköteles idejük alatt tanultak.

Igy tárgyaljuk a tanterv határozott utalása szerint: Jézus élete, Isten országa tételeket. Azután föl vesszük az első hívők s egyházak történetét, az Ap. csel. írott könyvnek, különösen a Szentlélek kitöltetésére, apostolválasztásra, István vértanura és Saul megtérésére vonatkozó részeit. Ugyanitt beszélünk általában a keresztyén életéről, vagyis — vázlatosan — az erkölcsi törvényekről, megfelelő bibliai részek olvasása mellett.

Az olvasókönyvből csak a Bevezetés, Konfirmáció után, Jézus

Krisztus, Első keresztyének, Csoda, Szentírás, Énekes könyv veendő elő; sőt a két utóbbi bővebb tárgyalása maradhat a III. év *Bibliai munka* című rész bevezetésél.

II. év.

Az olvasókönyvből: Kálvin élete egészen. A hitujítás győzelme, hatása általában és különösen hazánkban (VI. levél), Isten, első igazság, ember, lélek. Az első alakulás és szervezés (I—V. lev.). Az első presbyterek (VIII. lev.). Presbyterek és kötelességeik (XXIV. lev.). Egyesült erővel (XXII. lev.). Mit kell tennünk magunkért? (XXIX. lev.).

Itt az egyes részekre való tekintettel olvassuk Pál apostol leveleit, mint: Róm. I. Kor. II. Kor. Gal. Efez. Koloss. Thess. írott leveleknek hívőkre, hitigazságokra és erkölcsi törvényekre alkalmas részeit.

A II. helv. hitv. IV. V. X. XI. XV. részeinek olvasása, Róm. levél ideillő részeivel.

III. év.

Hitvédők: I. Rákóczy György, Lorántffy Zsuzsánna (IX. lev.). Egyházunk elnyomtatása (XI—XIII. lev.). Fénylő csillagok, elrabolt gyermekek (XIII. XIV. XV. lev.). A törvény védelme alatt (XVI. XVII. XVIII. lev.). Az utolsó nagy támadás (XIX. lev.). Állami törvények (XXV. lev.). Egyházi közigazgatás, szervezet (XXIII. lev.). Iskolák (XXI. lev.). Istentisztelet (XXVI. lev.). Bibliai munka, Szentírás, Énekeskönyv (XXX. lev.).

A II. helv. hitv. XVI. XVII. XXI. XXIV. szakaszainak olvasása a Róm. levél idevonatkozó részével.

Minden fokon imádságok. Önálló imádkozásra szoktatás.

Minthogy pedig a mi iskoláink jórészen ma is osztatlanok, megkísérlém a fenti tananyagot két éves beosztással is feltüntetni.

Két éves beosztásunk a következőket tartalmazná:

I. év.

A három éves beosztás első éve a tanterv szerint. Az olvasókönyvből: Bevezetés. Konfirmáció után. Jézus Krisztus. Egy a fődolog. Isten. Első igazság. Ember. Lélek. Csoda. Az első keresztyének élete. A hitujítás győzelme, hatása általában és különösen hazánkban (VI. lev.). Kálvin élete. Szentírás. Énekes könyv. Olvasandók Ap. csel. írott könyvek az apostolokra, első alakulásra vonatkozó részei.

A II. helv. hitv. kijelölt fejezetei — amennyire az idő engedi — a Róm. levél vonatkozó részeivel együtt, olvasandók (tárgyalás).

II. év.

Az olvasókönyvből: Az első alakulás és szervezés (I—V. lev.). Az első presbyterek és kötelességeik (VIII. és XXIV. lev.). Mit tehetünk magunkért? (XXIX. lev.) Hitvédők: I. Rákóczy Gy. Lorántffy Zsuzsánna (IX. lev.). Fénylő csillagok, elrabolt gyermekek (XIII. XIV. XV. lev.). A törvény védelme alatt (XVI. XVII. XVIII. lev.). Az utolsó nagy támadás (XIX. lev.). Állami törvények (XXV. lev.). Egyházi közigazgatás, szervezet (XXIII. lev.). Iskolák (XXI. lev.). Istentisztelet (XXVI. lev.). Bibliai munka (XXX. lev.).

A II. helv. hitv. kijelölt fejezetei Róm. levéllel olvasandók.

Minden fokon az imádságok átisméltése, önálló imádkozásra szoktatás.

*

Az egész önálló vallástanítás biblikus sulya és hatása nem a mennyiségben, hanem a minőségben határozódik. Ebben válik valóban a lélek szükségévé, olyan táplálékká, hogy általa az élet a maga felsőbb törekvései útján természetesen nevedjék, gyarapodjék és magasabb rendűvé változzék.

Mit akarunk mi a vallással, mikor az egyén individuális karaktere szerint szabadon oktatunk és így kívánunk nevelni nemcsak értelmes, hanem ráhatás által érzelmi és lelkileg ihletett lényeket, akik keresik az Istent, nem holmi isteneszmei bölcsekedő bonczolgalással, hanem keresik és az élet reálításában meglátják, meg is találják ezen egyszerű tökéletességi meghatározásokban, hogy: „az Isten jó, szent és merő szeretet”? Azt akarjuk, hogy ezeknek hatása következtében, az életnek a vallás révén való kifejllesztése mindig az erkölcsi tökéletesedés útján haladjon és ezen szabad kifejlődés érzelmi képe végezetül az *üdvösség* legyen.

Nem több életre, hanem jobb, igazabb, szebb, szóval nemesebb életre van szükségünk, mint azt egy hittani tudós kifejezi.

Azt akarom az elmondottakkal nyilvánvalóvá tenni, hogy a tömeg tananyaggal leckéket nem tartunk, vizsgákat sem rendezünk, hanem mélyebbre vetve a hálót, a bibliával kezünkben és az olvasókönyv segítségével eljárásunkban hirdetjük a Krisztust, bemutatjuk, mint példaképet, mint a földre szállt Szeretet magasságát és mélységét, övele és általa keressük s megtaláljuk az Istenországot, ihletett lélekkel vesszük körül a keresztyénséget, mint amely egyedül és legtisztább módon visz előre a fejlődés útján és juttat az üdvösséghez.

Soknak látszik a tananyag, de ne feledjük, hogy azokból olvasás és magyarázat közben vonjuk le röviden a szükségeseket, nem recitálunk, hanem didaktikai bonczolgatással tanítunk és tanulunk.

Azt elismerem, hogy ez nagy, kitartó munkát, vallápszikhikai elmélyedést, a tanításban körültekintő eljárást, didaktikai felkészültséget, rövid, velős igazságok megállapítását kívánja tőlünk; de hát hiszen ezek nélkül nem is lehetünk *önálló vallástanítók*. Ezt az előkészülést és előkészítést megérdemli az a *szabadság*, mely nekünk adatott és amelynek alapján egyenes, tiszta gondolkozásu, a fejlődés útján helytálló és lelki életükben mélyen vallásos híveket nevelünk és adunk a református egyháznak.

Ne feledjük, hogy a most romboló világháboru tisztító és meg-
edző munkát végez s teljesen átalakítja az egyes társadalmak és osztályok világfelfogását, szellemi és technikai tekintetben más utakon indítja el a munkásokat, más módot, más eljárást követelend a munkástól.

Amely módszert és paedagógiai eljárást óhajtunk mi most behozni a vallásoktatásnál, ugyanaz a követelés lép előtérbe az egyetemes iskolai tanítás területén; mert idejét multa a régi, sablonos, tankönyvhalmaz-rendszer és ennek lusta párnáján dívó emlézés és recitálás. Az új világ ezeket a holmikat, mint ócska rongyokat, kidobja az iskola falai közül.

Különben a soknak tetsző tananyag igen sok rokon tartalmu igazságokat, törvényeket kapcsol össze, melyek együttesen csoportosítva tárgyalhatók. Ezen csoportosítással — ugrás nélkül is — czélt érhetünk, hiszen ismétlő iskolásokat tanítunk.

Szamoskrassó, 1915. szept. 23.

Sinka Lajos,
előadó.

Kimutatás

a nagybányai református egyházmegye anya-, leány-, fiókegyházközségeiről és szórványairól az E. T. I. t.-cz. 105. §-ának rendelkezése s az 1911—289. sz. egyházkerületi és 1911—76. sz. egyházmegyei, valamint az 1915—44. sz. egyházkerületi és 1915—61. sz. egyházmegyei határozatok alapján.

Jegyzet. Valamennyi itt felsorolt község — Adorjáni hegy és Kisgércze (Ugocsa vm.) kivételével — Szatmárvármegyében fekszik.

Rövidítések. a. = anyaegyház; l. = leányegyház; f. = fiókegyház; sz. = szórvány; m. = missziói.

1. Adorján a.
Adorjáni hegy, Kisgércze sz.	10. Hirip a.
2. Amacz a.
Oroszfalva sz.	11. Kakszentmárton a.
Kak sz.
3. Apa a.
<i>Apahegy l.</i>
Szamosborhid, Szamosteleksz.	12. Kishódos a.
4. Aranyosmeggyes a.
<i>Szatmárgörbed l.</i>	13. Kiskolcs a.
<i>Dobrácsapáti l.</i>
5. Avasujváros a.
Ráksa, Rózsapallag sz.	14. Kispalád a.
6. Batiz a.
Batizvasvári sz.	15. Kispeleske a.
Nagypeleske sz.
7. Egri a.	16. Kőszegremete a.
Bikszád, Bujánháza, Kányaháza, Komorzán, Avasleken-
cze, Tartolcz, Terep sz.
8. Felsőbánya a.
<i>Kapnikbánya m. f.</i>
Bajfalu, Dióshalom, Felső-
sándorfalu, Felsőujfalu, Giród-
tótfalu, Györkefalu, Kékes-
oroszfalu, Kisbánya, Laczfalu,
magyarkékes, Nyegrefalu,
Oláhkékes, Pusztatelek, Sza-
kállasdombó sz.	17. Lázári a.
9. Garbolcz a.	18. Magosliget a.
	19. Méhtelek a.
	20. Mikola a.
	21. Misztótfalu a.
Balotafalu, Buság, Kissikárló,
Láposbánya, Mezőaranyos,
Miszmogyorós, Miszbánya,
Szamosmonostor, Nagysi-
kárló sz.
	22. Nagybánya a.

- Erdőszáda** m. l.
Alsófernezely m. f.
 Alsóujfalu, Farkasaszó, Fekete-
 tefalu, Felsőfernezely, Lápos-
 hidegkut, Lénárdfalú, Oláh-
 tótfalu, Szamosujfalu, To-
 mány, Tökésbánya, Zazár sz.
23. **Nagyhódos** a.
 24. **Nagykolcs** a.
 25. **Nagypalád** a.
 26. **Ombod** a.
Szatmárpálfalva l.
 27. **Patóháza** a.
 Szamosberencze sz.
 28. **Pettyén** a.
 29. **Rozsály** a.
 Zajta sz.
 30. **Sándorhomok** a.
 Kissár sz.
 31. **Sárköz** a.
 32. **Sárközujlak** a.
 33. **Szamoskóród** a.
 34. **Szamoskrassó** a.
 Alsóhomoród, Alsóhuta, Bar-
 lafalu, Borválaszút, Bükkszol-
 dobágy, Felsőhomoród, Ivács-
 kó, Középhomoród, Mogyo-
 rós, Pácza-falu, Papbikó, Rész-
 telek, Szamosborhid, Szamos-
 lippó, Szamosveresmart, Sze-
 lestyehuta, Szinfalu sz.
35. **Szatmárhegy** a.
Erdőd m. l.
 Nagymadarász, Oláhgyűrűs,
 Meddes, Szakasz sz.
36. **Szatmárudvari** a.
Berend f.
 37. **Szárazberek** a.
 38. **Szinérváralja** a.
 Iloba, Kissebespatak, Remete-
 mező sz.
39. **Tisztaberek** a.
 40. **Uzka** a.
 41. **Józsefháza** a.
 42. **Vámfalú** a.
Avasfelsőfalú f.
 Avasujfalu, Lajosvölgy, Mó-
 zesfalú, Turvékonya sz.

Betűsoros kimutatás.

(Zárjegyen az anyaegyházak.)

- Adorján** a.
 Adorjáni hegy sz. (Adorján)
Alsófernezely m. f. (Nagybánya)
 Alsóhomoród sz. (Szamoskrassó)
 Alsóhuta sz. (Szamoskrassó)
 Alsóujfalu sz. (Nagybánya)
Amacz a.
Apa a.
Apahegy l. (Apa)
Aranyosmeggyes a.
Avasfelsőfalú f. (Vámfalú)
 Avaslekencze sz. (Kőszegremete)
 Avasujfalu sz. (Vámfalú)
Avasujváros a.
 Balotafalu sz. (Misztótfalu)
 Barlafalu sz. (Szamoskrassó)
Batiz a.
 Batizvasvári sz. (Batiz)
 Bajfalu sz. (Felsőbánya)
Berend f. (Szatmárudvari)
 Bikszád sz. (Kőszegremetű)
 Borválaszút sz. (Szamoskrassó)

Buság sz. (Misztótfalu)
 Bujánháza sz. (Kőszegremete)
 Bükkszoldobágy sz. (Szamos-
 krassó)
 Dióshalom sz. (Felsőbánya)
Dobrácsapáti l. (Kiskolcs)
Egri a.
Erdőd m. l. (Szatmárhegy)
Erdőszáda m. l. (Nagybánya)
 Farkasaszó sz. (Nagybánya)
 Feketefalu sz. (Nagybánya)
Felsőbánya a.
 Felsőfernezely sz. (Nagybánya)
 Felsőhomoród sz. (Szamoskrassó)
 Felsősándorfalu sz. (Felsőbánya)
Garbolcz a.
 Giródtótfalu sz. (Felsőbánya)
 Györkefalu sz. (Felsőbánya)
Hirip a.
 Iloba sz. (Szinérváralja)
 Ivácskó sz. (Szamoskrassó)
 Kak sz. (Kakszentmárton)
Kakszentmárton a.
Kapnikbánya m. f. (Felsőbánya)
 Kányaháza sz. (Kőszegremete)
 Kékesoroszfalu sz. (Felsőbánya)
 Kisbánya sz. (Felsőbánya)
 Kispáld sz. (Adorján)
Kishódos a.
Kiskolcs a.
Kispalád a.
Kispeleske a.
 Kissár sz. (Sándorhomok)
 Kissebespatak sz. (Szinérváralja)
 Kissikárló sz. (Misztótfalu)
 Komorzán sz. (Kőszegremete)
 Középhomoródsz. (Szamoskrassó)
Kőszegremete a.
 Laczfalu sz. (Felsőbánya)

Lajosvölgy sz. (Vámfalu)
 Láposbánya sz. (Misztótfalu)
 Láposhidegkut sz. (Nagybánya)
Lázári a.
 Lénárdfalv sz. (Nagybánya)
Magosliget a.
 Magyarkékes sz. (Felsőbánya)
 Meddes sz. (Szatmárhegy)
 Mezőaranyos sz. (Misztótfalu)
Méhtelek a.
Mikola a.
 Miszbánya sz. (Misztótfalu)
 Mismogyorós sz. (Misztótfalu)
Misztótfalu a.
 Mogyorós sz. (Szamoskrassó)
 Mózesfalv sz. (Vámfalu)
Nagybánya a.
Nagyhódos a.
Nagykolcs a.
 Nagymadarász sz. (Szatmárhegy)
Nagypalád a.
 Nagypeleske sz. (Kispeleske)
 Nagysikárló sz. (Misztótfalu)
 Nyegrefalu sz. (Felsőbánya)
 Oláhgyűrűs sz. (Szatmárhegy)
 Oláhkékes sz. (Felsőbánya)
 Oláhtótfalu sz. (Nagybánya)
Ombod a.
 Oroszfalva sz. (Amacz)
 Pácza falv sz. (Szamoskrassó)
 Papbikó sz. (Szamoskrassó)
Patóháza a.
Pettyén a.
 Pusztatelek sz. (Felsőbánya)
 Rák sa sz. (Avasujváros)
 Remetemező sz. (Szinérváralja)
 Résztelek sz. (Szamoskrassó)
Rózsály a.
 Rózsapallag sz. (Avasujváros)

Sándorhomok a.

Sárköz a.

Sárközüjlak a.

Szakasz sz. (Szatmárhegy)

Szakállasdombó sz. (Felsőbánya)

Szamosberencze sz. (Patóháza)

Szamosborhid sz. (Apa)

Szamoskóród a.

Szamoskrassó a.

Szamoslippó sz. (Szamoskrassó)

Szamosmonostor sz. (Misztótfalu)

Szamostelek sz. (Apa)

Szamosujfalu sz. (Nagybánya)

Szamosveresmart sz. (Szamos-
krassó)

Szatmárgörbed l. (Aranyos-
meggyes)

Szatmárhegy a.

Szatmárpálfalva l. (Ombod)

Szatmárudvari a.

Szárazberek a.

Szelestyehuta sz. (Szamoskrassó)

Szinérváralja a.

Szinfalu sz. (Szamoskrassó)

Tartolcz sz. (Kőszegremete)

Terep sz. (Kőszegremete)

Tisztaberek a.

Tomány sz. (Nagybánya)

Tőkésbánya sz. (Nagybánya)

Turvékonya sz. (Vámfalu)

Uszka a.

Józsefháza a.

Zajta sz. (Rozsály)

Zazár sz. (Nagybánya)

Vámfalu a.

A) Az egyházmegye tisztkara.

Elnökség: *Széll György* esperes-lelkész, Avasujváros; *Csaba Adorján* egyházmegyei gondnok, Szatmárvármegye főispánja, Nagykároly.

Jegyzők: *Soltész Elemér* lelkész, egyházkerületi aljegyző, Nagybánya; *Bogdán Lajos* lelkész, Pettyén; *Thordai Imre* városi tanácsos, Nagybánya; *dr. Helmeczy József* ügyvéd, Szatmár-Németi.

Ügyész: *dr. Harcsár Géza* ügyvéd, Szatmár-Németi.

Pénztárnok és közalapi pénzkezelő: *Nagy Lajos* lelkész, Felsőbánya.

Nyugdíjintézeti pénzkezelő: *Bogdán Lajos*.

Levéltárnok: *Soltész Elemér*.

Könyvtárnok: *Kolos Vincze* lelkész, Vámfalu.

B) Az egyházmegye bírósága.

Elnökség: *Széll György*; *Csaba Adorján*.

Tanácsbírák: *Sátor Dávid* lelkész, Szinérváralja; *Szabó József* lelkész, Aranyosmeggyes; *Nagy Elek* lelkész, Kispalád; *Papolczy Zoltán* lelkész, Apa; *Magoss Ferencz* lelkész, Mikola; *Joó Kálmán* lelkész, Szárazberek; *Tóth Mór* birtokos, Patóháza; *dr. Dezső Kálmán* kuriai bíró, Budapest; *Szilágyi Tihamér* járásbíró, Szinérváralja; *Sinka Lajos* ny. tanító, Szamoskrassó; *Bay Lajos* takarékpénztári igazgató, orsz. képviselő, Nagybánya; *Boross Zoltán* birtokos, Aranyosmeggyes.

C) Képviselők, bizottságok, kiküldöttek.

Adóügyi küldöttségi tag: *Kócsi Péter* lelkész, Nagyhódos.

Egyházkerületi képviselők: *Sátor Dávid*; *Bay Lajos*. Pótképviselők: *Magoss Ferencz*; *dr. Harcsár Géza* (1916—1918.).

Egyházmegyei tanügyi képviselők: *Fábián István* tanító, Szinérváralja; *Kádár Károly* tanító, Egri.

Időszaki tanács. Elnökség: *Széll György*, *Csaba Adorján*. Rendes tagok: *Sátor Dávid*; *Szabó József*; *Tóth Mór*. Póttagok: *Nagy Elek*; *Magoss Ferencz*; *Bay Lajos*.

Könyvtári bizottság. Elnök: *Széll György*. Tagok: *Sátor Dávid*; *Papolczy Zoltán*; *Kolos Vince*.

Közalapi bizottság. Elnök: *Széll György*. Tagok: *Sinka Lajos*; *Balajthy Károly* lelkész, Szamoskóród.

Missziói bizottság. Elnök: *Széll György*. Tagok: *Sátor Dávid*; *Szabó József*; *Szilágyi Tihamér*.

Nyugdíjbizottság. Elnök: *Széll György*. Tagok: *Soltész Elemér*; *Magoss Ferencz*; *Sinka Lajos*; dr. *Harcász Géza*.

Segélyosztást véleményező bizottság. Elnök: *Magoss Ferencz*. Tagok: *Sinka Lajos*; *Kató Béla* lelkész, Amacz.

Szatmárnémetii ref. főgimnázium igazgatótanácsának tagja: *Széll György*.

Szatmárnémetii ref. tanítónőképző igazgatótanácsának tagja: *Csaba Adorján*.

Szatmárnémetii ref. tanítónőképző fentartótestületének tagjai: *Szabó József*; *Tóth Mór*.

Szavazatbontó bizottság. Elnökség: *Széll György*; *Csaba Adorján*. Tagok: *Soltész Elemér*; *Sátor Dávid*; *Szabó József*; *Tóth Mór*; *Szilágyi Tihamér*; dr. *Harcász Géza*.

Számvevőszék. Elnök: *Tóth Mór*. Tagok: *Joó Kálmán*; *Sinka Lajos*; *Kócsi Péter*; *Oláh Sándor* lelkész, Szamoskrassó.

Tanügyi bizottság. Elnök: *Sátor Dávid*. Jegyző: *Bogdán Lajos*. Tagok. 1) Nagypaládi kör: *Kócsi Péter*; *Nagy Géza* tanító, Nagypalád; *Szoboszlay Sándor* birtokos, Tisztaberek. 2) Mikolai kör: *Magoss Ferencz*; *Kádár Károly*; *Kovácsnay Zsigmond* birtokos, Batiz. 3) Szamoskrassói kör: *Sárközi Lajos* lelkész, Nagykolcs; *Sinka Lajos*; *Veress Sándor* jegyző, Pettyén. 4) Apai kör: *Misztli Mihály* lelkész, Józsefháza; *Szilvási Sándor* tanító, Sárközüjlak; *Szeőke Sándor* birtokos, Szatmárudvari. 5) Nagybányai kör: *Nagy Lajos*; *Sólyom Ferencz* vallástanító, Nagybánya; dr. *Nagy Gábor* ügyvéd, Nagybánya. 6) Ávasi kör: *Kolos Vincze*, *Fábián István*; *Bay Miklós* főszolgabíró, Szinerváralja.

